

20 / Moravská
zemská
knihovna
v Brně

18 / Výroční
zpráva

Vydala Moravská zemská knihovna v Brně
Kounicova 65a, 601 87 Brno v roce 2019.

Redakce: Tomáš Kubíček, Jarmila Bíšková, Ondřej Buddeus,
Adéla Dilhofová, Soňa Dresslerová, Jiří Dufka, Jaroslava Dvořáková,
Hana Glombová, Richard Guniš, Lucie Heilandová, Lenka Hořínková Kouřilová,
Zdeněk Hruška, Martina Huječková, Radka Chlupová, Michal Indrák,
Rostislav Jančár, Věra Jelínková, Přemysl Kachlík, Blanka Kazíková,
Kateřina Korečková, Martin Krafl, Petra Kubíčková, Romana Macháčková,
Martina Machátová, Zdenka Machková, Mária Manoušková, Roman Mátl,
Pavel Němec, Lubomír Novotný, Jindra Pavelková, Ludmila Pohanková,
Kristýna Poláchová, Tomáš Prachař, Eva Richtrová, Martina Smolová, Jiří Smrž,
Bohdana Stoklasová, Jan Šimůnek, Pavel Tazbirek, Vlastimil Tichý, Soňa Šinclová,
Michal Škop, Eva Tauwinklová, Irena Veselá, Irena Vykoupilová, Petr Žabička,
Petra Žabičková

Grafická úprava a sazba: Alena Gratiasová, Karol Lament

Tisk: powerprint s. r. o.

ISBN 978-80-7051-269-2

© Moravská zemská knihovna v Brně, 2019

Obsah

5 Rok 2018 v Moravské zemské knihovně v Brně

- 5 Úvodník
- 9 Další nositel ocenění Zdeňka Václava Tobolky mezi pracovníky MZK
- 10 Použijte MoZeK. Od mediálního vzdělávání ke kritickému myšlení v Moravské zemské knihovně
- 11 Ukončení JIB a přechod funkcí JIB na CPK
- 13 Zpracování fondů
- 14 Meziknihovní služby MZK v roce 2018
- 16 Projekt Česká knihovna
- 20 Aktualizovaná koncepce vědy a výzkumu byla schválena
- 22 Zahájení evropského projektu - investice do infrastruktury a vybavení

23 Hospodářská činnost organizace v roce 2018

29 Investiční akce

30 Základní činnosti organizace v roce 2018

- 30 Služby uživatelům
- 33 Správa, zpracování a zpřístupnění fondů
- 40 Služby knihovnám

43 Výzkum a vývoj

- 43 Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
- 48 Projekty NAKI
- 52 Další projekty MZK

59 Kulturní a vzdělávací aktivity

96 Publikační aktivity a vystoupení na konferencích

105 Plnění výkonových ukazatelů za rok 2018

109 Organizační schéma ze dne 1. ledna 2018

**Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,
milé kolegyně
a milí kolegové,**

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, milé kolegyně a milí kolegové,

nyní už dva roky starý článek z New York Times přinesl o České republice zprávy jako o ráji knihoven. Obdiv, který byl cítit z tohoto článku, však netematizoval samotné množství, ale skutečnost, že jde o fungující síť, která hraje ve společnosti celou řadu nezastupitelných rolí. Je to dáno tím, že knihovny už nejsou jen půjčovnami knížek, či, nedejbož, jejich skladem. Jsou to jedinečné nástroje vzdělávání, slouží jako kulturní a komunitní centra, plní roli středu občanské společnosti, kde se dá kultivovaně mluvit o záležitostech obce, jsou bezpečným prostorem, kde lze získat zázemí i informace. A takovou se snaží být i Moravská zemská knihovna.

V loňském roce se jedním z témat naší společné knihovnické práce stala příprava stého výročí platnosti tzv. Masarykova knihovního zákona (1919). I Moravská zemská knihovna se zapojila do přípravy cyklu debat Knihovna – věc veřejná, v jejichž rámci se setkávali čtenáři, knihovníci a místní politici. Vedle obecných proklamací o nutnosti podpory knihoven se podařilo zajistit a uskutečnit řadu konkrétních kroků. Jiho-moravský kraj, který před třemi roky zavedl dotační titul Obecní knihovna na obnovu a modernizaci malých knihoven, tedy knihoven v obcích do 3 000 obyvatel, tuto dotaci nyní vložil jako trvalý titul do Koncepce rozvoje regionu, na ni napojená čtenářská kampaň Jižní Morava čte, opět s podporou kraje, se stala pevnou součástí aktivit jihomoravských knihoven, byl navýšen rozpočet regionálních funkcí, který slouží pro zajištění obsahu či programu knihoven, s podporou ministerstva kultury vzniklo v MZK metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven.

Významným momentem pro uplynulý rok v MZK a pro její další rozvoj bylo schválení nové koncepce vědy a výzkumu, která zakládá náš statut výzkumné organizace. Na půdě MZK se v současné době řeší osm projektů Národní kulturní identity (NAKI), mezinárodní projekt Horizont 2020, projekt GA ČR, osm projektů VISK, zhruba desítku projektu VaVal a stali jsme se členem výzkumné infrastruktury CLARIAH. Spolupracujeme s předními českými, ale i zahraničními univerzitami a badatelskými pracovišti.

MZK má vlastní tým IT pracovníků a vývojářů, takže zajišťujeme i některé centrální systémové služby pro české knihovny, jako je například portál knihovny.cz. Na půdě naší knihovny se i v loňském roce odehrála řada vědeckých konferencí a kolokvií. Na jejich přípravě a realizaci jsme spolupracovali s našimi i zahraničními univerzitami.

Nemalý vliv na naši práci měla příprava a získání projektu IROP na Zkvalitnění služeb a ochranu fondu kulturního dědictví v MZK. Projekt je rozplánovaný do roku 2021 a zahrne celou řadu činností knihovny od zpřístupnění fondů až po obnovu prezentačních či studijních místností a zázemí pro návštěvníky knihovny.

Skutečnost, že při plánování velkých úkolů nezapomínáme ani na každodenní praxi, dokládá množství kulturních a vzdělávacích akcí, které MZK připravuje pro veřejnost. Mezi ty neúspěšnější patřil v uplynulém roce projekt s apelativním názvem Použijev MoZeK. Jeho program představoval náš příspěvek k výchově ke kritickému myšlení. Iniciátory projektu se stali Richard Guniš a Eva Fukarová z Oddělení zahraničních knihoven. Projekt vznikl s podporou grantu velvyslanectví Spojených států amerických na základě naší dlouhodobé spolupráce. Přednášky a workshopy o problematice fake news, manipulace a vyhodnocování informací ukazovaly na procesy v lidském myšlení a poznání, které umožňují každému jednotlivému člověku ty dvě hodnoty od sebe rozpoznat. Cyklus začal v polovině loňského roku a bude trvat do poloviny letošního. Domnívám se, že ukázal na další podstatný možný a přitom přirozený směr knihovnické práce.

Je obecně konstatovaným trendem, že počet čtenářů knihoven v ČR klesá, strmě však roste počet jejich návštěvníků. Moravská zemská knihovna v uplynulém roce měla v tomto smyslu poměrně dobré výsledky. Nejenom, že čísla čtenářů nepadala – což je pozitivně motivováno i skutečností, že plníme roli veřejné knihovny, jsme současně knihovnou s fondem univerzitní knihovny, sídlíme uprostřed několika univerzit a kolegí, nabízíme obrovský uživatelský komfort díky tomu, že knihovna je stále ještě novou budovu – každoročně k nám přijde zhruba osm tisíc nových čtenářů a stejné

množství jich ukončí svoji registraci (to jsou první a poslední ročníky univerzit), ale především je třeba konstatovat, že podstatným způsobem nám v posledních letech stoupá počet návštěvníků. I v tomto smyslu se MZK v uplynulém roce prezentovala jako knihovna s výraznou kulturní a vzdělávací rolí, která překračuje hranici města či regionu.

Za spoustou výsledků je spousta práce našich zaměstnanců, ale i podpora ze strany našich čtenářů a návštěvníků. Moravská zemská knihovna je výsledkem i jejich vzájemné spolupráce.

Děkuji!

Váš

Tomáš Kubíček

Rok 2018 v Moravské zemské knihovně v Brně

DALŠÍ NOSITEL OCENĚNÍ ZDEŇKA VÁCLAVA TOBOLKY MEZI PRACOVNÍKY MZK

Na slavnostním zahájení konference Knihovny současnosti 2018 dne 11. září 2018 byla za svou dlouholetou práci oceněna PhDr. Věra Jelínková.

V. Jelínková pracuje v dnešní Moravské zemské knihovně v Brně od roku 1968 a po celou dobu svého působení se aktivně podílí na řešení aktuálních knihovnických otázek zejména v oblasti revize a ochrany fondu. V minulosti to vedle kmenového fondu MZK byly zejména fondy deponovaných klášterních knihoven, jejichž restituce původním řádovým majitelům počátkem devadesátých let připravovala. U klášterní knihovny v Rajhradě stála také za přípravou projektů na obnovu původních knihovnických prostor a navrácení knihovnického fondu zpět do Rajhradu. Od konce devadesátých let stála u projektů digitalizace a v poslední době se věnuje zejména projektům zaměřeným na ochranu fondu.

Věra Jelínková se narodila 1. října 1947 v Ivančicích. Po absolvování střední knihovnické školy v Brně nastoupila 12. září 1968 na místo pomocného knihovníka do oddělení revize fondů Státní vědecké knihovny v Brně. V roce 1971 došlo k jejímu přeřazení na pozici odborného knihovníka, které bylo podmíněno vysokoškolským vzděláním. To absolvovala v letech 1973–1978 na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě (obor knihovnictví a pedagogika).

V roce 1974 se V. Jelínková stala vedoucí oddělení ochrany a revize fondů a v roce 1979 vedoucí odboru služeb. Od roku 1986 byla náměstkem pro hlavní výzkumnou a vývojovou činnost SVK v Brně a od roku 1990 vedoucí (od roku 1993 ředitelkou) Universitní knihovny, jedné z knihoven, které tvořily SVK Brno.

Celou svou profesní dráhu byla Věra Jelínková spojena s revizí knihovnických fondů a z této pozice se starala nejen o kmenové fondy knihovny, ale také o fondy klášterních knihoven, které SVK Brno mezi lety 1950 a 1990 spravovala. Zde navázala spolu s Jaroslavem Vobrem na práci Vladislava Dokoupila v oblasti záchrany těchto unikátních knihovnických fondů a jejich uchování v kompaktní, ale od kmenových fondů SVK oddělené podobě. Za všechny tyto jihomoravské klášterní knihovny je možno jmenovat zejména knihovnu benediktnů v Rajhradě, kterou pomáhala

Věra Jelínková stěhovat v roce 1973 do náhradních prostor a o jejíž restaurování a návrat se v letech 1999–2004 zasloužila nejen přípravou potřebných žádostí o finanční prostředky, ale zejména organizací celé akce obnovy historického knihovnického sálu.

Věra Jelínková přebírá ocenění Zdeňka Václava Tobolky

Od devadesátých let se Věra Jelínková aktivně podílí na nových trendech v knihovnictví. Podílela se na aktivitách CASLIN, automatizaci knihoven, zavádění knihovnického systému ALEPH a katalogizační politice. V oblasti ochrany fondu organizovala mikrosnímkování fondu. Již na konci devadesátých let stála u projektů na digitalizaci historických fondů a posléze moderních fondů knihovny (mj. Národní digitální knihovna), podílela se také na výzkumném projektu Historické fondy MZK v Brně. Na tuto činnost navázaly ve spolupráci s NK a VKOL aktivity projektů NAKI a NAKI II zaměřené na průzkum fondu a doplňování chybějících publikací v povinných výtiscích (konzervačních, archivních).

Velkou pílí věnuje Věra Jelínková také obnově památek rodných Ivančic, kde se zejména dlouhodobě stará o údržbu kulturní památky – židovského hřbitova, za což obdržela v roce 2017 titul „Rytíře péče o památky v Jihomoravském kraji“.

POUŽÍVEJ MoZeK OD MEDIÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ KE KRITICKÉMU MYŠLENÍ V MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNĚ

„Ukažte člověku manipulaci a vzděláte ho na den. Naučte ho manipulace odhalovat a vzděláte ho na celý život.“

O některých tématech a pojmech se dá říct, že visí ve vzduchu. Pojem fake news, nebo jenom fake (podvod, falzifikát), se již dávno vloudil do našeho slovníku. Odbýt tenhle pojem pouhým rozlišením mezi pravdou a lží, fakty a výmysly, konspiracemi a racionálním úsudkem podceňuje jeho dosah a rychlé šíření. Je znakem všeobecné nejistoty, jak se vyznat v někdy nepřehledném množství informací, které se vzájemně vyvracejí a popírají. Dodatečnou sílu a nápor tomuto fenoménu dodává i fakt, že se mu někdy neubrání ani instituce, jež mají za úkol výmysly odhalovat a potírat. Hranice mezi lží a pravdou, fakty a jejich překroucením jsou někdy tak nepřehledné a důmyslně vystavěné, že dá hodně úsilí se v nich vyznat. Proto je spíš na místě se ptát po autorovi falešných zpráv a jeho motivaci než po jejich obsahu, který se stane zdrojem dalších zavádějících komentářů a šíří se nezastavitelně dál v koloběhu sdílení a diskusí.

Většina těchto diskuzí věnujících se problematice fake news, postpravd a alternativních fakt dělá již zmíněnou chybu v tom, že proti sobě staví pravdu a lež. Poukazují na to, co je správné a co je nesprávné. Staví tak proti sobě dva tábory, jež si navzájem vytýkají manipulaci. Takové diskuze nikam nemohou vést, protože ignorují nejdůležitější věc: posílení kritického myšlení u každého jednotlivce. To je základ a hlavní úkol mediálního vzdělávání. Nejen ukázat, co je správné a co ne, ale především naučit, jak správné a nesprávné informace rozlišovat. Ponechat tak zodpovědnost na jednotlivci, brát ho vážně a apelovat na jeho nezávislost a kritický úsudek.

Abychom toho dosáhli, zvevme v rámci programové řady Mediální vzdělávání experty, kteří poskytnou nástroje pro širokou veřejnost, pomocí nichž budou účastníci schopni rozeznávat relevantní informace a informace, jež záměrně nenabízejí celý obsah. Použijeme různé techniky k práci s účastníky, které jim dají nástroje k okamžitému použití a do budoucna důvěru v informace, jako i schopnost rozlišovat

předpojatost a dezinformace. Tyhle techniky zahrnují přednášky, workshopy a panelovou diskusi. Obrátili jsme se na odborníky z různých oborů (psychologie, filozofie, politologie, žurnalistika), abychom oslovili co nejširší publikum.

Věříme, že knihovna jako instituce má poskytovat informace každému občanovi rovným právem. Nechceme tato sdělení předepisovat, ale chtěli bychom otevřít diskusi, pomocí níž si každý sám najde informace, které nevyvolávají nenávisť, neposkytují dezinformace a nejsou předpojaté.

UKONČENÍ JIB A PŘECHOD FUNKCÍ JIB NA CPK

Projekt Jednotná informační brána (JIB) byl zahájen v roce 2000 jako společný projekt Národní knihovny ČR a Univerzity Karlovy. V rámci projektu vznikl portál Jednotná informační brána, který byl uveden do provozu v roce 2002 a sloužil českým knihovnám a uživatelům šestnáct let. Na konci roku 2018 byl portál uzavřen a jeho služby nahradil od počátku roku 2019 portál Knihovny.cz, jehož vývoj a provoz zajišťuje MZK.

Proč portál Knihovny.cz nahrazuje funkcionalitu JIB

- **Shodné základní funkce**

JIB i Knihovny.cz jako velké národní portály nabízejí podobné základní služby: jednotný přístup ke službám a zdrojům českých a moravských knihoven, jednotný přístup k zahraničním zdrojům, přebírání záznamů a jednotný základ a nástroje pro budování oborových bran. S tím, že moderní portál Knihovny.cz postupně nahradí generačně starší portál JIB, se počítalo již řadu let, ale s ohledem na význam portálu JIB pro české knihovny i míru jeho využití dochází k jeho uzavření až v době, kdy portál Knihovny.cz plně nahradil jeho funkcionalitu, tedy v roce 2018.

- **Odlíšný SW a práce s daty**

JIB používá komerční SW firmy Ex Libris: metavyhledávač MetaLib a linkovací server SFX. MetaLib nepracuje s velkými indexy, nemá data „u sebe“, ale paralelně prohledává jednotlivé zdroje, což vede často k velmi dlouhé odezvě a neumožňuje řadit výsledky vyhledávání podle jejich relevance. Portál Knihovny.cz používá (s výjimkou linkovacího serveru a indexu zahraničních zdrojů) převážně open source software (VuFind, Metaproxy), pracuje s velkými indexy a má data „u sebe“, takže odezva je v porovnání s JIB velmi rychlá.

- **Generační rozdíl**

Projekt JIB byl zahájen v roce 2000 a portál byl uveden do provozu v roce 2002. V době zprovoznění JIB byl

metavyhledávač MetaLib moderním řešením s velkým vývojovým týmem v zázemí. V roce 2009 představila firma Ex Libris discovery systém Primo a MetaLib přestala postupně rozvíjet. Základy portálu Knihovny.cz byly položeny v roce 2010, do provozu byl uveden v roce 2016 a je založen na využití moderních technologií, jeho jádrem je fulltextový indexovací a vyhledávací nástroj Solr, jeden z nejrozšířenějších nástrojů tohoto typu.

- **Odlíšné uživatelské zaměření a využití**

Průzkumy využití JIB prokázaly vysokou míru používání i popularitu v knihovnách, ale její užívání na straně koncových uživatelů bylo zvláště v posledních letech minimální. Jedním z důvodů je nepochybně dlouhá odezva při paralelním prohledávání mnoha zdrojů. Dalším důvodem je zřejmě dnes již zastaralé a uživatelsky nepřívětivé uživatelské rozhraní JIB i skutečnost, že uživatel se nedostane přímo až na úroveň dostupnosti knihovní jednotky a musí se přepnout do originálního rozhraní knihovního systému instituce, která dokument vlastní. Uživatelské rozhraní portálu Knihovny.cz je pro koncové uživatele podstatně příjemnější a uživatel se velmi snadno dostane až na úroveň dostupnosti knihovní jednotky. Po integraci služby Získej pro něj bude velmi snadné i získání požadovaného dokumentu z jiné knihovny.

Jak portál Knihovny.cz nahrazuje funkcionalitu JIB

Linkovací server zůstane v rámci portálu Knihovny.cz zachován, dojde jen k jeho přestěhování do MZK, takže bylo třeba nahradit následující funkce MetaLibu:

Vyhledávač, přebírání záznamů a jednotný základ a nástroje pro budování oborových bran.

• Vyhledávač

Funkce vyhledávače byla nahrazena nejen ve srovnatelné, ale ve vyšší kvalitě již před několika lety jako první. Nyní jsou vyhledávání i lokalizace zdrojů obohaceny o možnost rezervace, výpůjček a propojení identit velmi komfortní. Integrace služby EBSCO Discovery Service umožňuje prohledávat na jednom místě metadata a plné texty řady zahraničních informačních zdrojů předplacených knihovnami zapojenými do portálu. Oproti JIB je tak omezeno jen prohledávání katalogů zahraničních knihoven, pro které je nutno použít externí služby jako například WorldCat.

• Přebírání záznamů

Funkce přebírání záznamů byla v portálu Knihovny.cz k dispozici již v roce 2017, rok 2018 byl věnován úpravě profilů, ladění a testování. Do konce roku 2018 proběhla migrace profilů z JIB na CPK a došlo k přechodu na výhradní používání UTF-8. Jsou předpřipraveny profily pro využití ve většině knihoven, je možné připravit individuální profily ekvivalentní profilům z JIB. Neprohledává se celý index portálu, ale jen vybrané zdroje s kvalitními záznamy a na rozdíl od JIB jsou všechny zdroje v profilu prohledávány najednou.

• Jednotný základ a nástroje pro budování oborových bran

K dispozici jsou vyhledávače pro oborové brány IREL, TECH, KIV a MUS, které nahrazují stávající prostředí MetaLibu. Jde o „řez“ portálem – vlastní pohled na vybranou část indexu podle zadaných kritérií (zdroje, fasety apod.) Řez má vlastní webové rozhraní podobné rozhraní portálu Knihovny.cz a umožňuje modifikace. Je možné prohledávání domácích i zahraničních zdrojů.

Vše o zahradě : váš zelený rádce

TOČKI

Vše, co byste měli vědět o zahradě a zahradičství. Základní zahrady - návrh, výběr pozemku, elektřina a voda, pozemky, záhady feng-šuej. Půda a kompost - půdní druhy, zpracování, kypření, zemské kompostéry, rychlokomposty. Péče na zahradě - nářadí, výsadba, zavlažování, frezování, ochrana rostlin, plevele, zahradičství podle Měsíce - Web otázkyknih.cz

Další autor: [Hana Janáková](#)
 Typ dokumentu: [e-kniha](#)
 Rozsah: 415 stran ;
 Vytisk: Vydání druhé
 Vydání: Praha : Květin klub, 2015
 Série: [zahradkářství](#)
[gardening](#)
[příručky](#)
[handbooky and manuals](#)
 Popis předmětu: [Obsahuje rejstřík](#)
 ISBN: 978-80-242-4945-2

Rezervace a objednávky

Moravská zemská knihovna

[Více informací o tomto zápisu dostupné ve webovém...](#)

Národní knihovna ČR

[Více informací o tomto zápisu dostupné ve webovém...](#)

Knihovna Akademie věd ČR

[Více informací o tomto zápisu dostupné ve webovém...](#)

Vybrat instituci: [Národní knihovna ČR](#) [Informace o knihovně](#)

[Půjčit](#) [E-verze](#) [Komentáře](#) [Metadata](#)

Star	Přílohy	Odklady	Stav	Univerzita	Více informací	Slip
do studovny	Obrázky Či vypořádky	SKLAD KLEMENTIN UM	sklad			34 H 370619
archivní exemplár	Multimediální	NÁRODNÍ KONZERVAČNÍ FOND	sklad			8 190158

Vybrat instituci: [Moravská zemská knihovna](#) [Informace o knihovně](#)

[Půjčit](#) [E-verze](#) [Komentáře](#) [Metadata](#)

Star	Přílohy	Odklady	Stav	Univerzita	Více informací	Slip
je do studovny	Obrázky Či vypořádky	MZX	sklad / do 1 hodiny			2-1349.444

ZPRACOVÁNÍ FONDŮ

Odbor zpracování fondů vytváří ve jmenném a věcném popisu úplné bibliografické záznamy knih a ostatních dokumentů vyjma periodik podle nových katalogizačních pravidel RDA ve formátu MARC21. Spolu s Národní knihovnou České republiky a Vědeckou knihovnou v Olomouci se podílí na sdílené katalogizaci nové bohemikální produkce v rámci Aleph Cluster v bázi NKC01 a přispívá tak k budování České národní bibliografie. U vlastních záznamů rovněž reviduje jmenný i věcný popis. Ostatní dokumenty (zahraniční produkce, bohemikální před rokem 2005, audiovizuální dokumenty atd.) zpracovává v lokální bázi MZK01. Zaměstnanci odboru jsou členy pracovních skupin pro jmenné a věcné zpracování knih i speciálních dokumentů a podílí se tak na tvorbě standardů české katalogizační politiky. Poskytují také metodickou pomoc ostatním pracovištím MZK.

Odbor se dále on-line podílí na vytváření souborů národních autorit v bázi AUT10, a to jak tvorbou nových autoritních návrhů přímo ze záznamů bibliografických, tak opravami hesel a harmonizací rejstříků. I zde má supervizi vlastních návrhů.

Oddělení retrospektivní konverze rozšiřuje elektronický katalog MZK o bibliografické záznamy vytvořené ze sekundárních pramenů (přepisem lokačního katalogu) podle pravidel AACR2, u dokumentů zpracovaných „de visu“ pak podle pravidel RDA. Rovněž deduplikuje záznamy z bývalých tří knihoven tvořících MZK – Pedagogické, Technické a Univerzitní, slučuje záznamy vícesvazkových děl bez samostatného názvu a doplňuje čísla České národní bibliografie. Před odesláním bibliografických záznamů do Souborného katalogu ČR je reviduje a obohacuje o věcné prvky a tím zvyšuje jejich váhu.

MZK rovněž patří k aktivním přispěvatelům služby Obálky.cz, provozované Jihočeskou vědeckou knihovnou v Českých Budějovicích.

MEZIKNIHOVNÍ SLUŽBY MZK V ROCE 2018

Česká republika je ve světě známá nejhustší sítí veřejných knihoven. Díky ní fungují také meziknihovní služby, které patří k základním službám knihoven a jsou definovány v Knihovním zákoně.

Poskytující

Meziknihovní služby Moravské zemské knihovny v roce 2018 poskytovaly výpůjčky knih a kopie článků všem knihovnám (tuzemským i zahraničním) a svým čtenářům, kteří o tuto službu požádali prostřednictvím on-line objednávky, emailu, webového formuláře nebo z prostředí Souborného katalogu či Virtuální polytechnické knihovny. Celkem bylo přijato a zpracováno 11 170 požadavků, z nichž 9 736 bylo vyřízeno kladně. Je evidováno 554 účtů knihoven od Aše po Jablunkov. Tyto účty jsou knihovnami využívány především k rychlému získání dokumentu přímým zablokováním díla pro objednávající knihovnu.

Spolupracující

Probíhala spolupráce s Odborem doplňování fondu, kdy na základě 52 podnětů ze strany meziknihovních služeb byly nakoupeny a doplněny do fondu MZK tituly české produkce. Jednalo se o knihy, které nebyly ve fondu MZK a čtenáři je požadovali formou meziknihovní výpůjčky z jiné knihovny. Pro Odbor vzdělávání a krajské metodiky byly aktualizovány materiály o meziknihovních službách pro e-learningové a knihovnické kurzy. Meziknihovní služby byly taktéž prezentovány na poradě vedoucích pracovníků regionálních oddělení pověřených knihoven JMK. S knihovnami v zahraničí, od nichž jsou získávány dokumenty pro čtenáře MZK, byly v průběhu roku 2018 nejčastěji oslovenými: Österreichische Nationalbibliothek Wien, Universitätsbibliothek Wien, Bayerische Staatsbibliothek München, Universitätsbibliothek Tübingen, Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg Frankfurt am Main. A naopak o fond Moravské zemské knihovny měly zájem nejvíce knihovny ze Slovenska, Rakouska, Polska, Španělska, Brazílie a USA.

Propagující

V rámci kampaně zviditelnění meziknihovních služeb byly revitalizovány webové stránky Meziknihovní výpůjční služby z pohledu čtenáře MZK, který nenašel dokument a snaží se jej získat odjinud, a z pohledu knihovníka, který zajišťuje meziknihovní službu pro svého čtenáře a obrací se na MZK.

Pro lepší orientaci byly vytvořeny FAQ jak pro čtenáře, tak pro knihovny. Díky kreativní pomoci kolegů z Referátu public relations byly vyrobeny záložky a letáky Nenašli jste? Pomůžeme, návody s infografikou s cílem zvýšit povědomí o meziknihovních službách.

Česká republika má nejhustší síť veřejných knihoven v celé Evropské unii. Z celkového počtu cca 63 000 jich v ČR působí cca 5 000.

Nenašli jste dokument, který potřebujete?

Vypůjčky z temát ČESKÝCH KNÍHOVEN
Do konce roku 2018 nabííte možnost si ZDARMA vyzvednout dožádání knihy z jiné knihovny v ČR.

Vypůjčky z temát ZAHRANIČNÍCH KNÍHOVEN
Pokud vám někdo dokument nevlastní, 23000 knihovna v ČR, zaplatíme vám ho za zahraničí!

Pomůžeme vám jej získat pomocí MEZIKNÍHOVNÍ VÝPŮJČNÍ SLUŽBY

www.mzk.cz/mvs

Nově příchozí čtenáři mnohdy ani netuší, že co nenajdou ve fondu své domácí knihovny, lze získat z jiné, která hledaný dokument či knihu vlastní, a to právě prostřednictvím meziknihovnických služeb. V březnu 2018 byla spuštěna akce „Vypůjčky z jiných knihoven v ČR zdarma“. Čtenáři tak neplatili manipulační poplatky za poštovné a došlo k mírnému nárůstu počtu objednávek na vypůjčky z ČR.

Pomáhající

V postupně měnící se roli knihoven je patrná i změna práce knihovníků, kteří se svojí činností stávají „osobními asistenty“ uživatelů a badatelů. Poskytují informační služby typu ověřování citací, dohledávání článků, pomáhají v nasměrování k volně dostupnému textu. Šetří tak badatelům čas, který pak může být věnován vlastnímu psaní a studiu. Díky materiálům získaným prostřednictvím meziknihovnických služeb je tvořena databáze Česká literatura v překladu a také vznikají nové knihy – například *Antologie českých básníků 19. až 21. století* nebo *Bohemi: Prozesse der Identitätsbildung in frühpreussischen Ländern (bis 1200)*. Účinná pomoc meziknihovnických služeb je zmiňována v úvodnicích a odkazech různých odborných děl a šíří tak dobré jméno Moravské zemské knihovny.

Inspirující

Výše uvedenými aktivitami jsme inspirovali další knihovny k propagaci meziknihovnických služeb. V měsíci červnu proběhla podobná kampaň v Národní technické knihovně s heslem **Nemáme?** **Dodáme** a pak v říjnu ve Vědecké knihovně v Olomouci s heslem **Nenašli jste? Nezoufejte.**

PROJEKT ČESKÁ KNIHOVNA

Projekt Ministerstva kultury ČR podporující odbyt nekomerčních a komerčně problematických titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované tvorby pro děti a mládež, vědy o literatuře a jejich distribuci do veřejných profesionálních a vybraných vysokoškolských knihoven evidovaných dle zákona 257/2001 Sb., vstoupil v roce 2018 do jubilejního 20. ročníku.

Cílem projektu finančně dotovaného Ministerstvem kultury ČR bylo a nadále je jednoduchým a ekonomicky efektivním způsobem podpořit nakladatelství, která vydávají zejména původní českou literaturu, a pomoci knihovnám rozšířit svoje knihovní fondy o tyto nekomerční tituly.

Za dvacet let trvání projektu obdržely knihovny, kterých se průměrně každoročně zapojilo cca 650, 336 501 publikací za 64 583 648,80 Kč.

Celková částka vyčerpaná na projekt po dobu dvaceti let (včetně částky na distribuci) činila 75 536 492 Kč.

Projekt existuje od roku 1999, kdy jej vymysleli nakladatelé Jitka Uhdeová z brněnského Atlantisu a pražský podnikatel Ivo Železný. Do pohybu jej dala Eva Kantůrková v době, kdy vedla odbor literatury a knihoven Ministerstva kultury. Shodli se, že původní česká tvorba si zasluhuje širší podporu jak finanční, tak i podporu propagace titulů, které jsou kvalitní, avšak nekomerční. Iniciátorům projektu šlo především o podporu nákupu této literatury pro veřejné knihovny. V prosinci 1997 Jitka Uhdeová na zasedání sekce veřejných knihoven Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) přednesla první návrh projektu podpory původní české tvorby. Knihovníci se na tomto setkání shodli, že získání finančních prostředků ze státního rozpočtu, z nichž by veřejné knihovny mohly kupovat původní českou tvorbu, by bylo žádoucí a vyslovili pro tento projekt nadšení. Rovněž si ale stanovili podmínku, že tento projekt bude omezen výhradně finančními prostředky, které dostanou k dispozici. Výběr knih a jejich počet si knihovníci chtěli ponechat na svém zvážení. Tehdejší ředitelka Odboru literatury a knihoven MK ČR Eva Kantůrková

se pak zasadila o rychlou realizaci projektu a za podpory ministra kultury Pavla Dostála byl program zařazen do návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 1999.

Do roku 2006 byl projekt realizován Odborem umění a knihoven Ministerstva kultury ČR a Moravskou zemskou knihovnou, respektive její organizační složkou Technickým ústředím knihoven, dnes oddělením Česká knihovna. Konkurz pro nakladatele si řídilo MK samo a nákup knih a jejich distribuce jednotlivým veřejným knihovnám byly svěřeny Technickému ústředí knihoven. Od roku 2007 byly potom všechny činnosti související s realizací projektu převedeny do Moravské zemské knihovny.

Během dvaceti let projektu došlo pouze k drobným změnám v jeho realizaci. Původně byl určen profesionálním veřejným knihovnám, od roku 2001 se mohou zapojit i knihovny vysokých škol. Velmi podstatná změna nastala v roce 2012, kdy se projekt Česká knihovna plně automatizoval. Všichni, kdo se na projektu podílí (pracovníci oddělení, nakladatelé, členové Literární rady i knihovníci) pracují ve webové aplikaci Česká knihovna.

Projekt probíhá ve dvou kolech. První kolo patří nakladatelům. Po získání finančních prostředků z Ministerstva kultury vyhlásí Moravská zemská knihovna z pověření Samostatného oddělení literatury a knihoven Ministerstva kultury ČR začátkem kalendářního roku na svých webových stránkách výběrové řízení pro nakladatele. O zveřejnění projektu je informován Svaz českých knihkupců a nakladatelů, odkaz je také zveřejněn na webových stránkách MK ČR. Nakladatelé, kteří se v minulých letech projektu zúčastnili, jsou e-mailem informováni o vyhlášení nového ročníku. Nakladatelé nabízejí za velkoobchodní ceny do projektu knižní produkci vydanou v daném roce projektu a v roce předešlém. Nabídky titulů musí pracovníci oddělení Česká knihovna ověřit a zpracovat, aby mohli připravit podklady pro členy Literární rady a také její jednání. Na základě zkontrolovaných nabídek nakladatelů vybere v prvním čtvrtletí Literární rada, poradní orgán ředitele MZK, tituly splňující daná kritéria:

- soulad se zadáním – program je určen k podpoře nákupu české umělecké beletrie zejména pro dospělé, děl vědy o literatuře, původní české ilustrované tvorby pro děti a mládež,
- publikace by měly vyjít v roce, na který je projekt vyhlášen, popřípadě v roce předcházejícím,
- projekt je určen na pomoc odbytu publikací komerčně problematických,
- vyloučení děl dostupných z nedávných vydání, či knih pravděpodobně doplňovaných průběžnou akvizicí knihoven,
- vysoká umělecká či odborná úroveň titulu,
- přednost by měla mít současná tvorba (nevylučují se však i jiné významné projekty).

Člen rady, zainteresovaný na některém projektu, daný titul nehodnotí, aby jeho projekt nebyl poškozen ani zvýhodněn.

Členy Literární rady jsou:

- **prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.**
Univerzita Karlova v Praze
v LR od r. 2016
- **Bohumil Fišer**
Ministerstvo kultury ČR
od r. 2007
- **Mgr. Michal Jareš**
Ústav pro českou literaturu AV ČR
v LR od r. 2007
- **doc. PhDr. Jiří Kudrnáč, CSc.**
Masarykova univerzita v Brně
v LR od r. 2007
- **Mgr. Libuše Pavlicová**
Knihovna B. B. Buchlovana v Uherském Hradišti
v LR od r. 2016
- **PhDr. Mgr. Martin Reissner, Ph.D**
OSVČ
v LR od r. 2010
- **Mgr. Zdeňka Špryncová**
Obecní knihovna Vranovice
v LR od r. 2016

Na zasedání Literární rady vyberou její členové dle zmíněných kritérií vhodné tituly do nabídkového seznamu pro knihovny. S výsledky jednání LR jsou seznámena všechna nakladatelství doporučeným dopisem.

Poté následuje druhé kolo projektu – část pro knihovny. Projekt je určen pro profesionální veřejné knihovny a knihovny vybraných vysokých škol,

kteřé jsou veřejně přístupné a musí být zaregistrovány v evidenci knihoven na MK dle zákona 257/2001 Sb.

Vyhlášení projektu pro knihovny je zveřejněno na webových stránkách MZK a na stránkách Ministerstva kultury ČR. Informace pro knihovny jsou také zaslány přes elektronickou konferenci Knihovna, Region a Andersen.

Knihovny, které se v předchozích letech projektu zúčastnily, jsou osloveny e-mailem a jsou jim přiděleny konkrétní přihlašovací údaje do webové aplikace České knihovny. Nové knihovny se musí do aplikace zaregistrovat samy. Knihovny mají každoročně určený finanční limit, za který si mohou v základní řadě objednat knihy a k tomu mají ještě možnost objednat si určitý počet knih v rezervě. Po sumarizaci požadavků knihoven zasílá oddělení Česká knihovna nakladatelům závazné objednávky na jednotlivé tituly. Jelikož se musí finanční prostředky na projekt vyčerpat do konce kalendářního roku, je povinností nakladatelů dodat knihy do MZK v daném roce.

Po obdržení knih od nakladatelů oddělení Česká knihovna rozesílá knihovnám zásilky s objednanými knihami a výdejky/dodacími listy. Knihovny po obdržení publikací zasílají zpět do oddělení ČK kopii dodacího listu s potvrzením o převzetí knih a s přírůstkovými čísly, pod kterými je zapsaly do evidence.

Evidenční aparát projektu Česká knihovna je veden a archivován v oddělení Česká knihovna (nabídky nakladatelů, podklady pro jednání LR, výsledky jejího řízení, informace nakladatelům, objednávky nakladatelům, přihlášky a objednávky knihoven, potvrzené výdejky/dodací listy od knihoven, evidence dodaných titulů, kopie faktur a průběžné čerpání finančních prostředků).

Česká knihovna je knihovnami po celých dvacet let hodnocena velmi kladně, což dokazuje trvalý zájem knihoven o zapojení do tohoto projektu. Projekt Česká knihovna umožňuje knihovnám doplnit fondy novou kvalitní nekomerční literaturou. Z ohlasů knihoven vyplývá, že díky podpoře tohoto projektu jsou obohaceny mnoha tituly, které by si samy nemohly koupit, ale které je důležité mít ve fondu.

20. ročníků projektu Česká knihovna v číslech (1999–2018)

	rok 1999	rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003
Počet knihoven zapojených do ČK	662	667	642	692	676
Částka určená pro 1 knihovnu	3 000 4 000 *	3 000 4 000 *	3 000 4 000 *	3 200	2 100 + 500 titulů rezerva
Počet nakladatelství zapojených do ČK	29	48	38	35	29
Počet titulů, ze kterých si knihovny mohly vybrat	204	240	161	131	129
Počet kusů objednaných u nejžádanějšího titulu	586	497	415	451	275
Počet kusů objednaných u nejméně žádaného titulu	2	1	3	4	4
Počet dokladů vydaných v daném roce	3 336	2 163	3 533	3 987	4 464
Počet expedic knih odeslaných knihovnám	5	8	6	11	7
Celkem knihovnám dodáno svazků	16 368	16 317	15 133	12 810	9 887
Celková částka vyčerpaná na ČK	2 315 748	2 600 000	2 100 000	2 368 000	1 800 000
Částka vyčerpaná za knihy	2 088 650	2 401 385	1 909 257	2 211 539	1 620 054
Částka vyčerpaná za distribuci	227 098	198 615	190 743	156 461	179 946
	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2008
Počet knihoven zapojených do ČK	664	666	609	611	638
Částka určená pro 1 knihovnu	2 500 + 500 titulů rezerva	2 500 +500 titulů rezerva	4 000 + 3 tituly rezerva	4 400 + 5 titulů rezerva	5 000 + 5 titulů rezerva
Počet nakladatelství zapojených do ČK	29	27	24	26	23
Počet titulů, ze kterých si knihovny mohly vybrat	124	107	90	106	103
Počet kusů objednaných u nejžádanějšího titulu	387	335	443	442	470
Počet kusů objednaných u nejméně žádaného titulu	2	2	14	5	6
Počet dokladů vydaných v daném roce	4 455	3 834	4 090	3 699	3 298
Počet expedic knih odeslaných knihovnám	8	11	9	10	7
Celkem knihovnám dodáno svazků	10 265	11 010	15 176	13 515	16 605
Celková částka vyčerpaná na ČK	2 000 000	1 922 085	2 918 000	3 000 000	3 500 000
Částka vyčerpaná za knihy	1 800 040	1 747 350	2 626 191	2 700 757	3 150 004
Částka vyčerpaná za distribuci	199 960	174 735	291 809	299 243	349 996

* - v letech 1999 až 2001 se rozlišovaly knihovny působící v místech do a nad 1 000 obyvatel (do 1 000 obyvatel si mohly objednat knihy za 3 000 Kč, nad 1 000 obyvatel za 4 000 Kč)

	rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012	rok 2013
Počet knihoven zapojených do ČK	617	627	624	653	656
Částka určená pro 1 knihovnu	3 000 + 5 titulů rezerva	2 800 + 5 titulů rezerva	3 400 + 5 titulů rezerva	7 200 + 15 titulů rezerva	11 500 + 20 titulů rezerva (proběhla 2 kola)
Počet nakladatelství zapojených do ČK	28	27	35	36	38
Počet titulů, ze kterých si knihovny mohly vybrat	118	121	123	146	148
Počet kusů objednaných u nejžádanějšího titulu	433	380	315	497	619
Počet kusů objednaných u nejméně žádaného titulu	1	2	1	8	9
Počet dokladů vydaných v daném roce	3 736	3 812	3 234	8 900	4 582
Počet expedic knih odeslaných knihovnám	8	7	4	11	10
Celkem knihovnám dodáno svazků	10 034	9 681	10 503	24 602	27 792
Celková částka vyčerpaná na ČK	2 203 718	2 000 066	2 500 000	6 500 000	7 300 000
Částka vyčerpaná za knihy	1 980 059	1 800 066	2 250 000	5 289 682,10	6 132 442
Částka vyčerpaná za distribuci	223 659	200 000	250 000	1 210 317,90	1 167 558
	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
Počet knihoven zapojených do ČK	664	666	609	611	638
Částka určená pro 1 knihovnu	6 100 + 20 titulů rezerva	12 300 + 20 titulů rezerva (proběhla 2 kola)	6 300 + 20 titulů rezerva	6 500 + 20 titulů rezerva	6 300 + 20 titulů rezerva
Počet nakladatelství zapojených do ČK	43	41	44	42	45
Počet titulů, ze kterých si knihovny mohly vybrat	160	170	197	197	198
Počet kusů objednaných u nejžádanějšího titulu	430	405	492	459	496
Počet kusů objednaných u nejméně žádaného titulu	2	1	3	1	2
Počet dokladů vydaných v daném roce	2 773	2 522	3 769	2 648	2 621
Počet expedic knih odeslaných knihovnám	4	4	6	4	4
Celkem knihovnám dodáno svazků	18 260	26 199	25 462	24 104	22 778
Celková částka vyčerpaná na ČK	5 000 000	7 000 000	6 106 000	6 597 060	5 805 815
Částka vyčerpaná za knihy	4 009 050,50	5 839 705,30	4 914 000	5 323 861,90	4 789 555
Částka vyčerpaná za distribuci	990 949,50	1 160 294,70	1 192 000	1 273 198,10	1 016 260

AKTUALIZOVANÁ KONCEPCE VĚDY A VÝZKUMU BYLA SCHVÁLENA

Moravská zemská knihovna předložila novou podobu koncepce vědy a výzkumu. Ta vychází ze skutečnosti, že pro provoz knihovny jako veřejné a jako vědecké organizace je třeba zajistit projekty, které umožní zpřístupňování jejích fondů na různých úrovních zpracování a současně, že se tyto projekty významným způsobem podílí na tvorbě rozpočtu MZK.

Koncepce rozvoje výzkumné organizace zohledňuje dvě oblasti vědy a výzkumu, díky nimž je Moravská zemská knihovna vnímána jako páteřní instituce základního výzkumu a zajištění jeho infrastruktury. První z oblastí vědy a výzkumu je Knihovnictví a informační věda, dynamicky se rozvíjející oblast s ohledem na nové typy médií. MZK chce jako jedna z předních institucí systému knihoven ČR zaujmout zásadní roli při nakládání s moderními nosiči informací. MZK bude v letech 2019–2023 naplňovat všechny funkce Koncepce knihoven ČR na léta 2016–2021, proto je nutné provést, které budou směřovat k zjišťování potřeb uživatelů knihoven a jejich realizaci. Neméně podstatné je uchování současného fondu MZK – tradičního i digitálního; z tohoto důvodu se zabýváme principy dlouhodobé ochrany knihovního fondu. Druhá oblast – Psaná kultura – navazuje na tradiční badatelské směry v MZK, jimiž jsou výzkumy historických knihovních fondů a jejich majitelů, české literatury, hudby a umění v celospolečenském kontextu. Tato oblast v minulosti i dnes prosperuje díky bohatým kmenovým fondům MZK i fondům deponátním, či v minulosti knihovnou spravovaných, jež ve velké míře knihovna zpřístupňuje široké odborné i laické veřejnosti, a to například formou moderního metadatového katalogu, interaktivních aplikací, výstav, přednášek a publikačních výstupů. Silnou stránkou MZK je popularizace vlastních výsledků vědy a výzkumu.

Cílem MZK je i v dalším období zajistit instituci pevné místo mezi vědeckými a výzkumnými organizacemi v České republice, mezinárodními projekty se zasadit o internacionalizaci výzkumu, systémem kontrolních mechanismů (za využití Vědecké rady MZK) zajistit kvalitní personální podporu projektové činnosti

a řešeným projektům, potřebnou úroveň jejich obsahového a tematického zaměření a průběžnou kontrolovatelnost řešení. V neposlední řadě je cílem koncepce napomáhat prostřednictvím vědecké a výzkumné činnosti uplatňování nových poznatků vědy, jejich zprostředkovávání odborné i široké veřejnosti, zavádění nových technologií v oblastech knihovních systémů a zpřístupňování knihovních fondů a podporovat využití výsledků výzkumu ve společensky prospěšné praxi.

Jako badatelská instituce realizuje MZK projekty národního i mezinárodního významu, a to jako samostatná organizace s jasně definovanými úkoly a cíli, i jako spolupracující organizace v síti akademických pracovišť ČR či zahraničních institucí. Vědecké a badatelské projekty jsou přitom financovány vícezdrojově – v současné době např. z prostředků NAKI II, GAČR či Horizont. Vývojové projekty především v oblasti knihovních systémů, které slouží knihovnám České republiky i široké veřejnosti, jsou pak financovány ze zdrojů VISK. Tato podoba vědecké a výzkumné práce má v MZK tradici od počátku její činnosti na přelomu 19. a 20. století, a v některých oblastech je tak MZK uzálně a oprávněně vnímána jako garant řešení dané problematiky. To se týká například tematiky moravik, problematiky existence a fungování klášterních knihoven, ochrany fondů, z novější doby pak například zajištění provozu a vývoje Centrálního portálu knihoven. Kulturní význam MZK vychází i z její role jako badatelské instituce a s tím souvisí i její pozice a úloha v klíčových koncepčních materiálech Státní kulturní politiky či Rozvoje knihoven České republiky. Tradičně směřuje výzkumná a vývojová činnost MZK do dvou vzájemně provázaných oblastí – informační vědy (do níž přísluší i oblast knihovnictví a zpřístupnění fondů) a písemnictví (především v souvislosti tematikou národního písemnictví). Obě tyto oblasti se logicky stávají základními oblastmi i aktuální koncepce vědy a výzkumu. Kontinuálně významná role MZK v těchto oblastech a desetiletí formované zkušenosti vytvořily předpoklad

stabilního a fungujícího badatelského týmu a vysoké úrovně zajištění pracovních podmínek pro realizaci projektů vědy a výzkumu. Charakter činnosti MZK pak umožňuje, že výsledky těchto projektů bezprostředně přecházejí do praxe a jsou široce využívány. Podstatnou roli pak v prezentaci projektů vědy a výzkumu hraje skutečnost, že MZK je ze své podstaty určena k popularizaci výsledků vědecké a výzkumné činnosti široké veřejnosti. I pro tento typ podmiňující aktivity je MZK dobře prostorově a zkušenostně zajištěna a disponuje kontakty a strategiemi, které jí umožňují realizovat tento úkol na celonárodní úrovni. Předkládaná koncepce v tomto ohledu navazuje na osvědčené způsoby komunikace výsledků vědy a výzkumu, a to za spolupráce s předními badatelskými a akademickými pracovišti v ČR i v zahraničí.

Předložená koncepce MZK prošla schvalovacím procesem s celkovým výsledkem hodnocení institucionální připravenost B a se zdůvodněním: „Koncepce je výborně zpracovaná v části popularizace, lidské zdroje a další specifické výzkumné aktivity VO, dále předpokládané výsledky, účelnost využití prostředků a přínos předpokládaných výsledků pro společnost. Větší část je hodnocena jako nadprůměrná, zejména celkový cíl, vazby koncepce VO na strategické dokumenty ČR, podmínky VO, národní spolupráce, schopnost získat zdroje mimo IP DKRVO a všechna dílčí kritéria relevance výzkumu pro společnost a jeho dopady. Průměrně hodnocená je část vize VO a mezinárodní výzkumná spolupráce VO. Celkově je proto koncepce hodnocena jako velmi dobrá.“

ZAHÁJENÍ EVROPSKÉHO PROJEKTU – INVESTICE DO INFRASTRUKTURY A VYBAVENÍ

Koncem února 2018 MZK získalo rozhodnutí ministerstva pro místní rozvoj o podpoře velkého investičního projektu s názvem *Zkvalitnění služeb a ochrana fondu kulturního dědictví v MZK*. Rozhodnutí úspěšně korunovalo úsilí vynaložené při sestavování žádosti o podporu z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), výzvy číslo 25 určené krajským knihovnám. Tento projekt, jehož celková předpokládaná hodnota dosahuje 95 milionů korun, bude financován z evropských strukturálních fondů, které pokryjí 85 % z této částky.

Hlavním cílem projektu je zkvalitňování služeb, jež knihovna poskytuje svým uživatelům. K tomu poslouží stavební úpravy, které prostor MZK více zpřístupní jejím návštěvníkům (revitalizace atria) a zvýší uživatelský komfort (např. nové sanitární zařízení včetně místnosti pro rodiče s malými dětmi). Druhá část dotace je určena na zdokonalení ochrany knihovního fondu.

Projekt byl zahájen 1. června 2018 a bude probíhat až do září 2021. V průběhu prvního půl roku bylo úspěšně vysoutěženo celkem devět veřejných zakázek. Vedle administrativního zajištění se jednalo zejména o dodávky či služby, které mají zabezpečit lepší ochranu knihovního fondu. Byly zakoupeny přístroje k čištění knih, skenovací zařízení k jejich kvalitní digitalizaci a uchování vytvořených digitalizátů. Byla zahájena také dodávka digitalizace mikrofilmů a probíhalo výběrové řízení na digitalizaci zvuku, aby bylo možné efektivně uchovávat data z nosičů zvukových a obrazových záznamů, které postupně stárnou a degenerují.

Před koncem roku 2018 bylo vyhlášeno výběrové řízení na nejrozsáhlejší část projektu IROP, a to na stavební práce. Stavba by měla být zahájena o prázdninách roku 2019 a průběžně probíhat až do podzimu 2020, s tím, že nejnáročnější úpravy se odehrají během letních prázdnin obou let. Stavební práce s sebou přinesou i uzavření veřejné části knihovny, nicméně bude maximálně využito období, v němž je provoz knihovny omezen (prázdniny, víkendy a svátky), tak aby byl dopad na uživatele knihovny co nejmenší. Stavební zakázka se dělí na třináct dílčích částí,

nejviditelnějším výsledkem bude zřejmě revitalizace atria a jeho zpřístupnění veřejnosti. V současnosti je atrium z bezpečnostních a technických důvodů uzavřeno a čtenáři tak do něj bohužel nemají přístup. Dále dojde k rekonstrukcím toalet pro veřejnost včetně zázemí pro rodiče s dětmi (přebalovací koutek, místo ke kojení). Dojde ke zvýšení tepelného komfortu budovy prostřednictvím realizace zateplení pláště budovy a vybudování zádveří s posuvnými dveřmi u hlavního vstupu. Vedle těchto úprav dojde také k obnově a modernizaci technologického zázemí budovy MZK, které jsou v současnosti na konci životnosti. Jednat se bude například o chladicí kompresory, knižní výtahy, dieselagregáty či systém měření a regulace.

V příštích dvou letech (2019–2020) je naplánováno dalších deset výběrových řízení, jež dále přispějí k ochraně knihovního fondu a zkvalitnění služeb. Vedle dalších dodávek přispívajících k efektivní digitalizaci a zálohování dat bude proveden také restaurátorský průzkum a restaurování nejohroženějších kusů historického fondu MZK.

Ke kvalitním službám pro uživatele knihovny přispěje nový pult prezenčních výpůjček, výměna koberců ve studovnách nebo například moderní vybavení konferenčního sálu.

Hospodářská činnost organizace v roce 2018

Údaje o rozpočtu příjmů a výdajů

V upraveném rozpočtu na rok 2018 obdržela Moravská zemská knihovna v Brně příspěvek na provoz ve výši **125 590 730,60 Kč**. V průběhu roku 2018 bylo provedeno **25** rozpočtových úprav.

Dotace a příspěvky (v tis. Kč)

Příspěvek na provoz MK ČR	125 591
Dotace na projekty MK ČR	18 975
Mimorozpočtové zdroje	6 835
Neinvestiční dotace a příspěvky celkem	151 401

Vyhodnocení výnosů a nákladů

Přehled celkových nákladů a výnosů organizace a porovnání nákladů a výnosů s upraveným rozpočtem jen za provozní činnost bez účelových dotací a mimorozpočtových zdrojů uvádí následující tabulka.

Vybrané ukazatele (v tis. Kč)

UKAZATEL	Skutečnost k 31. 12. 2018 včetně mimorozpočtových zdrojů	PROVOZ		
		Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12. 2018	% plnění
Výnosy celkem	155 959	135 036	130 512	x
výnosy z vlastní činnosti	6 256	6 202	6 256	100,87
výnosy z prodeje pozemků	1	0	1	x
zúčtování fondů	425	2 937	6	0,20
ostatní výnosy	1 859	296	1 859	628,04
finanční výnosy	12	10	12	120,00
příspěvek a dotace od zřizovatele	141 290	125 591	122 378	97,44
mimorozpočtové zdroje	6 116	0	0	0,00
Náklady celkem	155 854	135 036	130 407	x
spotřebované nákupy	21 318	16 517	19 757	119,62
z toho akvizice	8 040	2 581	7 964	222,40
opravy	2 835	3 791	2 747	72,46
cestovné	2 739	1 606	2 216	137,98
reprezentace	227	259	209	80,69
služby	19 314	25 351	17 458	68,86
osobní náklady	97 300	76 465	76 406	99,93
z toho mzdové náklady	72 233	56 426	56 428	99,92
daně a poplatky	86	284	86	30,28
ostatní náklady	4 198	2 423	3 697	152,58
odpisy	7 669	8 300	7 663	92,33
ZC prodaného majetku	123	0	123	0,00
finanční náklady	45	40	45	112,50
daň z příjmů	0	0	0	0,00
Výsledek hospodaření	105	0	105	x

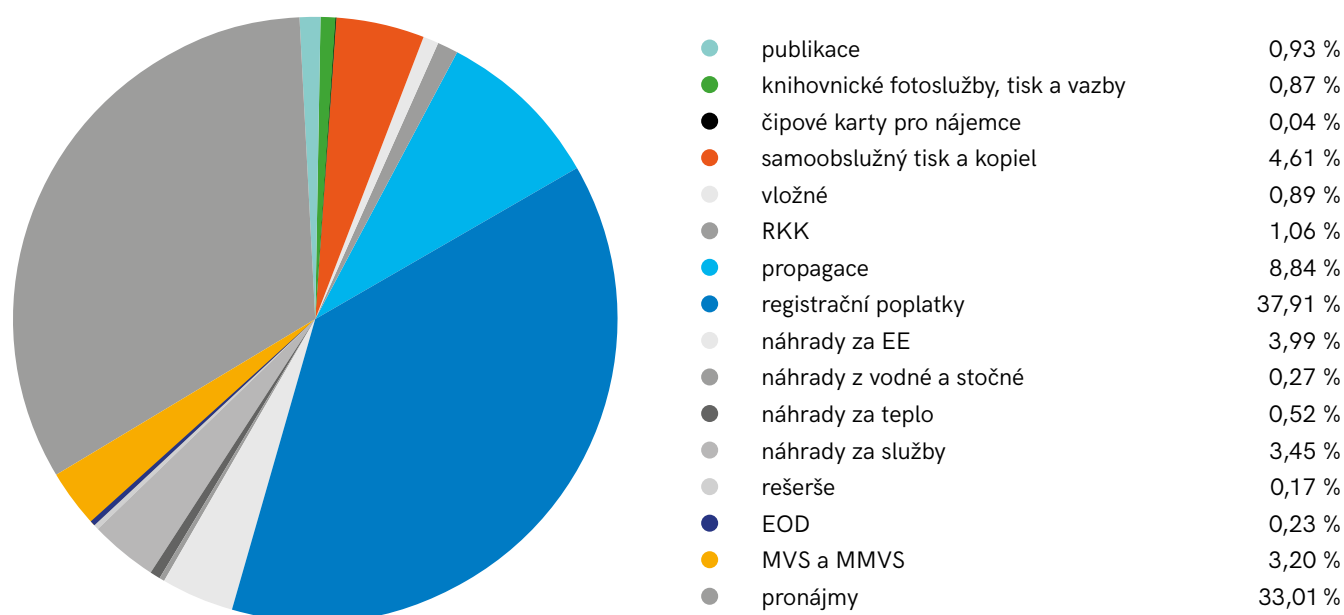
Pozn.: Závazný limit prostředků na platy a závazný limit OON byl dodržen. V roce 2018 byl do provozu zapojen fond odměn ve výši **5 544 Kč**. Rozdíl ve výši (**3 213 tis. Kč**) mezi skutečným čerpáním příspěvku od zřizovatele (**122 378 tis. Kč**) a upraveným rozpočtem (**125 591 tis. Kč**) tvoří dosud nečerpané finanční prostředky na kulturní aktivity naúčtované dle metodického pokynu MKČR k účetní závěrce za rok 2018 na syntetický účet 384 Výnosy příštích období.

Rozbor výnosů z vlastní činnosti a ostatních výnosů přibližují následující dvě tabulky.

Výnosy z vlastní činnosti (v tis. Kč)

POLOŽKA	Skutečnost k 31. 12. 2018	% z celkového objemu výnosů z vlastní činnosti
publikace	48	0,93
knihovnické fotoslužby, tisk a vazby	45	0,87
čipové karty pro nájemce	2	0,04
samoobslužný tisk a kopie	239	4,61
knihovnické kurzy	55	1,06
vložné	46	0,89
propagace	458	8,84
registrační poplatky	1 965	37,91
náhrady za EE	207	3,99
náhrady z vodné a stočné	14	0,27
náhrady za teplo	27	0,52
náhrady za služby	179	3,45
rešerše	9	0,17
EOD	12	0,23
MVS a MMVS	166	3,20
pronájmy	1 711	33,02
Celkem	5 183	100,00

Struktura výnosů z vlastní činnosti v %

Ostatní výnosy (v tis. Kč)

POLOŽKA	Skutečnost k 31. 12. 2018	% z celkového objemu ostatních výnosů
ostatní pokuty a penále	1 073	31,84
jiné ostatní výnosy	2 297	68,16
Celkem	3 370	100,00

Rozbor čerpání mzdových prostředků

plán práce na průměrný přepočtený počet zaměstnanců **171,32** osob nebyl překročen. Celkový přepočtený počet zaměstnanců za rok 2018 činil **181,52** osob, z nichž **10,23** osob bylo vykázáno jako mimorozpočtové zdroje, zbylých **171,29** osob činily úvazky ve stanoveném závazném limitu. Závazný ukazatel čerpání mzdových prostředků byl pro rok 2018 překročen o **5 544 Kč**, který byl krytý z fondu odměn.

Financování reprodukce majetku z smvs

V roce 2018 čerpala MZK ze systému SMVS **3 852 640 Kč** na akci 134V112000295 s názvem MZK - projekt na rekonstrukci a dostavbu depozitáře Šumavská (H1).

Financování projektů spolufinancovaných z prostředku EU

V roce 2018 získala MZK neinvestiční dotaci na projekt IROP - Zkvalitnění služeb a ochrana fondu kulturního dědictví v MZK ve výši **487 085 Kč**, z níž čerpala **144 201 Kč** (Koordinátor projektu a banner publicity), ostatní nevyčerpané prostředky budou čerpány v následujících letech, jelikož projekt IROP je čtyřletý.

V roce 2018 získala MZK investiční dotaci za projekt IROP - Zkvalitnění služeb a ochrana fondu kulturního dědictví v MZK ve výši **15 954 778 Kč**, z níž čerpala **3 750 303 Kč** (Přístroje na očistu fondu, skenery, licence, firewall), ostatní nevyčerpané prostředky budou čerpány v následujících letech, jelikož projekt IROP je čtyřletý.

Mezinárodní programy

Mezinárodní projekty Moravské zemské knihovny v Brně byly v roce 2018 následující:

NÁZEV	Authentication and Authorisation for Research and Collaboration (AARC II.) pokračování
Období projektu	2017-2019
Finance celkem	celkové náklady projektu: 2 999 892,89 EUR celkové náklady projektu - partner MZK: 15 700 EUR příspěvek EU - partner MZK na rok 2018: 0 EUR

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti MZK

Mimo schválený příspěvek na provoz byly v průběhu roku 2018 zřizovatelem poskytnuty neinvestiční účelové prostředky na projekty ve výši **18 975 062,75 Kč** a investiční účelové prostředky na projekty ve výši **6 588 856,70 Kč**. MZK navíc získala mimorozpočtové zdroje ve výši **6 835 513,75 Kč**.

Přehled čerpaných účelových dotací a darů včetně mimorozpočtových (v Kč)

UKAZATEL	Neinvestiční prostředky		Investice	
	Poskytnuto 2018	Čerpáno 2018	Poskytnuto 2018	Čerpáno 2018
PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ OD ZŘIZOVATELE	125 590 730,60	122 378 370,35	0,00	0,00
příspěvek na provoz-provoz	105 738 460,00	105 738 460,00		
příspěvek na provoz-kulturní aktivity	19 852 270,60	16 639 910,35		
Účelové dotace od zřizovatele	18 975 062,75	18 911 051,65	6 588 856,70	4 758 185,45
Cizojazyčná literatura	1 647 000,00	1 647 000,00		
IP VaV	3 917 000,00	3 917 000,00		
NAKI DF16P02R047 Brána moudrosti otevřená	1 479 000,00	1 479 000,00		
NAKI DG16P02H020 IN-PROVE	1 312 000,00	1 307 713,50		
NAKI DG16P02R006 CPK	1 506 000,00	1 506 000,00		
NAKI DG16P02R044 ARCLib	627 000,00	627 000,00		
NAKI II Bibliografie	2 077 000,00	2 077 000,00		
VISK 1 Knihovnik	100 000,00	100 000,00		
VISK 1 Metodické centrum	405 000,00	405 000,00	100 000,00	100 000,00
VISK 2 E-learningové kurzy	91 000,00	91 000,00		
VISK 3 Staré mapy	100 000,00	100 000,00		
VISK 3 Bit Level	140 000,00	140 000,00		
VISK 5 Retrokonverze fondů	424 000,00	424 000,00		
VISK 5 Historické sbírky	147 000,00	147 000,00		
VISK 8 CPK	4 890 000,00	4 881 708,00	243 000,00	243 000,00
VISK 9 Autority	40 000,00	40 000,00		
SMVS 134V112000295			3 852 640,00	3 852 640,00
IROP podíl dotace od zřizovatele	73 062,75	21 630,15	2 393 216,70	562 545,45
Účelové dotace a dary od jiných poskytovatelů	6 835 513,75	6 536 456,60	13 897 561,30	3 523 757,55
NAKI II Kramářské tisky	1 713 000,00	1 713 000,00		
NAKI II PERO	1 012 000,00	1 012 000,00	58 000,00	58 000,00
NAKI II RightLib	912 000,00	912 000,00	278 000,00	278 000,00
IROP podíl dotace od EU	414 022,25	122 570,85	13 561 561,30	3 187 757,55
Transferový podíl IROP		5 941,74		
Regionální funkce MZK (Jihomoravský kraj)	1 973 000,00	1 973 000,00		
Podpora de minimis	117 066,00	117 066,00		
GAČR	311 000,00	231 000,00		
Dotace Statutární město Brno	30 000,00	30 000,00		
AARC (EK)	17 637,30	248 119,60		
Finanční a věcný dar (U. S. Embassy)	59 759,20	32 999,15		
Finanční dar (U. S. Embassy)	z roku 2017	15 221,19		
Finanční dar U. S. Embassy Mediální vzdělávání	170 104,00	13 693,07		
Věcný dar Velvyslanectví Španělska	32 000,00	32 000,00		
Věcné dary na projekt Jižní Morava čte	43 925,00	36 654,00		
Finanční dar Teplárny Brno, a. s.	10 000,00	10 000,00		

Finanční dar Českomoravský cement, a. s.	5 000,00	5 000,00		
Finanční neúčelový dar Ing. Sabo	z roku 2017	15 000,00		
Finanční neúčelový dar Ing. Sabo	15 000,00	11 191,00		
Celkem čerpáno od všech poskytovatelů	151 401 307,10	147 825 878,60	20 486 418,00	8 281 943,00

Pozn.: Rozdíl mezi skutečným čerpáním příspěvku na provoz-kulturní aktivity a poskytnutými prostředky tvoří dosud nečerpané finanční prostředky naučtované dle metodického pokynu MKČR k účetní závěrce za rok 2018 na syntetický účet 384-Výnosy příštích období. Rozdíl mezi skutečným čerpáním účelové dotace NAKI IN-PROVE a VISK 8 CPK a poskytnutými prostředky tvoří nedočerpané prostředky, které budou po ukončení projektů vráceny zpět na účet zřizovatele. Rozdíl mezi skutečným čerpáním grantu AARC a poskytnutými prostředky je způsoben předfinancováním projektu (jedná se o víceleté financování). Rozdíl mezi skutečným čerpáním dotace GA ČR a poskytnutými prostředky spočívá v úhradě zálohy na přípravu publikace, která bude vydána až v roce 2020 a tedy i zúčtována dotace. Rozdíly mezi skutečným čerpáním grantů US Embassy a dotace projektu IROP a poskytnutými prostředky jsou způsobeny časovým obdobím trvání grantů a projektu IROP a jejich čerpáním. Rozdíl u ostatních darů mezi skutečným čerpáním a poskytnutím darů je dán obsahem darovací smlouvy.

Rezervní fond

V roce 2018 činila celková tvorba rezervního fondu **608 896,60 Kč** a celkové čerpání fondu činilo **419 878,01 Kč**. Počáteční stav fondu byl k 1. lednu 2018 celkem **2 796 766,24 Kč** a konečný stav k 31. prosinci 2018 byl **2 985 784,83 Kč**.

Přehled hospodářských činností

Moravská zemská knihovna v Brně nevykonávala žádnou hospodářskou činnost.

Výsledek hospodaření

Moravská zemská knihovna v Brně realizovala svoji činnost v roce 2018 s celkovými náklady **155 854 259,03 Kč**, s celkovými výnosy **155 959 236,92 Kč** a dosáhla zlepšeného výsledku hospodaření ve výši **104 977,89 Kč**. Celkově lze zhodnotit, že organizace hospodařila se svěřeným majetkem řádně a hospodaření organizace je pod kontrolou.

Informace

GDPR

Dne 25. května 2018 vstoupilo v účinnost nařízení EU GDPR neboli Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (General Data Protection Regulation).

Toto nařízení mělo za úkol výrazně zvýšit ochranu osobních dat všech občanů, v našem případě tedy čtenářů a zaměstnanců. Pro instituce to přineslo zejména povinnost data adekvátně zabezpečit a celkově být v souladu s tímto nařízením. V MZK proběhla inventarizace zpracovávaných osobních údajů a posouzení, zda jsou sbírané osobní údaje v souladu s nařízením GDPR. Byly provedeny drobné úpravy systémů pro zajištění tohoto souladu. Jako příklad uvedme změnu tisku osobních údajů na žádankách. Místo celého jména se po účinnosti GDPR tiskne pouze křestní jméno a první písmeno z příjmení. Rovněž proběhlo školení všech zaměstnanců knihovny, kteří přicházejí do styku s osobními údaji. I toto školení je nezbytné pro zajištění souladu s GDPR.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

V roce 2018 nebyla MZK o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, požádána.

Investiční akce

MORAVSKÁ ZEMSKÁ KNIHOVNA V BRNĚ REKONSTRUKCE A DOSTAVBA DEPOZITÁŘE ŠUMAVSKÁ - H1 PROJEKT PRO PROVEDENÍ STAVBY, REALIZACE

V roce 2018 pokračovala přípravná fáze Rekonstrukce a dostavby depozitáře Šumavská. Vybraný dodavatel projektu pro provedení stavby, firma Adam Rujbr Architects, s. r. o., dokončil a odevzdal projektovou dokumentaci, dokumentaci pro změnu stavby před dokončením a vyřídil změnu stavby před dokončením.

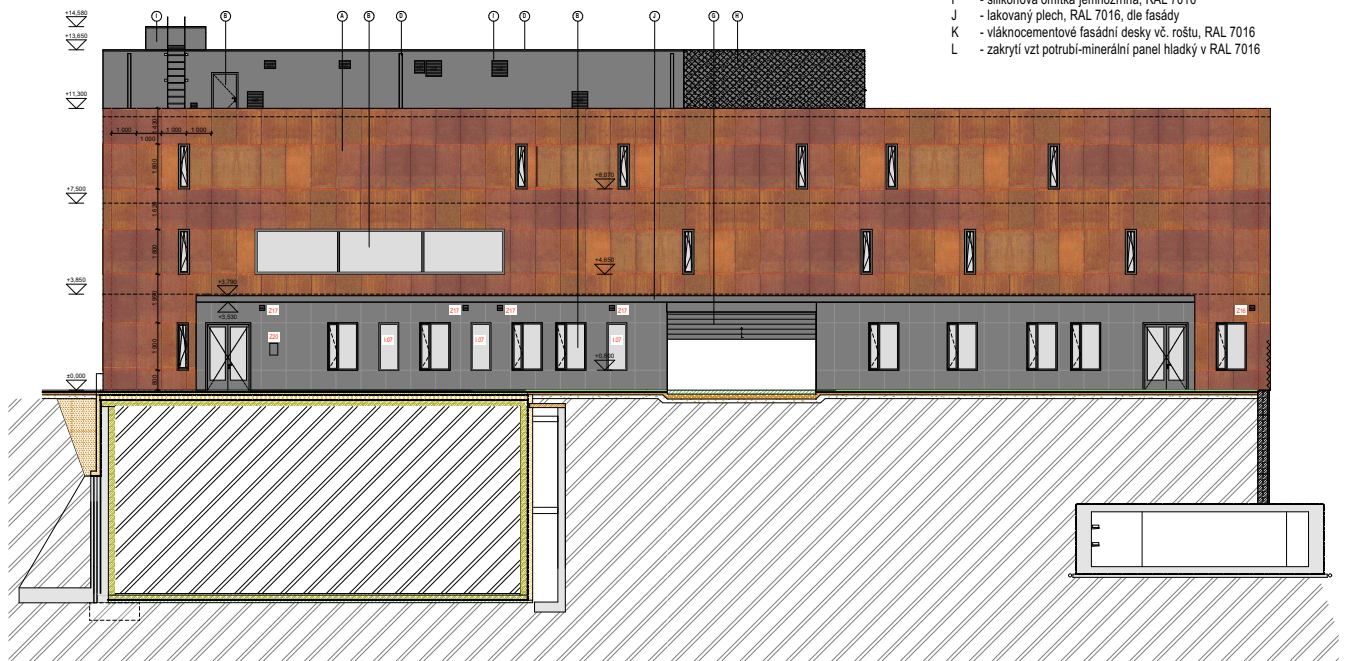
Projektové dokumentace i vyřízení změny stavby před dokončením byly dokončeny v dohodnutém termínu, tj. 27. června 2018.

Závěrečné vyhodnocení akce bylo zpracováno též v termínu, a to 31. srpna 2018.

Souběžně s ukončením přípravné části byl zpracován investiční záměr na realizaci depozitáře a podán spolu s žádostí o dotaci na Ministerstvo kultury dne 31. července 2018.

POPIS MATERIÁLŮ

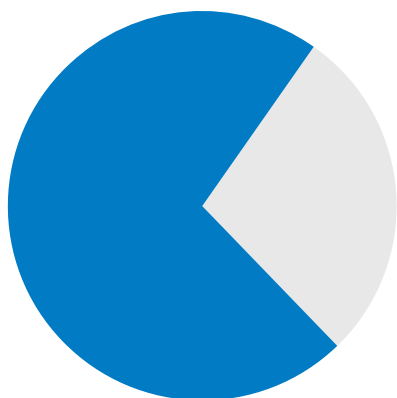
- A - cortenový plech, nosný rošt
- B - hliníková okna a dveře, rám RAL 7016
- C - lakovaný plech, RAL 7016, nosný rošt
- D - klempířské výrobky, RAL 7016
- E - zámečnické výrobky, RAL 7016
- F - oplocení nerez lanková síť, sloupky jacki RAL 7016
- G - rolovací vrata, RAL 7016
- H - akustická zástěna, sendvičové panely, RAL 7016
- I - silikonová omítka jemnozrná, RAL 7016
- J - lakovaný plech, RAL 7016, dle fasády
- K - vláknocementové fasádní desky vč. roštu, RAL 7016
- L - zakrytí vztl potrubí-minerální panel hladký v RAL 7016

Základní činnosti organizace v roce 2018

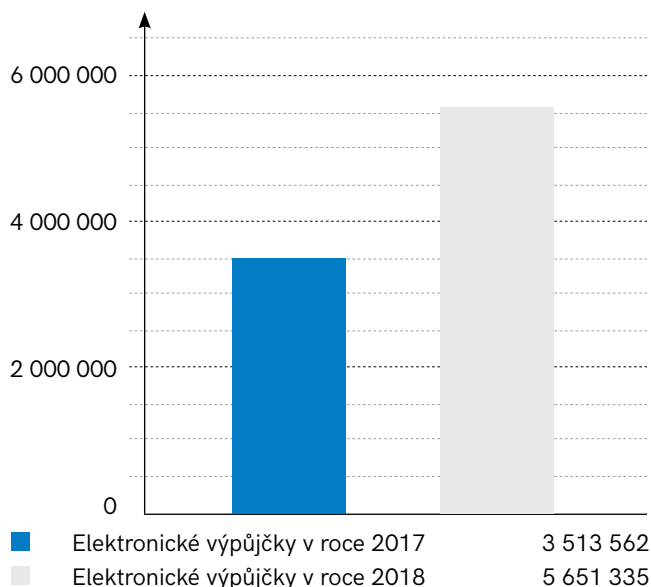
SLUŽBY UŽIVATELŮM

Moravská zemská knihovna v Brně je pro čtenáře otevřena **75,5** hodiny týdně: ve všední dny **8.30–22.00**, v sobotu **9.00–17.00**. Provozní doba šatny kopíruje otevírací dobu knihovny. MZK evidovala v roce 2018 **19 504** čtenářů (z toho **7 666** nových), výpůjční oddělení uskutečnilo **169 313** absenčních výpůjček a **193 906** prolongací.

● Počet registrovaných čtenářů	19 504
● Z toho nově registrovaných	7 666

Dlouhodobě klesající počet absenčních výpůjček je dán zvýšenou dostupností titulů v digitalizované podobě.

■ Elektronické výpůjčky v roce 2017	3 513 562
■ Elektronické výpůjčky v roce 2018	5 651 335

V roce 2018 bylo prostřednictvím *Digitální knihovny MZK* realizováno **5 651 335** elektronických výpůjček. Stoupající počet prolongací však ukazuje, že když už se čtenáři vypraví pro fyzickou knihu, mají potřebu ji mít k dispozici déle, než je běžná měsíční výpůjční doba. Když je kniha půjčena čtenáři, může si následný žadatel vytvořit bezplatnou rezervaci na tuto vypůjčenou knihu. Při procesu vrácení je avizován následný požadavek a zájemce dostane upozornění, že je kniha připravena k vyzvednutí. Služba je velice ceněna a v roce 2018 bylo takto vytvořeno **25 410** rezervací.

Část absenčních výpůjček byla realizována pomocí samoobslužné výpůjční stanice SelfCheck, a to především ve večerních hodinách. Míra využitelnosti stoupá ovšem i v rámci běžné provozní doby. Knihovna disponuje **798** studijními místy (z toho **42** v týmových studovnách a **13** v tiché studovně). Týmové studovny a tichou studovnu si musí uživatelé rezervovat, v roce 2018 využilo tichou studovnu **972** uživatelů, což je nárůst o **13 %** oproti předchozímu roku.

Pracovníci *skladů* vyhledali v roce 2018 **230 205** knihovních jednotek a opětovně zařadili **321 225** knihovních jednotek. Doplněním fondu nejen povinným výtiskem, ale zejména dary starších titulů, dochází k nutnosti posunů knihovního fondu ve skladech. V roce 2018 nebyly realizovány žádné rozsáhlé přesuny knihovního fondu, nýbrž jen drobnější stěhování v rámci jednotlivých lokací. Pracovníci skladů rovněž přehledávají nenalezené požadavky a z celkového počtu **1 725** se jich podařilo různou kombinací variant napříč knihovním fondem dohledat **168**.

Vedle standardních čtenářských výpůjček jsou z fondu MZK realizovány též zápůjčky na výstavy. Vedle institucí z regionu, jako je Moravské zemské muzeum či Muzeum Brněnska, byly v roce uskutečněny i výpůjčky mimo Jihomoravský kraj, například Galerii v Havlíčkově Brodě či Zámekem Děčín. V roce 2018 bylo na výstavy zapůjčeno **203** dokumentů z běžného fondu a **9** dokumentů z historického fondu.

Rok od roku se zvyšuje počet požadavků na poskytnutí reprodukcí a reprodukčních práv k publikování

kopíí z fondu MZK v odborných publikacích či k použití na výstavách a ve stálých expozicích. V roce 2018 bylo vyřízeno **46** požadavků na reprodukční práva k publikování v knihách, **10** požadavků na užití reprodukcí ve výstavách a stálých expozicích. Jedna licenční smlouva byla připravena pro Českou televizi, pro použití ukázek v reportáži Studia 6 a v článku na webu ČT24 k tématu 80. výročí Mnichovské dohody. Větší spolupráce byla navázána s *Lidovými novinami*, kterým byla poskytnuta reprodukční práva z fondů MZK pro použití u série

článků věnovaných Jiřímu z Poděbrad, článku ke 125. výročí založení Lidových novin a zejména k seriálu článků ke 100 letům ČSR. U poslední jmenovaného seriálu, který vycházel v průběhu celého podzimu roku 2018, byla MZK partnerem projektu.

V roce 2018 pracovníci **Odboru informačních služeb** vypracovali **63** rešerší a odpověděli na **986** registrovaných písemných čtenářských dotazů – většina z nich byla zaslána přes službu ptejtese knihovny.cz.

Pro registrované čtenáře jsou přístupné následující databáze (mzk.cz/database):

Academic Source Ultimate (EBSCO)

Business Source Ultimate (EBSCO)

LISTA with Abstracts (EBSCO)

Regional Business News (EBSCO)

Central & Eastern European Academic (EBSCO)

RILM Abstracts of Music Literature (EBSCO)

GreenFILE (EBSCO)

European Views of the Americas: 1493 to 1750 (EBSCO)

ProQuest Central

Web of Knowledge

Naxos Music Library

Oxford Music

DigiZeitschriften, Anopress

Pressreader, ASPI

ČSN online

ProQuest Ebook Central, MyHeritage

V Americké knihovně MZK je dostupný zdroj *eLibraryUSA*, který poskytuje přístup do cca **20** samostatných databází. Většina zdrojů byla dostupná i s možností vzdáleného přístupu. Největší nárůst v počtu přístupů, stejně jako v roce 2017, zaznamenala databáze aktuálních novin a časopisů *PressReader* (**22 568** přečtených vydání v roce 2018). Na základě pozitivní zpětné vazby na zkušební přístup v říjnu 2018 rozšířila MZK nabídku zdrojů o genealogickou databázi *MyHeritage*. Přístup do této databáze budou mít čtenáři také po celý rok 2019.

Od 1. ledna 2018 je přístup k většině licencovaných zdrojů zajišťován prostřednictvím Národního licenčního centra *CzechELib*. Přechod do nového konsorcia byl naprosto hladký, bez jakéhokoli přerušení přístupu k předpláceným zdrojům.

Oddělení meziknihovních výpůjčních služeb kladně vyřídilo **9 736** objednávek MVS a **31** objednávek služby *eBooks on Demand*. V roce 2018 byla v rámci propagace této služby čtenářům nabídnuta možnost využít vnitrostátní MVS zdarma. Během této akce došlo také k úpravě příslušných webových stránek

MVS	celkem kladně vyřízených požadavků	9 736
v tom	knihy, periodika	4 732
	kopie poskytnuté náhradou	1 638
	ostatní	32
	prolongace	3 334
požadavky z jiných knihoven ČR	počet požadavků	7 932
	počet kladně vyřízených požadavků	6 878
požadavky jiným knihovnám ČR	počet požadavků	1 645
	počet kladně vyřízených požadavků	1 452
požadavky z jiných zemí	počet požadavků	245
	počet kladně vyřízených požadavků	227
požadavky do jiných zemí	počet požadavků	1 357
	počet kladně vyřízených požadavků	1 179
Písemné informace čtenářům a knihovnám – emaily za MVS		6 351

a byly zhotoveny nové záložky a plakáty, přičemž jsme usilovali o to, aby nabídka služby byla pro čtenáře srozumitelnější a viditelnější. Více v samostatné kapitole věnované MVS. Z jiných knihoven ČR i ze zahraničí bylo zpracováno **8 168** a kladně vyřízeno **7 105** požadavků. Bylo zpracováno **3 002** a kladně vyřízeno **2 631** požadavků čtenářů MZK na dokumenty z fondů jiných knihoven v ČR i ze zahraničí. Z toho bylo **209** požadavků vráceno zpět čtenářům. Jednalo se tituly dostupné ve fondu MZK či na území Brna.

Ve spolupráci s **Odborem doplňování fondu** bylo zpracováno **52** podnětů k nákupu české produkce (knihy, které nejsou ve fondu MZK a které naši čtenáři požadují formou MVS z jiných knihoven). Od uživatelů byla za služby MVS v roce 2018 vybrána částka **168 732 Kč**.

Odbor periodik připravoval a denně vystavoval ve foyeru noviny *Stalo se před sto lety* a k vydání připravil *Jubilejní noviny ke 100 výročí založení republiky*, které byly rozdávány čtenářům a zájemcům, jak v budově MZK, tak i občanům v ulicích.

Ve statistikách návštěvnosti a počtu výpůjček se začala ve větší míře projevat existence a dostupnost *Digitální knihovny MZK* a uzavření půjčování tištěných novin, které již byly zdigitalizovány. Snížil se tedy počet fyzických návštěv **Studovny periodik (12 533)** a počet výpůjček vázaných novin a časopisů (**22 542** jednotek), ale naopak se zvyšovaly počty návštěv a stažení v digitální knihovně. Díky stále většímu počtu zdigitalizovaných titulů (nejen časopisových a novinových) rostla potřeba zaškolování čtenářů, jak v digitální knihovně hledat a jak v této databázi pracovat. Stále však byl zájem o běžný ročník časopisů a o výpůjčky mikrofilmů s tituly, které ještě nejsou zdigitalizované.

Titulní list speciálně vydaných novin k výročí vzniku republiky

Pracovníci **Studovny rukopisů a starých tisků** obsloužili **289** badatelů, pro které bylo připraveno **1 624** výpůjček ze skladu. Dále poskytli **72** konzultací a připravili **6** exkurzí pro veřejnost. V roce 2018 byla přestěhována část příručky ve studovně. Starší, již téměř nepoužívané tituly byly přesunuty do **Studovny humanitních věd** a stávající fond vztahující se k rukopisům a starým tiskům byl rozvolněn a nově oborově rozčleněn. Příručka byla nově doplněna o **76** titulů.

V roce 2019 došlo k významnému rozšíření kapacity i softwarového vybavení diskových polí Netapp. Díky novým licencím SnapVault a FlexClone bylo možné důsledně definovat oddělené archivy

Využívání digitální knihovny MZK

	2017	2018
Monografie	1 014 261	1 970 512
Ročníky periodik	2 390 963	3 339 149
Přílohy periodik	42 632	35 737
Archiválie	11 261	11 570
Grafiky	11 315	9 765
Rukopisy	22 181	36 607
Mapy	17 158	24 039
Hudebniny	3 588	5 544
Zvukové kolekce	203	135
Celkem	3 513 562	5 433 058

úložiště s optimalizovanými přírůstkovými zálohami a rychlou možností obnovy. Pro posílení zabezpečení lokální sítě MZK byl pořízen hardwarový firewall SonicWall, který splňuje stále rostoucí nároky

na rychlou a spolehlivou ochranu jak serverové infrastruktury knihovny, tak i pracovních stanic zaměstnanců a čtenářů před malwarem i online útoky z Internetu.

SPRÁVA, ZPRACOVÁNÍ A ZPŘÍSTUPNĚNÍ FONDŮ

Odbor doplňování fondu plnil především statutární činnosti spočívající v doplňování povinných výtisků české produkce, sledování úplnosti jejich dodávání a urgenci nedodaných, ve výběru a nákupu dalších výtisků českých titulů i zahraniční literatury, v doplňování fondu regionální literaturou a dary. Akviziční komise pravidelně vyhodnocovala knižní novinky, tipy na nákup i nabídky vydavatelů/dodavatelů a sledovala půjčovnost titulů. 2× týdně se konala

výstavka nových českých titulů. Vybrané tituly se nakupovaly přímo u vydavatelů/dodavatelů. Tento způsob vyžaduje individuální práci s vydavateli a dodavateli, ale přispívá k vyšší úplnosti získávání povinného výtisku a i k různým cenovým zvýhodněním. Byla nakoupena literatura za **3 768 294,61 Kč**. Celkový přírůstek knihovní fondu činil **37 031** svazků. Bez periodik (**7 425** svazků) a rukopisů (**29** svazků) činil **29 576** svazků.

Přírůstek neperiodických publikací podle druhů dokumentů

Knihy	27 838	94,20 %
Ostatní	1 738	
Kartografické		1,50 %
Hudebniny		1,05 %
Zvukové		1,10 %
Elektronické		2,10 %
Grafika		0,05 %
Celkem	29 576	100 %

V roce 2018 byl opět vysoký počet titulů získaných darem, za zmínku stojí především **2** dary španělského

velvyslanectví v Praze, které rozšířily fond **Španělské knihovny**.

Přírůstek podle způsobu nabytí

Povinný výtisk	26 322	71,08 %
Nákup české produkce	4 687	12,66 %
Nákup zahraniční	1 394	3,76 %
Dary	4 602	12,44 %
Výměna	25	0,06 %
Celkem	37 030	100 %

S pomocí automatizace bylo možné začít využívat některé nabídkové seznamy literatury vyřazené z jiných knihoven, a tak byla do fondu doplněna

řada chybějících titulů především z devadesátých let, kdy ve vydávání existovala značná živelnost.

Pro nákup zahraniční literatury MZK spolupracovala s **8** dodavateli (**6** českými, **2** zahraničními) a také využila jejich nabídkové akce. Spolupráce s vysokoškolskými knihovnami se opět zaměřila na výstavky odborné zahraniční literatury (Mendelova univerzita - literatura zaměřená na ekonomii a management, VUT - literatura

zaměřená na strojní inženýrství, stavitelství, urbanismus, architekturu a design. Během roku se pro lepší výběr také podařilo zajistit dodání ukázkové kolekce zahraniční lékařské literatury do knihovny a uspořádat **2** výstavky nejnovější odborné zahraniční literatury přímo v prostorách knihovny. Čtenáři i odborná

Přírůstek podle způsobu nabytí

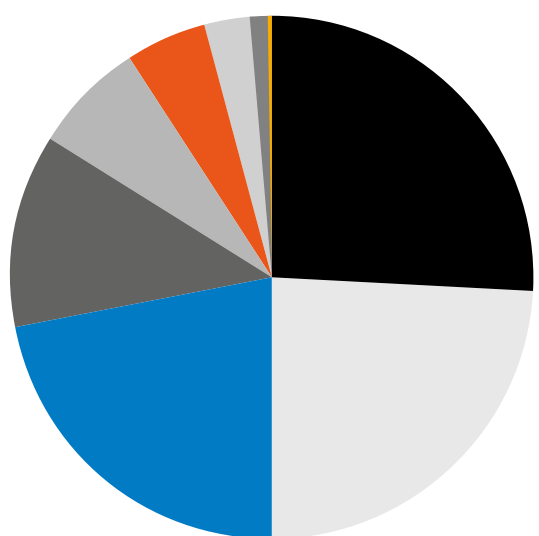
Povinný výtisk		26 322
Neperiodické dokumenty	19 717	
Knihy	18 075	
Ostatní dokumenty	1 642	
Periodika	6 605	
Nákup		6 081
česká produkce	4 537	
zahraniční	1 394	
periodika	150	
Dary		4 602
Výměna		25
celkem		37 030

veřejnost měli možnost navrhnout vybraný titul k nákupu. Pozornost se zaměřila také na sledovanost úplnosti povinného výtisku a urgenci nedodaných výtisků. Bylo odesláno **830** upomínek a tituly byly urgovány i telefonicky. Dále bylo ve spolupráci s právníčkou MZK odesláno **5** právních upomínek a zahájeno soudní řízení s nakladatelstvím Garn, které dlouhodobě nedodávalo povinné výtisky.

Odbor zpracování fondů vytvářel ve jmenném a věcném popisu úplné bibliografické záznamy knih a ostatních dokumentů vyjma periodik podle nových katalogizačních pravidel RDA ve formátu MARC 21. Spolu s Národní knihovnou České republiky a Vědeckou

knihovnou v Olomouci se podílel na sdílené katalogizaci nové bohemikální produkce v rámci Aleph Cluster v bázi NKC01 a přispíval tak k budování České národní bibliografie. U vlastních záznamů rovněž revidoval jmenný i věcný popis. Ostatní dokumenty (zahraniční produkce, bohemikální před rokem 2005, audiovizuální dokumenty atd.) zpracovával v lokální bázi MZK01. Zaměstnanci odboru jsou členy pracovních skupin pro jmenné a věcné zpracování knih i speciálních dokumentů a podílí se tak na tvorbě standardů české katalogizační politiky. Poskytují také metodickou pomoc ostatním pracovištím MZK.

Katalogizace knihovných jednotek

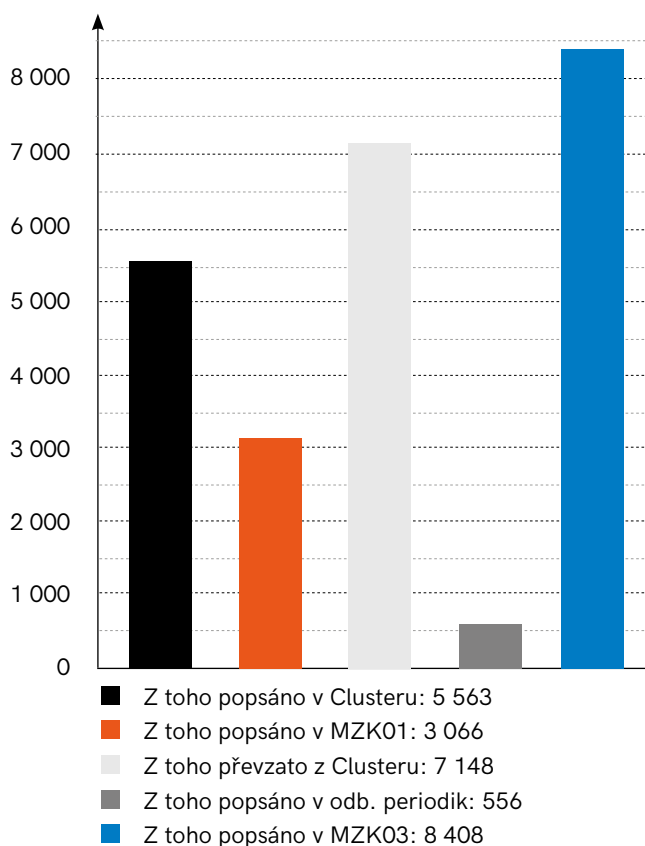

● Doplňování věcných prvků do záznamů	29 280
● Věcná katalogizace - děl	25 733
● Jmenná katalogizace - děl	24 741
● Zrevidováno	14 642
● Deduplikace bb záznamů	6 740
● Rekatalogizováno	5 653
● Záznamy národních autorit	2 377
● Analytický popis článků	608
● Hudební incipity	89

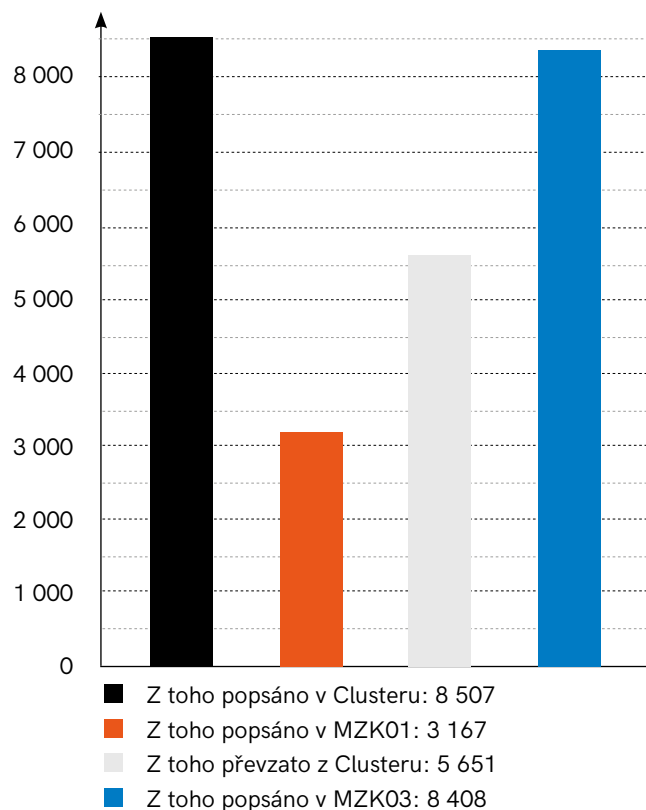
V **Oddělení jmenného popisu a národních autorit** bylo zpracováno **15 712** záznamů, z toho **5 563** bylo nově vytvořeno v Aleph-cluster v bázi NKC01. Jmenně bylo zrevidováno **6 821** bibliografických záznamů. Bylo vytvořeno **2 133** on-line autoritních

návrhů. Zrevidováno bylo **2 020** záznamů. Dále bylo zpracováno **244** návrhů oprav a zrevidováno **267** změn záhlaví. Harmonizováno bylo **65 118** autoritních záhlaví. Podle časových možností jsme se též průběžně věnovali údržbě přístupových rejstříků v bázi MZK01.

Jmenná katalogizace děl

Věcná katalogizace děl

V **Oddělení věcného popisu** bylo zpracováno **16 662** záznamů, z toho **8 473** bylo nově vytvořeno v Aleph-cluster v bázi NKC01. Do NKP bylo odesláno **112** návrhů věcných tematických autorit, **59** návrhů geografických autorit a **4** návrhy formálních

Oddělení retrospektivní konverze rozšiřovalo elektronický katalog MZK o bibliografické záznamy vytvořené ze sekundárních pramenů (přepisem lokálního katalogu) podle pravidel AACR2, u dokumentů zpracovaných „de visu“ pak podle pravidel RDA. Rovněž deduplikovalo záznamy z bývalých tří knihoven – Pedagogické, Technické a Univerzitní, slučovalo záznamy vícesvazkových děl bez samostatného názvu a doplňovalo čísla České národní bibliografie. V roce bylo třeba opět zaškolit nové externí pracovníky, čímž se zvýšily se nároky na kontrolu a opravy pořizovaných záznamů. Celkem bylo vytvořeno **29 157** bibliografických záznamů, deduplikováno **2 834** záznamů a zrevidováno **16 707** záznamů. Retrokonverze pokračovala rovněž v rámci prací odboru revize, kde bylo zpracováno **2 501** záznamů. V roce 2018 bylo do Souborného katalogu ČR celkem z MZK odesláno **76 744** záznamů. Před odesláním bibliografických záznamů do Souborného katalogu ČR byly tyto záznamy revidovány a obohacovány o věcné prvky, což zvyšuje jejich váhu.

deskriptorů. Věcně zrevidováno bylo **7 821** záznamů. Dále byly doplněny věcné prvky do **29 280** retrokonverzních záznamů před odesláním do Souborného katalogu. Průběžně byly doplňovány chybějící údaje u jmenných autorit (datum úmrtí a národnost).

Odbor periodik zajišťoval zpracování **6 295** titulů periodik (z toho **112** zahraničních), celkový přírůstek periodických publikací činil **7 634** jednotek. V roce 2018 bylo nově založeno **345** titulů periodik, **155** titulů ukončilo své vydávání. Retrokonverzně bylo zpracováno **1 252** jednotek seriálů. Probíhal výběr a příprava časopiseckých titulů na digitalizaci, včetně případné rekatalogizace. Stejně jako v předchozích letech probíhala u docházejících časopisů kontrola katalogizačního záznamu, popř. zachycení změn, ke kterým v průběhu roku došlo. Tuto kontrolu provádí MZK vždy s prvním vydaným číslem nového roku. Dochází také ke skenování obálek a obsahů u nových čísel zejména ročenek.

Od 1. dubna byl přemístěn úsek norem a patentů – tedy informace, počítače s online databází norem a knižní příruční fond – do 6. patra, do studovny technických věd. Tištěné normy prozatím zůstávají ve skladu ve 2. patře a v případě potřeby je vyhledají pracovníci odboru periodik a pošlou do 6. patra. Při této příležitosti došlo k posunu tištěných norem

a k vyřazení a odepsání v seznamu úbytku multiplacitních vydání norem. Jednalo se o **3 254** norem. Ve fondu je nyní ponechán 1× archivní výtisk a popř. 1× půjčovací výtisk, který se vyřazuje v okamžiku, kdy je norma neplatná. Vyřazené normy budou nabídnuty ostatním knihovnám k doplnění jejich fondů.

Ve fondu technických časopisů, který byl přesunut do provizorních prostor depozitáře na Trávníčkově ulici v Brně, zajistil odbor periodik fyzickou očistu. Byla zde ve spolupráci s **Odborem revize fondu** provedena revize celého fondu a postupně dochází k vyřazování nepotřebných titulů. Výběr byl stanoven po důsledném prověření. Jedná se zejména o torza zahraničních periodik bývalého východního bloku. České tituly, pokud se v tomto fondu vyskytovaly, byly prověřeny ve fondech MZK, duplicity byly vyřazeny, chybějící ročníky nebo tituly byly po očištění doplněny do fondu MZK.

Pohled na prozatímně uskladnění fond periodik Technické knihovny v depozitáři na Trávníčkově ulici

Do fondu MZK (z fondů TK, z darů atd.) bylo doplněno **679** svazků českých titulů časopisů. Převážně se jednalo o výměnu vytrhaných a poškozených ročníků časopisů, doplnění neúplných ročníků, popř. doplnění chybějících celých ročníků, výjimečně celého titulu.

Bylo staženo **241** jednotek monograficky zpracovaných titulů a opraveno na **152** seriálů – počítačově i fyzicky se svazkem v ruce.

Z darů, které se nevyužijí k doplnění fondu MZK, jsou připravovány řady titulů periodik a novin na digitalizaci – je zajišťováno přidělení čČNB, a to nejen pro seriály, ale pro všechny materiály – bylo prověřeno, žádáno a přiděleno **584** titulů, v roce 2018 došlo k doplnění retro záznamů u **1 252** jednotek. Pokračovala digitalizace titulů, které byly vybrány na základě špatného fyzického stavu a vysoké půjčovnosti. Přednost mají brněnské a moravské tituly.

Pracovníci adjustace periodik opravili přes **4 000** svazků, které měly odpadané a nečitelné štítky se signaturou nebo čárovými kódy ve skladu novin, ve skladu časopisů (SK4) a u svazků z depozitáře.

Vedoucí odboru se podílela na vydání publikace *Zvláštní vydání k výročí 21. srpna 1968*, která mapuje zvláštní vydání novin v období napadení ČR vojsky Varšavské smlouvy od 21. srpna 1968 do začátku září 1968. K této knize byla také uspořádána výstava. Odbor připravil v rámci projektu INPROVE workshop na téma *Problematika rozsáhlých periodických titulů*.

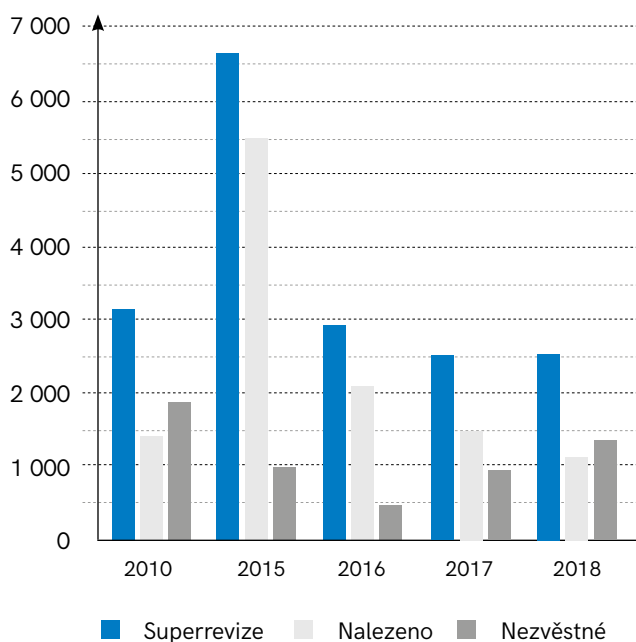
Hlavní náplň práce **Odboru revize fondu** vychází ze zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, a prováděcí vyhlášky č. 88/2002 Sb. Ministerstva kultury. Ročně je třeba v MZK zrevidovat nejméně 200 000 svazků. V roce 2018 bylo zrevidováno celkem **368 089** svazků, z toho pracoviště revize zpracovalo **255 580** svazků, pracovníci studoven **112 509** svazků. Pracoviště revize provedlo revizi fondu v lokacích: PK, TK-Č, X, Nov.-DEP, seriály uložené v DEP na 05610-05651, Fr. Plán revize byl v předstihu předložen ke schválení na Ministerstvo kultury. U retrokonverzně zpracovaného fondu byly na svazky dolepovány čárové kódy.

	2010	2015	2016	2017	2018
Revize svazků	212 765	259 498	217 476	229 315	255 580
Nezvěstné	4 381	374	478	303	914

Nezvěstné svazky zjištěné při revizi byly s odstupem času znovu prošetřovány. Byla provedena superrevize u fondu, který byl revidován v roce 2007-2015,

studovny 2017 a nezvěstné N1 a N2. Nezvěstné svazky se s odstupem času daří dohledat.

	2010	2015	2016	2017	2018
Superrevize	3 323	6 704	2 895	2 550	2 612
Nalezeno	1 491	5 662	2 251	1 588	1 200
Nezvěstné	1 832	1 042	644	962	1 412

V odboru se v průběhu roku prováděly také další práce spojené s provozem. Z fondu bylo odepsáno **19 370** knihovních jednotek (UK - **183**, TK - **17 098**, PK - **1 094**, Anglická knihovna - **740**, Německá knihovna - **69**, Rakouská knihovna - **186** svazků). V databázi bylo průběžně opraveno **2 528** položek. Jedná se o opravy polí, opravy tvaru používaných signatur, odmazávání duplicitních záznamů, vracení knih z volného výběru do skladu apod. Do revizních katalogů bylo zařazeno **761** nových lístků. Dále bylo připsáno **2 824** adů u docházejících periodik a dalších výtisků monografií. Změna lokace byla provedena u **299** titulů (**573** svazků). Opravy byly provedeny v Alephu, v revizních katalozích, přírůstkových seznamech a na svazku v adjustaci. Do fondu bylo vráceno **151** náhrad za nezvěstné výtisky, které byly získány z nabídkových seznamů jiných institucí a darů jednotlivců. Průběžně byly tištěny přírůstkové a úbytkové seznamy. Retrokonverze pokračovala postupem RetroR. Pracovnice vytvořily **2 362** záznamů. V revizním oddělení pokračovalo zpracování map, byly vytvořeny exemplářové záznamy u **429** mapových listů. Po zpracování v adjustaci byly tyto listy předávány na skenování. V průběhu roku bylo přijato **131** různě obsáhlých darů, které byly průběžně zpracovávány. Vždy byl zjišťován stav ve fondu MZK.

V **Oddělení knihařské dílny** byla zpracovávána vazba celoplátěná, polotuhá i vazba brožur. Podle potřeby byly prováděny opravy poškozených monografií i novin. Svázáno a opraveno bylo **4 805** svazků. Dále bylo vyrobeno **2 654** desek na časopisy a obalů na knihy, **1** krabice na uložení fondu malých rozměrů. Při adjustaci bylo zpracováno **54 634** svazků. Počet adjustovaných svazků byl překročen, protože

bylo nutné opravit štítky na knihách, které se vracely z volného výběru do skladu, u svazků z rušených příruček, po změně lokace a po revizi fondu. Bylo rovněž naskenováno **6 921** obálek, **6 815** svazků bylo opatřeno na hřbetech štítkem s 2. signaturou pro studovny a volný výběr. Všechny svazky byly podle potřeby opatřovány ochranným magnetickým proužkem. **1 255** svazků do studoven bylo zabaleno do ochranné folie. Pracovnice vytiskly **73 400** čárových kódů na nový přírůstek a **85 000** čárových kódů pro potřeby retrokonverze. Tyto kódy se vždy tisknou ve dvou použitelných exemplářích.

Historický fond MZK se rozrostl o **155** nových svazků rukopisů a starých tisků. Akvizice roku 2018 přinesly historickému fondu opět několik unikátních a vzácných titulů. Nejvýznamnější místo zaujímá datovaný bohemikální rukopis *Čtyř knih sentencí* Petra Lombardského z poloviny 15. století (1463), opsaný zřejmě pro potřeby některého z pražských klášterů. Z novodobých rukopisných přírůstků zmiňujeme alespoň rukopis Aloise Palmeho z přelomu 18. a 19. století s unikátními vyobrazeními staveb z Varnsdorfska, pojednání o planimetrii a stereometrii z pera zemského měřiče Josefa Rosenauera (1799) nebo teologický traktát Georga Josepha Sokola z Otovic z roku 1739. Do kategorie raritních tisků patří jistě mapa Bosny tištěná na hedvábí, výjimečně zachovalý luxusní důstojnický exemplář z dílny Etienna Briffauta, v Čechách usedlého vídeňského vydavatele map. Mezi tištěnými knihami vynikají vzácný hudební tisk Jacoba Handla (1580), řadou dobových poznámek doplněná klasická učebnice astronomie Johanna de Sacrobosco (1505) nebo s řadou mědirytin vypravené tesařské kompendium Michaela Brusta (1800). Jedna z nejvýznamnějších knižních sbírek na českém území se však rozrostla i o desítky dalších unikátních a vzácných titulů, pro jejichž výčet zde nezůstává prostor.

V roce 2018 byla rozšířena databáze Katalogu jihomoravských historických sbírek o nové exemplářové záznamy zpracovaných akvizičních přírůstků, retrokonverzní záznamy kramářských tisků a záznamy z broumovské a rajhradské klášterní knihovny. Do specializované příručky bylo nově zařazeno **76** svazků domácí i zahraniční odborné literatury. V rámci ochrany historických fondů bylo provedeno **8** plánovaných restaurátorských zásahů, u **258** dokumentů došlo k dezinfekci a očištění či výrobě papírových či plátěných desek (zejména u nových akvizic). Pracovníci **Odboru rukopisů a starých tisků** vydali **1** osvědčení o trvalém vývozu a **2** osvědčení o vývozu na dobu určitou, pořídili **2 078** obrazů v rámci služby EOD a **1 765** elektronických a tištěných kopií

z historického fondu. V rámci zpřístupnění fondu jsou záznamy starých tisků lokace ST4 obohacovány o fotografie titulních listů. V roce 2018 bylo za tímto účelem pořízeno **4 615** snímků. Pracovníci odboru také v roce 2018 dojednávali uložení **2** nových deponátů církevních fondů v depozitáři MZK. Z důvodu uvolnění prostoru bylo ve skladu starých tisků přesunuto **306** bm knih tak, aby byl vytvořen prostor pro jeden z těchto deponátů. Druhý deponát, s ohledem na to, že obsahuje především fond 19. století, bude uložen v chráněné části běžného skladu.

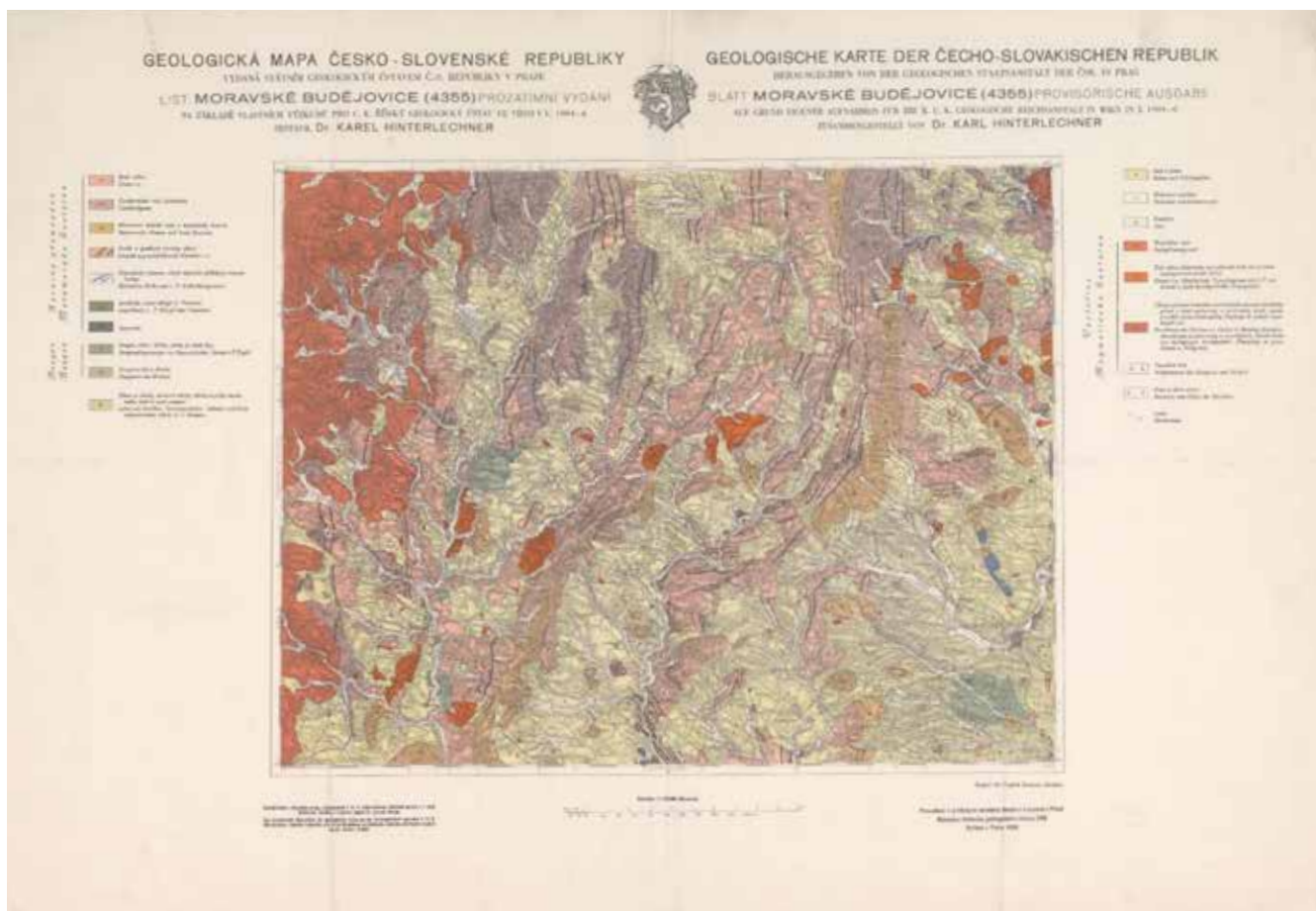
Ukázka digitalizace titulních listů - BEL, Matej a Sámuel MIKOVINY. *Notitia Hvgariae Novae Historico Geographica: Divisa in partes qvatvor, qvarum prima, Hvgariam Cis-Danubianam; altera, Trans-Danubianam; tertia, Cis-Tibiscanam; quarta, Trans-Tibiscanam: Vniuersim XLVIII. Comitatus Designatam, expromit. Regionis Situs, Terminos, Montes, Campos, Fluuios, Lacus, Therams, Caeli, Solique ingenium, Naturae munera et prodigia; Incolas variarum Gentium, atque harum mores; Prouinciarum Magistratus; Illustres Familias; Vrbes, Arces, Oppida, et Vicos propemodum omnes; Singulorum praeterea, Ortus et Incrementa, Belli Pacisque Conuersiones, et praesentem Habitum; Fide optima, Adcuratione summa, explicat. Opvs, hvcvsqve desideratvm, et in commvne vtile. Sacratissimis Avspiciis Caroli VI. Caesaris, et Regis Indvlgentissimi. Elaboravit MATTHIAS BEL ACCEDVIT SAMVELIS MIKOVINII Mappz, singulorum Comitatum, Methodo Alltronomico-Geometrica concinnatz. TOMVS TERTIVS. VIENNAE AVSTRIAE, Impensis PAVLLI STRAVBII Bibliopola. Typis IOHANNIS PETRI VAN GHelen. Typographi Caesari. ANNO MDCCKXXVII.*

Pro rok 2018 byla v rámci udržitelnosti *Národní digitální knihovny* naplánována digitalizace **2,5 milionů** stran knihovních dokumentů, reálně bylo zdigitalizováno **2 737 440** stran, tj. **13 303** knihovních jednotek. V rámci tohoto objemu bylo zpracováno **2 334** periodických dokumentů a z nich **1 369** školních výročních zpráv. **13** svazků z celkového počtu **33** poptávaných službou EOD bylo zpracováno v *Oboru digitalizace*. Zbytek zdigitalizovaných dokumentů tvořily monografie.

Od 1. února 2018 byly z odboru revize fondu přearženy na přípravu digitalizace dvě pracovnice: Věra Jelínková a Jana Mazálková. Digitalizace pokračovala na základě dříve stanovených parametrů (zpracování určitých vybraných titulů seriálů, výročních školních zpráv, vybraných novějších monografií a starších bohemik i žádaných titulů a map). Velký význam pro digitalizaci měly publikace získané darem od jednotlivců i institucí. Tímto způsobem bylo získáno **131** darů. Všechny darované knihy byly vždy ověřovány v Alephu, zda ve fondu MZK nechybí nebo není třeba doplnit další výtisky a starší ztráty čtenářů. Takto bylo prověřeno cca **13 000** svazků a do fondu bylo následně doplněno **1 250** knihovních jednotek. Před zahrnutím do digitalizace bylo vytvořeno **968** nových záznamů. Následně byly vyhledány dané signatury ve skladu a knihovní jednotky byly opatřeny čárovým kódem. Poté byly svazky odeslány do workflow (celkem **13 899** svazků). Po zpracování v lince digitalizace byly skeny zobrazeny v Krameriovi MZK (vráceno bylo **13 855** svazků). Při ověřování byly doplňovány neúplné záznamy, chybějící čísla ČNB a ISBN nebo bylo nutné slučovat záznamy na stejný titul, který byl dříve doplněn do tří knihoven (UK, PK, TK) tvořících MZK. Nalezené chyby v záznamech byly opravovány po zjištění v katalogu a skladišti, tedy s knihou v ruce.

Pokračovala digitalizace mapových sbírek, došlo ke změně digitalizačního workflow a digitalizace map se přesunula pod NDK. V roce 2018 bylo naskenováno, metadatově zpracováno a v digitální knihovně Kramerius zpřístupněno **601** map z plánovaných **1 500**. Snížení počtu bylo zapříčiněno pracnějším zpracováním záznamu map, než se předpokládalo. V mezích možností *Oddělení skenování* se nad rámec plánu pokračovalo ve skenování lístkového předmětového katalogu a bylo naskenováno **263** šuplíků (**288 433** lístků) katalogu.

Průběžně po celý rok probíhaly opravy dat v LTP NDK. Byly řešeny duplicitní dokumenty a další chyby digitalizace vzniklé např. záměnou vydání či čČNB. Probíhala zpětná kontrola autorských práv u již digitalizovaných dokumentů v Krameriu a bylo zveřejněno cca **1 600** monografických dokumentů.

Ukázky z digitalizace roku 2018

U periodik byly zveřejněny jako každý rok příslušné ročníky (1947). Během celého roku probíhalo doplňování chybějícího OCR k dokumentům digitalizovaným mimo linku NDK v závislosti na dostupnosti licencí. Díky úpravě NDK linky se podařilo získat přehledy úspěšnosti OCR u svazků z MZK za předchozí roky. Tato data poslouží k dalším opravám dokumentů se závadným OCR. Systém Proarc byl používán zejména pro zpracování starých map a starých tisků či archiválií.

Oddělení správy digitálních dat se podílelo na testování systémů Fedora 4 a SOLR 6/7, což souvisí s plánovaným celorepublikovým přechodem na novou verzi Krameria 6. Dále testovalo provoz indexačního systému SOLR v cloudu, a to ve spolupráci s oddělením IT. Mimo NDK linku oddělení OSDD importovalo do Krameria 25 periodik z Knihovny AV ČR (např. *Archeologické rozhledy*, *Naše řeč* či *Hudební věda*). Bylo zpracováno **532** datových CD a DVD z fondu MZK.

Obsah všech nosičů byl zazálohován na externí disk, vhodné formáty (text, obrázky, prezentace) byly importovány do digitální knihovny Kramerius a zpřístupněny uživatelům.

Odbor digitalizace samostatně zorganizoval *Seminář k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny*. Již sedmý ročník semináře probíhal ve dnech 12.–13. dubna 2018

SLUŽBY KNIHOVNÁM

Regionální funkce

Výkon regionálních funkcí v Jihomoravském kraji zajišťovalo v průběhu roku 2018 celkem **7** pověřených knihoven. Jako v předcházejícím roce byla ve shodě s *Koncepcí rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji na období 2015–2020* zaměřena pozornost na vzdělávání knihovníků, podporu kulturně vzdělávacích a komunitních aktivit, nákup a cirkulaci výměnných fondů a dobrou spolupráci se zřizovateli.

Oddělení vzdělávání a krajské metodiky

zajišťovalo porady ředitelů, metodiků a ekonomů pověřených knihoven, účastnilo se porad profesionálních i neprofesionálních knihoven, poskytovalo konzultace knihovníkům a organizovalo metodické návštěvy s cílem podpořit ve spolupráci se zřizovateli méně aktivní knihovny a hledat možnosti jejich dalšího rozvoje. 20. listopadu 2018 se uskutečnilo za účasti zástupců Jihomoravského kraje a pod záštitou hejtmána Jihomoravského kraje JUDr. Bohumila Šimka slavnostní setkání knihoven a zastupitelů spojené s oceňováním knihoven, které se poprvé zaměřilo na zdůraznění komunitní role knihoven s názvem *Komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2018*. Novinkou byla nejen možnost nominací ze strany zřizovatelů, ale také nová hodnotící kritéria. „TOP Komunitní knihovnou Jihomoravského kraje pro rok 2018“ se napříč soutěžními kategoriemi stala „za mimořádný přínos v rozvoji komunitního života, za podporu

Vyhlášení TOP komunitní knihovny JMK 2018 – Velké Pavlovice

v Moravské zemské knihovně za účasti nejvýznamnějších producentů digitálních dat v rámci systému knihoven v ČR. První den se účastnilo semináře **40** účastníků a druhý den **33** účastníků. Během semináře zazněly zajímavé příspěvky z oblasti digitalizace knižních či zvukových dokumentů, IT, vývoje software nebo dlouhodobého uchování digitálních dokumentů.

Komunitní knihovna JMK 2018

a rozvoj spolupráce na místní úrovni a rozvíjení mezigeneračních vztahů, zejména za neutuchající zájem participovat na současném životě města Velké Pavlovice a aktivně se podílet na jeho budoucím rozvoji“ Městská knihovna ve Velkých Pavlovicích, okres Břeclav.

Opětovné vyhlášení dotačního titulu *Obecní knihovny Jihomoravským krajem* využilo na modernizaci interiéru i technického vybavení svých knihoven **84** obcí. Dobrou zprávou pro obce je možnost podávat žádosti opakovaně každým rokem, čehož v loňském roce využilo více jak **50 %** žadatelů, z toho pětina jich podala žádost již potřetí.

Ve druhé polovině roku připravilo oddělení dotazníkový průzkum mezi obsluhovanými knihovnami s cílem zmapovat současnou podobu regionálních služeb a podle formulovaných požadavků a potřeb hledat další možnosti jejich efektivnějšího fungování. Výsledky dotazníku přinesly také odpovědi na otázky, zda knihovny zpracovávají zprávy o své činnosti, zda mají představy o budoucím směřování nebo co může napomoci, aby se knihovna stala místem setkávání a aktivit pro všechny.

Oddělení vzdělávání a krajské metodiky se v rámci své činnosti podílelo na zajišťování exkurzí pro veřejnost. Na pravidelných tematických prohlídkách se účastníci dověděli, kromě informací o poskytovaných

službách, zajímavých projektech a aktivitách knihovny, jak efektivně vyhledávat informace, současně měli příležitost nahlédnout do čtenářsky nepřístupných prostor v duchu myšlenky těchto exkurzí: Poznejte knihovnu jinak! Témata se inspirovala také výročími spojenými s historií knihovny. Součástí zářijové exkurze věnované životnímu výročí básníka Otokara Březiny, jehož knihovna je součástí sbírek Moravské zemské knihovny, byla tematická výstavka v prostorách foyeru knihovny.

Časopis Duha – čtvrtletník s podnázvem *Informace o knihách a knihovnách z Moravy* – vydal v roce 2018 svůj **32.** ročník. Jednotlivá čísla se tematicky zaměřila na různé typy knihoven: městské a obecní, krajské, akademické a speciální knihovny. Navíc bylo vydáno i zvláštní **5.** číslo zabývající se současnými překlady zahraničních literatur. Časopis vychází s podporou Jihomoravského kraje v tištěné i elektronické podobě (na adrese <http://duha.mzk.cz>).

Vzdělávání knihovníků

Celkem bylo v průběhu roku 2018 uspořádáno **36** vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo **558** účastníků.

V oblasti vzdělávání knihovníků Jihomoravského kraje v roce 2018 probíhala klasická frontální i e-learningová výuka. Praktická školení byla věnována tradičně počítačové gramotnosti – např. Google nástroje a jejich využití v knihovnické praxi nebo tvorba atraktivních prezentací či *LibTube* – videa do knihoven. Velké oblibě se těšil cyklus seminářů o současné literatuře jiných národů v českém překladu (literatura psaná německy, francouzsky, španělsky a portugalsky, severská literatura) a dále druhý ročník semináře na téma „Knihovníci knihovníkům – inspirace z knihoven“, ve kterém knihovnice předaly své zkušenosti a praktické návody na realizaci aktivit dalším kolegyním z praxe. Podrobné školení se věnovalo ochraně osobních údajů a GDPR v knihovnách. Knihovníci se také prakticky potřebovali v oblasti sebeobrany a řešení konfliktních situací. V roce 2018 se uskutečnily dva běhy (vždy jarní a podzimní) e-learningového Knihovnického kurzu a kurzu Služby knihoven, dále dva běhy e-learningového kurzu Digitalizace a e-learningový kurz angličtiny Elka 3 (s finanční podporou VISK 2 MK ČR). Všechny tyto e-learningové kurzy úspěšně ukončilo celkem **211** absolventů. Byl ukončen také druhý ročník **3** knihovnických kurzů akreditovaných MŠMT dle Národní soustavy kvalifikací (dále NSK). Ze **17** absolventů těchto kurzů následně úspěšně složili zkoušky dle Národní soustavy kvalifikací

z těchto profesních kvalifikací: Knihovnická správce fondů (**4**), Referenční knihovnická (**7**) a Knihovnická v přímých službách (**5**). Na podzim probíhaly za finanční podpory MK ČR (VISK) **2** nové blended learningové kurzy podle NSK (určeny k nové akreditaci na MŠMT): Referenční knihovnická a Knihovnická v přímých službách, které úspěšně absolvovalo celkem **28** knihovníků z celé ČR.

Účastníci knihovnických kurzů dle Národní soustavy kvalifikací

V návaznosti na Koncepti celoživotního vzdělávání knihovníků a doporučení dané Standardem pro dobrou knihovnu s požadavkem na inovační vzdělávání knihovníků v rozsahu **48** pracovních hodin ročně byla sestavena nabídka inovačních kurzů pro zaměstnance MZK. Kurzy měly formu přednášek i workshopů, zaměřené na oblast IT (témata MS Word, MS Excel, efektivní prezentace apod.), metodicky na téma legislativa pro knihovníky, ochrana a bezpečí na internetu, dále inovací z oboru, jako např. nástroje pro spolupráci, koordinaci, nejzajímavější projekty na českém internetu, technologie a knihovna budoucnosti či např. tvorba digitálního obsahu. Dále byli zaměstnanci (zejména ze služeb) proškoleni v oblasti řešení konfliktů a jednání v obtížných situacích a v sebeobraně, potřebná a oblíbená se stala také praktická školení *Kreativní psaní* a *Čeština pro každý den*. V roce 2018 se **25** uspořádaných kurzů tohoto pilotního projektu zúčastnilo celkem **409** osob. Dále bylo zahájeno pravidelné vzdělávání knihovníků v německém a anglickém jazyce.

V průběhu roku 2018 absolvovalo v MZK praxi celkem **25** studentů. Jednalo se o **4** žákyně Střední odborné školy knihovnické, **3** středoškoláky z neoborových škol a **3** studentky Vyšší odborné školy. Dále zde proběhla praxe **15** vysokoškolských studentů oborů knihovnictví, hudební věda, historie, sdružená uměnovědná studia, dějiny umění. V **oddělení vzdělávání a krajské metodiky** byla také uskutečněna týdenní odborná stáž kolegyně z Varšavské univerzitní knihovny (program Erasmus +).

Jižní Morava čte

MZK se již třetím rokem spolupodílela na realizaci projektu Městské knihovny Břeclav na podporu čtení a čtenářství u dětí a mládeže. V celkem **60** zapojených knihovnách bylo v průběhu podzimu uspořádáno množství podpůrných akcí, při nichž byly děti nenásilnou formou motivovány k lásce ke knize spisovatelů, kronikářů, ilustrátorů, herců, zastupitelů měst a dalšími zajímavými osobnostmi. V celém Jihomoravském kraji se **168** akcí zúčastnilo **6 343** návštěvníků, z toho **5 147** dětí a **1 196** dospělých. Součástí projektu byla i soutěž pro děti, letos s tematikou *Moje obec - moje město - můj kraj za 100 let*. Práce mohly děti odevzdávat v podobě výtvarné, literární, literárně výtvarné a také audiovizuální. Odevzdané práce dětských čtenářů posoudila v Moravské zemské knihovně v krajském kole hodnotící komise, která z celkových **128** zaslaných prací vybrala nejlepší tři práce v každé kategorii. Tyto práce byly slavnostně vyhlášeny v Divadle Polárka a na Hvězdárně a planetáriu Brno. Projekt byl spolufinancován Jihomoravským krajem.

Slavnostní vyhlášení vítězů soutěže Jižní Morava čte v Divadle Polárka

Projekt Česká knihovna

Rok 2018 byl dvacátým, jubilejním ročníkem projektu Česká knihovna, který podporuje vydávání a distribuci uměleckých, avšak komerčně problematických děl české literatury, české ilustrované tvorby pro děti a mládež, vědeckých děl o literatuře. Projekt je určen veřejným a vybraným vysokoškolským knihovnám evidovaným dle zákona 257/2001 Sb.

Oddělení Česká knihovna realizuje a komplexně zajišťuje chod celého projektu. Projekt probíhá ve dvou kolech. V prvním kole dochází k vyhlášení projektu pro nakladatele a druhé kolo je určeno knihovnám. Dne 18. ledna 2018 byl na webových stránkách MZK vyhlášen nový ročník České knihovny 2018 - část pro nakladatele. Do 20. ročníku projektu přihlásilo **65** nakladatelství **469** knižních titulů, z toho bylo **9** titulů

vyřazeno v předkole pro nesplnění základních podmínek projektu. Z přihlášených **460** publikací, které splňovaly podmínky přijetí do projektu, mělo **355** titulů v roce 2017 a **105** publikací v roce 2018; **18** titulů bylo nominováno na cenu Magnesia Litera.

Dne 22. března 2018 zasedala Literární rada, která vybrala do nabídkového seznamu pro knihovny celkem **198** knižních titulů od **45** nakladatelů, z toho **158** titulů s v roce 2017 a **40** s v roce 2018. Druhá část projektu - část pro knihovny - byla zveřejněna na webových stránkách MZK 27. dubna 2018. Z nabídky **198** titulů si knihovny mohly vybrat v základní objednávce publikace do **6 300 Kč** a v rezervě **20** libovolných titulů. Do projektu Česká knihovna se zapojilo **664** knihoven, z toho **648** veřejných a **16** vysokoškolských. V prosinci navýšilo Ministerstvo kultury ČR dotaci na nákup knih o **250 000 Kč**. Díky tomuto navýšení jsme mohli pro knihovny nakoupit další knihovnamy objednané publikace z rezervy.

V roce 2018 obdrželo **664** knihoven z projektu Česká knihovna bezplatně na obohacení fondů a na rozšíření nabídky pro dětské i dospělé čtenáře **22 778** publikací původní české literární tvorby.

Projekt Cizojazyčná literatura

V roce 2018 projekt navázal na čtyři etapy pilotního projektu. Jeho cílem je doplňovat do fondů knihoven kvalitní cizojazyčnou literaturu, a tak přispět k rozvoji jazykových schopností obyvatel. Dne 10. září 2018 byl vyhlášen nový ročník projektu pro zapojené knihovny - centra cizojazyčné literatury v České republice. V každém kraji České republiky realizuje tento projekt krajská knihovna a další tři knihovny - základní ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) knihovního zákona. Tato centra v knihovnách saturují potřeby uživatelů v kraji.

Ze zapojených **54** knihoven se do projektu na rok 2018 přihlásilo **48** knihoven. V nabídkovém seznamu sestaveném z 336 titulů si mohly knihovny objednat knihy v základní objednávce za **24 500 Kč** a v rezervě za **20 000 Kč**. V nabídkovém seznamu titulů pro knihovny, na kterém spolupracují odborníci na cizojazyčnou literaturu spolu s akvizitery vybraných knihoven, je zastoupena cizojazyčná beletrie, zjednodušená četba, literatura pro děti a mládež, knihy pro začátečníky v jazyce, populárně naučná literatura. Celkem **48** přihlášených vybraných knihoven obdrželo **4 594** publikací v anglickém, německém, francouzském, španělském, italském, slovenském, ruském a ukrajinském jazyce.

Výzkum a vývoj

Rok 2018 probíhal zejména ve znamení přípravy nové koncepce výzkumu a vývoje, kterou byly výzkumné organizace povinny připravit v návaznosti na *Metodiku hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací* ze dne 8. února 2017 č. 107 a *Metodiku hodnocení výzkumných organizací pro poskytování institucionální podpory ze státního rozpočtu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací v působnosti Ministerstva kultury na léta 2019–2023*.

Řešeny byly zejména projekty IP VaV, NAKI a VISK.

INSTITUCIONÁLNÍ PODPORA NA DLOUHODOBÝ KONCEPČNÍ ROZVOJ VÝZKUMNÉ ORGANIZACE

Činnosti a úkoly Moravské zemské knihovny ve vědě a výzkumu v roce 2018 vycházely z *Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Moravské zemské knihovny v Brně na období 2016–2021*.

Dějiny knihoven, knihovníků a knihtisku od osvícenství až do roku 1989

V rámci projektu byla sledována produkce tiskárny Jana Silvestra Siedlera jak z typografického, tak z jazykového či obsahového hlediska reflektující čtenářskou obec, přání objednavatelů i vlastní vydavatelskou strategii Jana Silvestra Siedlera. Předmětem výzkumu bylo sledování osudů Jana Silvestra Siedlera a jeho dědiců, ale také zmapování jejich tiskařské produkce nebo analýza typologie a typografické úpravy tisků vydávaných v jejich tiskařské dílně a srovnání s typografickou úpravou tisků svobodovského i gastlovského původu, které reflektuje nejen módní trendy, ale i charakter daného tisku či cílovou čtenářskou skupinu. Pozornost je také věnována obrazové složce tisků, i když většina publikací vydávaných Janem Silvestrem Siedlerem není ilustrovaná a text je doplněn pouze typografickými dekoracemi v podobě vlysů a vinět. Protože brněnští tiskaři využívali nabídky vídeňských, pražských i německých písmolijem, kde nakupovali svůj tiskařský fond, je zajímavé typografické srovnání i s dalšími dílnami působícími v této době, u nichž se objevují shodné typografické ozdoby (viněty, vlysy), jak je tomu např. v případě tiskárny Johanna Thomase von Trattnera. Této problematice bude i v budoucnu věnována pozornost. Tiskárna Jana Silvestra Siedlera

působící v Brně mezi lety 1782–1805 se podílela na formování vzdělanosti brněnských i mimobrněnských měšťanů, spolupracovala s brněnskými i státními úřady, pro něž Svobodovi i později Siedler tiskli právní dokumenty. Jan Silvester Siedler navázal na ediční plán svobodovské tiskárny, v níž působil jako faktor, ale také musel produkci tiskárny přizpůsobit měnícímu se čtenářskému publiku nebo se vyrovnat s rodící se tiskařskou konkurencí v podobě nově založené trasslerovské, neumannovské tiskárny či aktivit brněnského knihkupce Johanna Gastla. Rostoucí konkurenci nebyl Jan Silvester Siedler spolu se svým synem Franzem Siedlerem

Ukázka vinět používaných v tiscích siedlerovské tiskárny

schopen čelit a nakonec Franz Siedler podnik s většinou vybavení prodal Johannu Gastlovi a odstěhoval se i s rodinou do Znojma, kde si otevřel menší tiskárnu.

Ukázka vinět používaných v tiscích siedlerovské tiskárny

V únoru 2018 byl zahájen výzkum na aktivitě *Moravský knihovník, slavista a bibliofil Bohuš Vybíral*. Pracovní kolektiv Lubomír Novotný, Jiří Glonek a Petra Kubíčková zpracovával v měsících únor až srpen pramennou základnu. Ta je primárně uložena ve Vědecké knihovně

3160	
Datum	Pravo: am 20. April 1911 & 1901.
Namen	Gottfried Vybíral
Alter, Heimat	geboren am 14. Jänner 1867 in Mähr. Weisskirchen Mähren
Gymnasium	Maturitätsbeweis am h. h. Obergymnasium in Mähr. Trojebrodien, am 9. Juli 1887
Universität	Stud. Philologie von 1907 bis Sommersemester 1911 in Wien
Abhandlung	Jaroslav Vrchlický als Kritiker und Literaturhistoriker. Approbat am 27. April 1911 Kaiserlich
Referenten	Prof. Dr. F. F. F. F. Kritik von F. F. F.
Zweistündige Prüfung	Bestanden am 14. April 1911 genügend Vorarbeit genügend Mündlich genügend Schriftlich Einsammlung approbiert Reise

Univerzitní výkaz z doby vídeňského studia. Zdroj UAW

v Olomouci (pozůstalost v rozsahu 69 kartonů), dále je pramenná báze tvořena dílčími útržky (Památník národního písemnictví, Archiv Univerzity Palackého, Archiv Masarykovy univerzity, Archiv der Universität Wien, Zemský archiv v Opavě – pobočka Olomouc, SOkA v Přerově a v Olomouci). Pozůstalost Bohuše Vybírala uložená ve Vědecké knihovně v Olomouci tvoří základ pro vznik jakékoliv publikace o této osobnosti. Jsou v ní zachovány archiválie vztahující se k dětství a studijním letům Vybírala, jeho vojenské zážitky z doby Velké války, cestovatelské počiny, dlouholetá činnost v Jihošlovanské lize v Olomouci, prameny týkající se jeho široké kulturně osvětové činnosti, ředitelských aktivit, politických aktivit apod. Bylo analyzováno všech 69 kartonů se zaměřením k vyhledání archiválií majících vztah k hlavní výzkumné otázce projektu: Jakým způsobem ředitel Vybíral reagoval ve svém profesním a veřejném životě na proměny kulturně-knihovnických strategií a politických režimů v letech 1918–1948? Petra Kubíčková mapovala část dětství a studií, analyzovala proměny týkající se především studia na německém gymnáziu v Hranicích a na filozofické fakultě vídeňské univerzity. Za tímto účelem

Philosophische Fakultät Wien Professoren-Kollegium.	
Beurteilung der Dissertation des cand. phil.	
Vybíral Gottfried über Jaroslav Vrchlický als Kritiker und Literaturhistoriker	
Bei der Behandlung des Themas, das sich der Kandidat selbst gewählt hatte, standen ihm allerdings auch Vorarbeiten zur Verfügung, aber ihre Zahl ist verhältniss- mässig nicht gross und sie haben mehr den Charakter des Zufälligen; dem eine derartige Arbeit steht unparade- nairerweise insbesondere auch der fremden literarischen Kritik voraus. Der Kandidat musste sich also vielfach den Weg zu bahnen, was ihm nicht gefehlt hat, das Ziel, an dem er redlichen Willen nicht gefehlt hat, das Ziel, das er sich gestellt hatte, zu erreichen, allerdings musste er den Stoff oft nur ganz mechanisch an einander reihen und er wäre ein grösseres Verdienst, wenn es ihm gelungen wäre, gewiss das Aufsuchen bestimmter Punkte mög- lich, von denen sich Vrchlický bei seiner Kritik und seiner Li- teraturarbeiten leiten liess, zu entwickeln. Obgleich zeigen sich sich auch wirklich Ansätze zu einer derartigen Behandlung des Themas, eine Arbeit, die mit demselben Zusammenhang ist dem Kandidaten entgegen zu sein, ist das Material bei ihm, mit dem sich auch Vrchlický be- schäftigt hat, danach wäre der Inhalt der vorliegenden Dissertation auf S. 66-67 zu modifizieren und zu ergänzen. Somit berechtigt die Arbeit zu den weiteren Schritten zu behufs Erlan- gung des philosophischen Doktorgrades Wien, den 24. April 1911	
Vondrák Müchler	
Bei Begutachtungen ist es ausdrücklich hervorzuheben, wenn die betreffende Abhandlung wissenschaftlichen Qualität das Mass des Gewöhnlichen weit übertrifft und die Eignung zur Forschung in exceptionell ausgezeichneter Weise darthut.	

Disertace na filozofické fakultě vídeňské univerzity. Zdroj UAW

využila prameny uložené v Archivu der Universität Wien a Státního okresního archivu v Přerově a pozůstalost uloženou ve VKOL. Jiří Glonek se zaměřil na počátky Bohuše Vybírala v ředitelské funkci, jeho profesní a veřejné aktivity v Olomouci, na Moravě a v ČR především na poli osvětově-kulturním. Pro tyto účely byla zcela nepostradatelná pramenná materie uložená ve VKOL a archiv VKOL uložený v Zemském archivu Opava, pobočka Olomouc (pro roky 1918–1945). Lubomír Novotný se věnoval koordinaci výzkumných aktivit celého týmu a dále analýze pramenů a literatury vztahující se hlavně k pojetí osvěty a lidovýchovy v myšlení Bohuše Vybírala, proměnám tohoto pojmu v letech 1918–1948, dále činnosti Bohuše Vybírala v ředitelské funkci za třetí republiky, jeho roli při znovuoobnovení Palackého univerzity v Olomouci a veřejnému působení po roce 1948. Za tímto účelem zpracovával materiály z univerzitních archivů v Olomouci a Brně, archiv VKOL uložený v Zemském archivu Opava, pobočka Olomouc (pro roky 1918–1951) a pozůstalost ve VKOL. Od září se práce zaměřila, s konstantní analýzou archivních pramenů, na psaní textu pod názvem Ředitel knihovny dr. Bohuš Vybíral. Vysoký státní úředník v interakci s veřejnou mocí (1918–1948). Text bude otištěn v časopisu vydávaném katedrou historie Palackého univerzity *Historica Olomucensia* v roce 2019.

Znojenská tiskárna

I nadále pokračoval výzkum znojenské tiskárny fungující v letech 1703–1742. Proběhl archivní výzkum pro období prvních čtyřicet let existence, vznikla provizorní bibliografie, která je dále rozšiřována. Evidované tisky jsou průběžně analyzovány, a to zejména po obsahové a typografické stránce. Byl nastíněn vztah mezi normami regulujícími tiskárenský provoz a jejich aplikací, byla stanovena výpovědní hodnota cenzurních soupisů, zhodnocen publikační potenciál řeholních domů s důrazem na výjimečnost mikulovské piaristické koleje, byl vymezen zákaznický okruh dílny a vazby na rakouské a české prostředí. Byla identifikována řada dosud neevidovaných tisků a kvantifikována znojenská tiskařská produkce. K publikování byl připraven článek *Zrod venkovské tiskárny. Znojenská dílna v letech 1703–1742*, který by měl být publikován v následujícím roce.

Zpřístupnění další části mapového fondu

Byl vytvořen a otestován modul pro zpracování mapových listů, realizováno bylo i technické řešení pro prezentační vrstvu. Vznikající grafická podoba zajistí integraci s částí dalších nástrojů vyvinutých Moravskou zemskou knihovnou (nástroj pro měření na starých mapách) a vytváří možnost postupně zapojovat

i další dosud separované aplikace na budoucí jednotné subdoméně. Byl vytvořen článek pro časopis *Proinflow*, jeho publikování je vázané na zveřejnění webu.

Zpřístupnění fondu bibliofilii

Byla započata práce na metodice zpracování a uchování bibliofilii, jednak byl rozpracován návod pro katalogizaci podle RDA v jazyce MARC 21, jednak byl navázán kontakt s dalšími institucemi uchovávajícími bibliofilie (Muzeum Brněnska, Národní knihovna, Městská knihovna v Praze, Knihovna Národního muzea, Knihovna Národní galerie, Vědecká knihovna v Olomouci). Do budoucna bude rozšířen počet kontaktovaných institucí a na základě dialogu s pracovníky spravujícími bibliofilie vznikne série doporučení, jak nakládat s těmito vzácnými tisky, které často bývají součástí běžného fondu bez zvláštního režimu. Bylo z katalogizováno cca **350** knižních jednotek a zdigitalizováno přibližně **150** knih. Na základě průzkumu literatury, fondu MZK a archivního fondu Janský Karel, Hyperion, uloženého v Literárním archivu Památníku národního písemnictví, byl rozpracován článek o nakladatelské produkci Karla a Erny Janských. Podařilo se navázat spolupráci s Kabinetem informačních studií a knihovnictví. Tři studenti bakalářského studia a jedna studentka navazujícího magisterského studia si jako témata svých závěrečných prací zvolili právě zpracování bibliofilního fondu MZK. Probíhaly návštěvy studentů bakalářského stupně v MZK a konzultace jejich práce. Studenti pracují na svých výstupech, ve kterých se věnují edicím významných moravských vydavatelů Josefa Hladkého, Otto Františka Bablera, Jana V. Pojera a také Moravského kola spisovatelů. Dílčí výsledky jejich práce doplní výstavu zaměřenou na moravskou bibliofilní produkci první poloviny 20. století plánovanou na konec roku 2019. Pokud přetrvá zájem ze strany studentů KISKu, v započaté spolupráci bychom rádi pokračovali a nabídli jim ke zpracování nakladatelské řady dalších

moravských vydavatelů mladšího období společně s participací na výstavě orientované na produkci druhé poloviny 20. století. V souvislosti s přípravou výstav byl zahájen průzkum archivního fondu Spolek českých bibliofilů – členská skupina Olomouc uloženého v Zemském archivu Opava, pobočka Olomouc.

Pohled na některé bibliofilské tisky ve fondu MZK

„Fille fatale“ – osudová dívka

V období leden–říjen došlo k vydefinování základních proměn ženské postavy a vymezení základních podob podle výše uvedených kritérií. Byla předběžně vymezena základní struktura monografie:

1. Úvod (vymezení archetypálních podob ženy v euroamerickém kontextu na pozadí proměn společnosti, radikalizací uměleckého i společenského pohledu na ženu apod., vymezení chybějícího fenoménu osudové dívky – fille fatale – a základní vydefinování teorie, která bude dále ověřována v dalších kapitolách).
2. Vybrané podoby fille fatale, spojené s určitou problematikou (fille fatale jako hlavní postava: Eurydiké, Manon Lescaut, Salome, Nana a Lolita, fille fatale jako vedlejší postava). V období podzim/zima 2018 byl dokončen průzkum sekundární literatury zejména ze západoevropské proveniencí a bude dokončena odborná monografie.

Bibliografická práce – Knihovna Lidových novin

Soupis bibliografie KLN 1936–2016 začal být rozšiřován o článkovou bibliografii. Z tohoto důvodu bylo vydání publikace posunuto o rok. Za účelem propagace projektu a jeho přiblížení širší veřejnosti vznikla výstava Knihovna Lidových novin (22. října – 30. listopadu 2018) s kritickým katalogem. Na XXI. kolokviu českých, moravských a slovenských bibliografů v Nitře v říjnu 2018 byl přednesen příspěvek *(Re)lokace Velké Moravy*, který bude publikován v knihovnických ročenkách v ČR i SR.

Výzkum mikrofilmů dr. Antonína Němce

V závěru roku 2017 byla sbírka Němcových mikrofilmů digitalizována, počátkem roku 2018 byla zpřístupněna v Digitální knihovně MZK a v průběhu roku 2018 pokračovala příprava tištěného katalogu Němcovy mikrofilmové sbírky, který by měla vydat Moravská zemská knihovna v roce 2019. Jejím základem jsou katalogizační záznamy mikrofilmů z elektronického katalogu MZK, které byly zpracovány v letech 2016–2017. Součástí kritického katalogu bude studie věnovaná genezi sbírky a jejímu vztahu k muzikologické, ediční a popularizační činnosti dr. Antonína Němce. Byla vytvořena též Němcova muzikologická bibliografie, na jejímž základě je zjišťováno, jak vytváření mikrofilmové sbírky souviselo s Němcovou badatelskou, ediční a popularizační činností. Informace získané studiem mikrofilmové sbírky a jejího původního lístkového katalogu, jsou dále doplňovány informacemi z dostupné korespondence dr. Němce s příslušnými institucemi. V průběhu roku 2018 byla zpracována korespondence dr. Němce s Moravským zemským muzeem v Brně a s Arcibiskupským archivem v Kroměříži. Hledání v řadě institucí bylo negativní (Státní okresní archiv Jeseník, Moravský zemský archiv, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Kroměříži, Umělecká Beseda v Praze).

Dr. Antonín Němec, 50. léta (MRÁZ, Karel. Životní jubileum Dr. Ing. Antonína Němce. In: Lesnická práce. 1954, 33(6), s. 282–283.)

Ukázka zdigitalizovaného mikrofilmu (Stamic, Jan Václav. Overture ex F, No. 4: à Due Violini, Alto Viola, Oboe Primo, Oboe Secondo, Due Corni con Basso. Sig. Skf.17-0525.490, provenience: Doksy.)

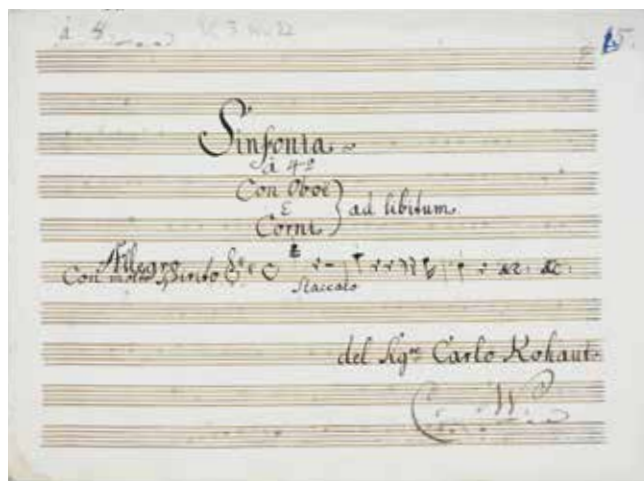
Výzkum opery *Costanza e Fortezza* (Stálost a Síla)

Rok 2018 byl zaměřen na podrobný výzkum italských operních libret k hudebním dramatům, která vznikla mezi léty 1665–1733 a v nichž je zpracován stejný námět jako v opeře *Costanza e Fortezza* (Muzio Scevola, Clelia, Porsena). V rámci projektu byla na toto téma vyhotovena studie *Giovanni Bononcini's Oper Muzio Scevola und Johann Joseph Fux' Festa teatrale Costanza e Fortezza - vom musikalischen Drama zur Allegorie*, která vyšla v závěru roku 2018 v časopisu *Musicologica Brunensia*. Dále byly provedeny rešerše ze zahraniční muzikologické literatury pojednávající o hudebně dramatické tvorbě skladatele Johanna Josepha Fuxe (1660/61–1741). Během týdenního výzkumného pobytu ve Vídni byla v tamních archivních institucích zkoumána další libreta a rukopisné partitury z okruhu císařského dvora ve Vídni druhé poloviny 17. a první poloviny 18. století a byly provedeny další rešerše ze starší muzikologické a teatrologické literatury.

Výzkum života a díla skladatele Karla Kohouta

V roce 2018 bylo prostudováno množství dobových rukopisných pramenů děl Karla Kohouta a jeho současníků v rámci středoevropských sbírek, zejména sbírek pocházejících z klášterů na Moravě a v Dolním Rakousku, dále byly identifikovány sbírky v hlavních konzervačních institucích v ČR a Rakousku. Záměrem studia byly provenienční charakteristiky rukopisů, včetně použitého papíru, písarských rukou a možností datace jednotlivých opisů. Důležitá pozornost byla zaměřena na také sbírku dr. Antonína Němce, zejména její část vážící se k nyní pouze torzovitě dochované hudební knihovně Valdštejnů ze zámku Doksy. V rámci rozšířeného pramenného výzkumu byla nalezena dříve neznámá díla Karla Kohouta, a to

zejména unikátní dílo v Kohoutově tvorbě: torzovitě dochované *Divertimento* pro dvoje housle, violu a bas, pocházející pravděpodobně ze sběratelské kolekce Aloise Fuchse, nyní uložené ve sbírkách rakouského kláštera v Göttweigu. Dále byl nalezen tisk libreta oratoria ke sv. Janu Nepomuckému, k němuž Karel Kohout složil hudbu. Přestože se hudbu k oratoriu dosud nepodařilo nalézt, skutečnost, že tuto skladbu zkomponoval, je důležitou informací k pochopení vývoje kariéry tohoto hudebníka a k poznání jeho profesních vazeb v rámci vídeňského hudebního života. Komparací pramenů byl nově identifikován dosud neznámý opis Slavnostních litanií Karla Kohouta, náležející do hudební sbírky řádu Křižovníků s červenou hvězdou v Praze. Dále bylo vyvráceno možné autorství Karla Kohouta mše a cappella in C, mylně atribuované Karlu Kohoutovi ve sbírkách benediktinského kláštera v Melku, která je ve skutečnosti dílem o generaci staršího Ignazia Contiho (1699–1759). Kromě informací o dosud neznámých dílech Karla Kohouta byly nově nalezeny také další prameny již známých děl, které lépe objasňují způsoby šíření jeho tvorby ve středoevropském prostoru i ve vzdálenějších lokalitách, např. Francii. V rámci pramenného výzkumu byla také více zaměřena pozornost na dochované dobové inventáře sbírek, umožňující lepší pochopení šíře recepce tvorby Karla Kohouta. Pokračující výzkum archivních sbírek umožnil doložit dříve neznámý původ Karlova otce, Jakuba Josefa Kohouta, a potvrdit tak jeho české kořeny. Dosud na základě nepřímých pramenů a svědectví předpokládaná přítomnost Karla Kohouta v Paříži v době vyslanecké mise Václava-Antonína z Kounic-Rietbergu (1750–1753) byla potvrzena identifikací rukopisu Karla Kohouta na archivních dokumentech z Rodinného archivu Kouniců, vážících se k pařížské misi. Takto potvrzená přítomnost Karla Kohouta v Paříži posiluje také možnost atribuovat mu tam vydané symfonie. Získané nové poznatky k původu a vývoji kariéry Karla Kohouta, stejně jako problematika recepce jeho díla na základě dochovaných pramenů a informací o nich, byly předmětem odborné studie, která nyní prochází jazykovou korekturou a bude nabídnuta k publikaci do impaktovaného odborného periodika (*Musicologica austriaca*). Práce na kritické edici symfonií Karla Kohouta byly z původně plánovaných pěti symfonií rozšířeny na šest děl a do přípravy edice byl zakomponován nově nalezený pramen jednoho z děl. V rámci spolupráce s nakladatelstvím byly symfonie předsázeny do notace a nyní probíhají redakční úpravy edice. Do konce kalendářního roku byla započata práce na druhé studii, která bude odevzdána pro publikaci začátkem roku 2019.

Ukázka jednoho z děl Karla Kohouta

Vytváření toxických zplodin a prachových částic při mikrobiologické kontaminaci knih a dalších tisků a možnost omezení kontaminace knih a tisků mikroskopickými houbami gama záření

Byly provedeny předběžné testy kumulace olova ze substrátu do spor u hub z tisků (z použité liteřiny). V běhu jsou zjišťovány kontaminace starých časopisů destruktivními metodami (vyřazené duplikáty) a vyšetření prachu ze skladovacích prostor MZK. Bylo zachyceno cca **70** kmenů mikroskopických hub. U zachytu s destrukcí materiálů zatím nápadně

dominuje *Aspergillus fumigatus* group (dourčování je tč. v chodu). Vzhledem k tomu, že se jedná o patogenní houbu, bude nyní přednostně zjišťováno, jak je možno její výskyt ve fondu zničit, aby bylo možné s knihovním fondem dále manipulovat bez ohrožení lidského zdraví. Jednou z variant je použití gama záření, které ovšem musí být testováno v dávkách různé intenzity a s ohledem zejména na materiál vazby ozařovaného knihovního fondu.

V roce 2018 bylo v rámci IP uspořádáno mezinárodní sympozium O přípravě barev, pigmentů a zlacení

(<https://www.mzk.cz/sluzby/akce/mezinarodni-sympozium-o-priprave-barev-pigmentu-zlacenii>), které bylo zaměřeno na středověké a raně novověké receptáře pro přípravu barev používaných pro iluminaci rukopisů, nástěnnou malbu, či malbu na sklo. Prezentovány nebyly pouze vlastní rukopisy a tisky receptářů, ale také technologické postupy, využití starých receptů v dnešní době, např. pro restaurování památek. K sympoziu byl připraven rovněž praktický workshop (<https://www.mzk.cz/sluzby/akce/mezinarodni-sympozium-o-priprave-barev-pigmentu-zlacenii-workshop>), který byl zaměřen zejména na přiblížení této tematiky laické veřejnosti. I z toho důvodu bylo jeho uspořádání zapojeno do *Týdne vědy a techniky*.

PROJEKTY NAKI

NAKI II DG16P02R006 – CPK –

Využití sémantických technologií pro zpřístupnění kulturního dědictví prostřednictvím Centrálního portálu knihoven

Rokem 2018 pokračovala 2. etapa – „Implementační fáze“. Prioritou v rámci řešení této etapy na straně MZK bylo dokončení *Metodiky pro zapojení fulltextových zdrojů do Centrálního portálu knihoven*.

Tato metodika byla v termínu předána na MK a v době psaní této zprávy jsou dokončovány oponentní posudky k završení procesu certifikace. Probíhaly také vývojářské práce a pokračovaly práce na analýzách použitelnosti portálu z hlediska uživatele. Metodika předkládá postup pro zapojení fulltextových zdrojů do portálu Knihovny.cz. Cílem metodiky je nabídnout poskytovatelům metadatových zdrojů návod na přípravu a dodávání metadat do CPK. Metodiku využijí rovněž správci fulltextových zdrojů, kteří své zapojení do CPK zatím jen zvažují – metodika jim pomůže zhodnotit vlastní technickou připravenost na tento proces. K potenciálním i aktuálním poskytovatelům fulltextových zdrojů se řadí jednak knihovny, které ve větším měřítku digitalizují vlastní fond, výzkumné a vzdělávací

organizace budující repozitáře elektronických informačních zdrojů nebo nakladatelé. Postupy uváděné v popisu metodiky byly implementovány na fulltextových zdrojích, které jsou nyní zapojeny do CPK. Variabilita fulltextových zdrojů je zachycena v kapitolách 7–10, popisujících hlavní kategorie zapojovaných zdrojů. Metodika do značné míry vychází ze zkušeností řešitelského týmu CPK s již zapojenými zdroji.

Na straně MZK je vyvíjen nástroj Bibliolinker, jehož účelem je zabezpečit shlukování záznamů dle definovaných kritérií podobnosti s cílem doporučit uživatelům zdroje související s jejich aktivitou v rámci portálu. Software se zaměřuje na hledání a zachycování souvislostí mezi objekty popsány různými záznamy. Systém je koncipován tak, že se snaží podle různých kritérií seskupovat záznamy na úrovni odpovídající FRBR vyjádření nebo díla. Mezi takto vytvořenými skupinami hledá vazby s cílem najít určité minimální množství vazeb pro každou skupinu. Vycházíme zde z faktu, že cílem nástroje je prezentovat uživateli další možnosti, kterých však nemusí být neomezeně mnoho, je ale vhodné mu nabídnout vždy alespoň nějaké. Samozřejmě kvalita vazeb (míra podobnosti) může

být přitom značně rozdílná. Nástroj koncepčně vychází z deduplikační části Správce zdrojů, vzhledem k jeho účelu je koncipován tak, aby nebyl závislý na výsledcích deduplikace na FRBR úrovni provedení, realizované Správcem zdrojů.

NAKI II DG16P02H020 – IN-PROVE – budování INtegrovaného prostředí pro PRůzkum, Ochranu, Výzkum a Evidenci novodobých knihovních dokumentů

V průběhu roku 2018 byl průzkum stavu novodobých fondů zaměřen na dokončení zpracování sbírky Otokara Březiny (celkem **334** svazků) a dále se pokračovalo zpracováním signaturní řady s lokací Kn (díla J. A. Komenského a díla ostatních autorů o životě a díle J. A. Komenského). K datu podání zprávy bylo zpracováno **443** svazků, tedy celkem **787** svazků. V průběhu hodnoceného období bylo pokračováno v širokém záběru fotodokumentace provenienčních znaků (prakticky 100% výskyt), exlibris – méně časté, při nálezu vpisků a zatržení v textech (tužka, barevná tužka, inkoust) – velmi časté, výskytu příloh a při markantním poškození a degradaci exempláře.

Hodnoty pH naměřené v roce 2018 se pohybovaly v následujících rozmezích:

- blok
3,0–8,7 (celkem 787 měření),
z toho 3,0–8,7 O. B., 3,2–7,6 J. A. K.,
- obálka/přebal
3,4–7,5 (celkem 480 měření),
z toho 3,4–7,5 O. B., 3,6–6,8 J. A. K.,
- ochranný obal
3,9–7,7 (celkem 44 měření),
z toho 3,9–7,7 O. B., 4,4–6,9 J. A. K.

Celkem bylo provedeno 1 311 měření u 787 svazků.

Výskyt hodnot pH = 5,0 a nižší lze vyjádřit následovně:

- blok
695 svazků, tj. 88,3 %,
- obálka/přebal
379 svazků, tj. 48,2 %,
- ochranný obal
23 svazků, tj. 2,9 %.

Lze tedy konstatovat, že valná většina zkoumaných svazků vykazuje pH papíru v kyselé oblasti.

Pro srovnání uvádíme počty měření pH ve srovnatelném období roku 2017:

- blok
2,9–9,0 (celkem 845 měření),
- obálka/přebal
4,3–8,5 (celkem 478 měření),

- ochranný obal
3,9–7,5 (celkem 13 měření).

Celkem bylo provedeno 1 336 měření u 845 svazků.

NAKI II DG16P02R047 –

Brána moudrosti otevřená. Barokní kulturní dědictví klášterů Broumov a Rajhrad: ochrana, restaurování, prezentace

V roce 2018 pokračovala katalogizace a digitalizace fondů rajhradské klášterní knihovny. V měsících leden–září 2018 bylo kompletně zpracováno **11** signatur (**38** svazků) rukopisů. Digitalizáty rukopisů jsou zpřístupňovány v digitální knihovně MZK. Pokračovalo zpracování sbírky prvotisků. Celá sbírka byla do konce roku 2017 zdigitalizována, úplný katalogizační záznam byl za měsíce leden–říjen 2018 vypracován pro **96** prvotisků, čímž došlo ke kompletnímu zpracování prvotisků uložených ve fondu rajhradského kláštera. Všechny digitalizáty prvotisků budou zpřístupňovány v digitální knihovně MZK na počátku roku 2019. V průběhu roku 2018 probíhaly též práce na elektronickém zpracování fondu starých tisků a tisků 19. století, který je součástí fondu rajhradské klášterní knihovny. V této oblasti bylo v měsících leden–říjen 2018 zpracováno **133** svazků. U rajhradské knihovny pokračují práce na již zpracované/podchycené materii, kde je pozornost věnována brněnským tiskárnám a jejich typografii. Vývoj a použití typografie brněnských tiskáren bude sledována i na základě dostupné literatury nebo pramenného studia. Některé z výsledků bádání týkajícího se moravikální produkce ve fondu rajhradského kláštera byly v listopadu prezentovány na konferenci Bibliotheca Antiqua.

V rámci pracovních cest a pochůzek Mgr. Evy Richtrové, Ph.D., proběhly v období do listopadu 2018 studijní cesty a pochůzky s cílem uskutečňování pokračující heuristiky k dějinám benediktinského řádu v českých zemích v novověku, a to zejména s důrazem na sběr a postupné vyhodnocování dat nezbytných pro přípravu publikačního výstupu B, jenž bude připraven do tisku v průběhu roku 2019. Studijní cesty a pochůzky byly realizovány do těchto odborných archivních pracovišť a paměťových institucí: Národní archiv, NPÚ – ÚOP Josefov, Státní oblastní archiv v Zámrsku, Archiv bezpečnostních složek – Kanice, Arcibiskupský archiv Olomouc. Do tisku byl připraven publikační výstup typu J, který byl odeslán redakci *Časopisu matice moravské* a nyní se nachází v recenzním řízení – očekávané otištění v ČMM 1/2019.

NAKI II DG18P02OVV002 – RightLib –

elektronické zpřístupnění chráněných publikací

Hlavním výstupem projektu v tomto období je *Metodika pro zajištění bezpečného přístupu „na místě samém“*.

Současně bude probíhat vývoj založený na open source systému Kramerius pro vytvoření rozhraní pro vzdálený přístup v knihovnách „na místě samém“ zprostředkovaný v první fázi z Národní digitální knihovny. Rok 2018 přinesl rychlý vývoj v jednání mezi Národní knihovnou ČR a zástupcem autorů – společností DILIA a přiblížil se termín podpisu smlouvy definující nové možnosti zpřístupnění tzv. děl nedostupných na trhu (DNNT). Základním předpokladem je, že přístup k těmto dílům bude zajištěn přes jednu centrální digitální knihovnu (NDK nebo ČDK) a bude umožněn vzdáleným způsobem „na místě samém“ v budovách českých knihoven a současně bude umožněn vzdálený přístup registrovaným uživatelům na vlastních zařízeních. Projektový tým se rozhodl urychlit tyto části vývojových prací a připravit technické řešení pro zpřístupnění „na místě samém“ již na konci roku 2018 a vzdálený přístup ze zařízení uživatelů v průběhu roku 2019. Prvním základním úkolem projektového týmu tedy byla příprava kvalitní zadávací dokumentace pro výběrové řízení na dodání programátorských prací, kde bylo nutné velmi dobře definovat požadovanou funkčnost, která musí být vyvinuta během řešení projektu. Toto zadání již postihlo i znění dohody týkající se zpřístupnění DNNT. Byl připraven rozbor stavu řešení ke zpřístupnění chráněných dokumentů, který byl přílohou zadávací dokumentace. Výběrové řízení vyhrála společnost Galderon, která na základě zadávací dokumentace, diskuse s řešitelským týmem a informací o seznamu DNNT připravila úvodní analýzu pro implementaci funkčnosti zajišťující zpřístupnění DNNT dle stanovených podmínek.

NAKI II DG18P02OVV021 – Kramářské tisky v brněnských historických fondech

V Moravské zemské knihovně i v Moravském zemském muzeu byly zahájeny práce na evidenci sbírek kramářských tisků podle pravidel jednotlivých institucí. Od začátku projektu do konce října bylo zaneseno do databáze Aleph **8 861** záznamů (**3 022** z lístků, **5 839** s knihou v ruce) v Moravské zemské knihovně a **250** záznamů s knihou v ruce do databáze DEMUS v Moravském zemském muzeu. Paralelně s evidenčními pracemi probíhaly práce na vytváření metodiky, která zohledňuje také požadavky partnerů v projektu. Evidovány tak nejsou jen názvové a jmenné údaje, ale jsou vedeny také zvláštní rejstříky incipitů, nápěvů, tiskařský rejstřík a pilotně byla zavedena také evidence ilustrací. S ohledem na kompatibilitu záznamů s evidencí ostatních institucí je v souladu s tradičními způsoby evidence kramářských tisků sledován také rozsah a členění textu, základní popis výzdoby, evidence zvláštních údajů evidovaných na titulním listu.

Zaznamenávány jsou také provenienční údaje nebo popisy „vazeb“ jednotlivých špalíčků.

Za účelem stanovení limitů manipulace s jednotlivými exempláři byla zahájena restaurátorská pasportizace sbírky, jejímž výsledkem je rozdělení špalíčků do pěti

Ukázka titulních listů kramářských písni z fondu MZK. Foto: Vilém Kaplan

skupin podle míry poškození. Nejpoškozenější špalíčky bude třeba restaurovat, aby s nimi mohlo být dále pracováno, nižší stupně poškození budou vyžadovat pouze základní konzervátorské ošetření. Znalost fyzického stavu je využívána jak při manipulaci s fondem, tak při rozvaze plánovaných výstav, kde budou některé z exemplářů vystaveny.

Byl zahájen sběr dat jak ve vlastních fondech, tak v ostatních knihovnách, muzeích a dalších paměťových institucích. V souladu se zaměřením větší části partnerů v projektu se soustředíme na nejstarší vrstvu kramářských tisků ze 17. století s přesahem do začátku století následujícího, pominuta ale nezůstanou ani vybraná témata z mladšího období. Teritoriálně je kladen důraz na moravské a východočeské tisky, česká produkce však zůstává v zorném poli jako důležitý předpoklad pro kontextualizaci výsledků výzkumu. Cílem knihovědného výzkumu je nabídnout postupy pro bližší časové a dílenské určení tisků, které budou představy v rámci plánovaných publikací.

NAKI II DG18P02OVV036 – Česká literatura ve světě a světová literatura v Čechách v letech 1989–2020

V roce 2018 byla navázána spolupráce se zahraničními institucemi nezbytná pro získání dat pro vznik databáze české literatury v překladu. Byly realizovány dílčí práce na vzniku databáze a kompletně ukončena elektronická databáze české překladové literatury v Polsku. Zároveň byly zahájeny práce na přípravě výstavy, katalogu a bibliografie věnovaných dílu Milana Kundery. Pro katalog vznikla studie Sylvie Richterové.

Pro řešení bibliografické části projektu byl v MZK vytvořen projektový tým nutný pro zdárné řešení projektu. Byli zaškoleni pracovníci pověřeni excerpcí a doplňováním údajů do databáze české literatury v překladu. Databáze byla za pomoci technických pracovníků připravena. Byly připraveny šablony nezbytné pro sběr dat. Vedle ručního plnění údajů proběhlo také několik hromadných exportů. Byla získána data z Polské národní knihovny, Německé národní knihovny, Saské zemské a státní knihovny v Drážďanech (zahrnující data ze saského regionálního katalogu), Bavorské státní knihovny (zahrnující data z bavorského regionálního katalogu). Dalším významným exportem byla data z databáze překladové literatury UNESCO. Jsou předjednány možnosti exportů z Britské národní knihovny a stále probíhají jednání s Francouzskou národní knihovnou.

V průběhu druhého čtvrtletí roku 2018 byla ustavena pracovní skupina připravující metodiku *Akvizice cizojazyčné literatury českými knihovnami* ve složení: J. Kubíček, T. Kubíček, S. Knollová, Š. Kašpárková.

Skupina se opakovaně sešla nad dílčími výsledky excerpcí dosavadních pracovních akvizičních postupů různých institucí, ty jsou v současném okamžiku zmapovány a práce postoupily do fáze ověřování funkčnosti a komplexnosti těchto postupů. V říjnu 2018 bylo svoláno v MZK kolokvium nad tématem metodiky doplňování za účasti zástupců MK ČR, NK ČR, řešitelů projektu zahraniční literatura a zástupců z univerzitního a knihovnického prostředí. V roce 2019 bude pokračovat ověřování a dojde ke stanovení metodicky ideálního postupu aplikovatelného v českých knihovnách tak, aby metodika mohla být v prvním pololetí roku 2020 předložena k hodnocení.

V rámci bibliografického okruhu probíhala také v roce 2018 intenzivní práce na tvorbě bibliografie díla Milana Kundera, jednoho z výstupů plánovaného pro rok 2019. Po stránce materiálové je bibliografie dokončena, dále probíhá finalizace odborných studií k tématu a příprava vydání v termínu k dubnu 2019.

NAKI II DG18P02OVV044 – ARCLib – komplexní řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních (knihovních) sbírek

Moravská zemská knihovna se podílela na diskuzích s firmou inQool, kdy byly konzultovány průběžné dotazy při vývoji jednotlivých částí systému ARCLib. Dále probíhaly práce na integraci systémů ProArc a Kramerius do řešení ARCLib, především v oblasti metadat (úprava transformační šablony MARCtoMODS, úprava metadatových formulářů), datových konverzí (implementace externích konvertorů TIFF do JPG), testování Fedory 4 a další.

Vývojářská aktivita za uplynulý rok je viditelná na Githubu vývoje systému ProArc: <https://github.com/proarc/proarc>.

NAKI II DG18P02OVV055 – PERO – „Pokročilá extrakce a rozpoznávání obsahu tištěných a rukou psaných digitalizátů pro zvýšení jejich přístupnosti a využitelnosti“

V roce 2018 byly shromážděny a připraveny existující základní datové sady pro vývoj jak OCR tištěného textu, tak i pro rozpoznávání ručně psaného textu a zlepšování kvality dokumentů. Také jsme vytvořili první verzi sady českých kramářských písní a starších knih s ručními přepisy. Zpracovali jsme rozsáhlý průzkum problematiky digitalizovatelných materiálů českých institucí se zaměřením na tisky, které současné OCR nástroje nedokážou přepsat v dostatečné kvalitě. Připravili jsme základní verze interních nástrojů pro detekci řádků v tištěných i ručně psaných dokumentech, rozpoznání rozložení stránek, automatický přepis řádků textu a tvorbu jazykových modelů a připravili

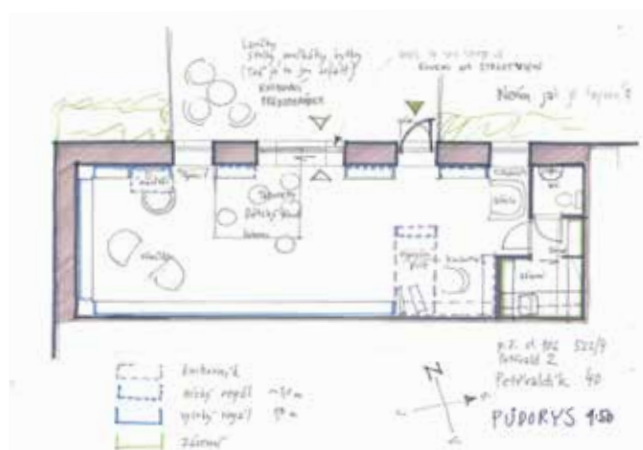
jsme jazykový model na základě starších českých knih a Diachronní složky Českého národního korpusu (DIAKORP, <http://ucnk.korpus.cz/diakorp.php>). Tyto nástroje budou i v první etapě projektu využity pro zlepšování kvality dokumentů a vyhodnocení kvality.

DALŠÍ PROJEKTY MZK

Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven (MC VRK) v Moravské zemské knihovně v Brně (VISK 1, 2018)

V roce 2018 bylo cílem projektu podpořit kvantitativní a kvalitativní výstavbu a modernizaci veřejných knihoven v ČR a stát se solidním a spolehlivým zdrojem informací pro zřizovatele knihoven a odbornou knihovnickou veřejnost. Pomoc Metodického centra by se měla zaměřit na financování rekonstrukcí a obnovy knihoven, fotodokumentaci příkladů dobré praxe s ohledem na vyhledávání podle kritérií, jako je zaměření, umístění a velikost knihovny, prověřené dodavatele (nejen) knihovnického vybavení – regály, stoly, židle, sedací nábytek, vybavení dětských koutků apod., architektky a designéry, kteří se již knihovnám věnovali.

V rámci projektu byla navázána spolupráce s architektky věnujícími se knihovnám, případně veřejnému prostoru, oslovena Česká komora architektů (dále ČKA) s možností spolupráce (provázané weby, tipy, arch. soutěže, pomoc s předprojektovou přípravou rekonstrukce, atd.). Byl připraven dokument *Otázky architektů na knihovníky* a navázána spolupráce s VUT Brno (fakulta architektury a stavební fakulta), VŠB-TUO Ostrava (fakulta stavební, katedra architektury). Byly uspořádány dvě konference (Brno, Praha) k tématu výstavba a rekonstrukce knihoven určené pro všechny knihovníky, zřizovatele a zástupce krajů, architektky.

Příklad dispozičního návrhu pro obec Petřvaldík v Moravskoslezském kraji s reakcí paní knihovnice Mgr. Pliskové

Pro účely tvorby vývojových anotací dat jsme vytvořili webový server pro poloautomatický přepis řádků digitalizátů a server pro sběr subjektivního hodnocení kvality digitalizátů. Proběhly také již přípravné experimenty s modely pro hodnocení kvality a její zlepšování.

Byly zprovozněny webové stránky MC VRK: <http://mcvrk.mzk.cz/>, na kterých uživatelé najdou informace k celému projektu včetně všech výše zmíněných fází, příspěvky a videa z konferencí, fotogalerii s příklady dobré praxe, novinky, pozvánky na připravované akce.

Tvorba, příprava a realizace kurzů profesní kvalifikace knihovník (VISK 1, 2018)

Kurzy byly vytvořeny s cílem přípravy ke zkoušce z profesní kvalifikace dle Národní soustavy kvalifikací. Kurzy jsou dostupné na kurzy.knihovna.cz a běží v osvědčeném prostředí Moodle.

Jednalo se o dva kurzy, a to Knihovník v přímých službách a Referenční knihovník. Kurzy byly a jsou určeny široké odborné veřejnosti jako doplnění chybějící kvalifikace. Byly realizovány formou *blended learningu*, tedy kombinací distančního studia (*e-learningu*) a frontální výuky (workshopů). V rámci projektu proběhla inovace stávajících a tvorba nových studijních materiálů pro účely e-learningové výuky: učební texty určené k samostudiu, videa s praktickými postupy, doplňující a rozšiřující materiály – hravé procvičování formou různých kvízů, pexes, přehledy zajímavých textů či odkazů na daná témata. Ke každému modulu byly také vytvořeny názorné myšlenkové mapy. V souvislosti s tímto proběhla také příprava e-learningového prostředí kurzu a grafická úprava studijních materiálů. Kurzy byly plně tutorované. Součástí projektu bylo také podání žádostí o akreditaci obou kurzů na MŠMT – zde je stále v řízení (ještě běží tříměsíční lhůta MŠMT).

Kurz *Referenční knihovník* se skládal z 15 modulů, na splnění samostatných úkolů povinných testů v každé lekci byly vyhrazeny tři týdny. Kurz začal 3. září 2018 a běžel do 31. prosince 2018.

Kurz *Knihovník v přímých službách* se skládal z 15 modulů, na splnění samostatných úkolů povinných testů v každé lekci byly vyhrazeny tři týdny. Kurz začal 3. září 2018 a běžel do 31. prosince 2018.

E-LKA 3 (e-learning knihovnické angličtiny pro výše pokročilé) (VISK 2, 2018)

Kurz e-LKA 3 byl vytvořen s cílem prohloubit znalosti oborové anglické terminologie, posílit schopnost použít

angličtinu v situacích spojených s oborem i zopakovat a rozšířit znalosti anglické terminologie. Kurz představil anglicky zjednodušeně odborná témata a zaměřoval se na posílení schopností účastníků ve čtení anglických odborných článků. Součástí kurzu byly nově pořízené zvukové nahrávky rodilými mluvčími. Byly provedeny také dvě revize kurzu – jednak jiným nezávislým učitelem angličtiny a také odborníkem s dlouhodobou a bohatou knihovnickou praxí s výbornou znalostí angličtiny.

Kurz se skládal ze **7** lekcí, na splnění úkolů v každé lekci byly vyhrazeny **2** týdny. Celkový počet vyučovacích hodin byl stanoven na **28**. Kurz začal 10. září 2018, běžel do 16. prosince 2018 a byl zakončen závěrečným testem. Každá lekce byla ukončena povinným testem, bez jehož splnění nebylo možné kurz řádně dokončit. Součástí kurzu byly také samostatné úkoly.

Vytvoření nástrojů pro kooperativní zpracování a bit-level ochranu obsahu datových optických disků ve fondu knihoven (VISK 3, 2018)

Cílem projektu bylo vytvořit nástroje pro zpracování a bit-level ochranu obsahu datových optických disků (CD a DVD) ve fondu knihoven. To zahrnuje návrh standardu a metodického postupu pro vytváření datových balíčků z obsahu disků a softwarové řešení, které v praxi umožní data zpracovávat. Tento soubor nástrojů pak bude k dispozici pro knihovny, které s jeho pomocí mohou extrahovat data z fyzických nosičů a zajistit bit-level ochranu dat.

V rámci projektu byly vytvořeny dvě aplikace – CDArcha-klient a CDArcha-server. První jmenovaná slouží k extrakci dat z optických disků v podobě ISO image souboru, bibliografických metadat z katalogu knihovny a také k naskenování vrchní strany disku, případně obalu a bookletu, pokud existují. Tato posbíraná data jsou pak zaslána do druhé aplikace, kde je dokončen balíček – jsou doplněna metadat z nástroje DROID, který identifikuje formáty souborů, proběhnou transformace skenů do formátu JPG2000 a všechna data a metadata jsou zabalena do formátu BagIt. CDArcha-server také zajišťuje pomocí kontrolních součtů ochranu dat na bit-level úrovni.

Obě aplikace jsou dostupné na webu GitHub: <https://github.com/moravianlibrary/CDArcha-client> <https://github.com/moravianlibrary/CDArcha-server>

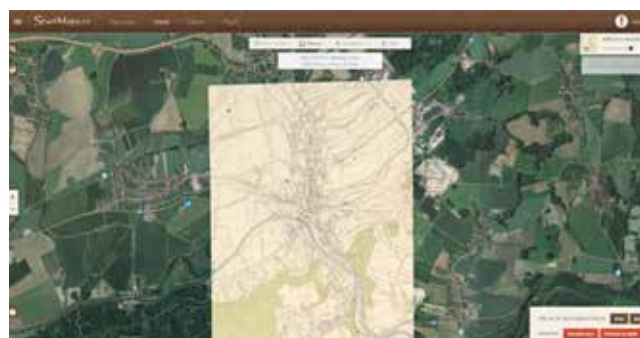
Byl vytvořen návrh metadatového standardu pro datová CD, tento návrh bude přednesen na Formátovém výboru Národní digitální knihovny, kde předpokládáme širší diskuzi a připomínky k návrhu od odborníků z dalších institucí. Po jeho schválení Formátovým výborem NDK bude standard vystaven

na webu NDK. Byl sepsán návrh metodiky, dokument nabízí knihovnám teoretické i praktické informace o optických discích (CD a DVD) a doporučení, jak s nimi nakládat, aby byla zajištěna bit-level ochrana jejich datového obsahu.

Staré mapy 2018 (VISK 3, 2018)

Hlavním záměrem projektu Staré mapy 2018 bylo zajistit v tomto roce další provoz portálu Staremapy.cz, přičemž mezi priority roku 2018 se zařadila především nezbytná aktualizace softwaru a práce s daty zapojených institucí.

Na přelomu let 2017 a 2018 úspěšně proběhl přechod na novou verzi georeferenčního nástroje, načež byl v prvních měsících roku 2018 aktualizován také web Staremapy.cz. Prvořadé bylo hlavně vypracování nové nápovědy pro uživatele georeferenceru, v níž byly zapojené veřejnosti představeny doplněné funkce a vlastnosti této verze georeferenčního nástroje. Georeferencer uživatelům nově umožňuje samostatně umísťovat vícero mapových polí v rámci jedné mapy, georeferencovat mapy položené přes sebe a nástroj podporuje též transkripci libovolných textů obsažených v naskenovaných kartografických dokumentech. Nová verze Georeferenceru také automaticky natáčí naskenované staré mapy po propojení prvních shodných bodů tak, aby usnadnil přidání dalších, a kurzor v podobě lupy umožňuje jejich přesnější umísťování.

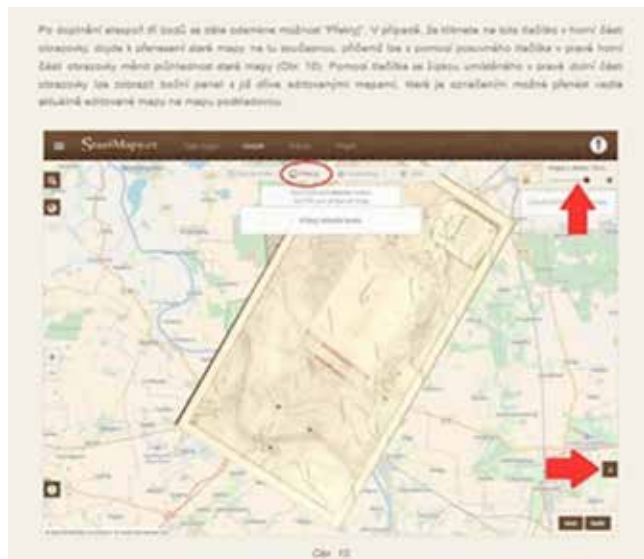

Revize georeferencované mapy

Vylepšená podoba georeferenčního nástroje oživila zájem dobrovolníků o zapojení se do projektu. Mapový portál MZK (mapy.mzk.cz) měl v roce 2018 celkem **41 000** návštěv, z čehož přes polovinu přišlo z vyhledávače OldMapsOnline.org (který měl za rok 2018 **1,8 milionu** návštěv). Portál StareMapy.cz měl za rok 2018 **51 000** návštěv.

Také v průběhu roku 2018 probíhaly kontroly již zpracovaných map, které ještě zintenzivněly díky vyškolení a zapojení externího pracovníka nově se podílejícího na průběžné revizi výsledků. Kontrola takto získaných dat je nezbytná, neboť

vedle nepřesností a chyb se mezi výsledky občas objevily i zjevné vandalismy či pokusy nových návštěvníků portálu StareMapy.cz. Stejně jako v minulých letech byla metadata map zpracovaných dobrovolníky dávkově předávána do celosvětového vyhledávače www.oldMapsOnline.org, který shromažďuje staré mapy ze sbírek mnoha paměťových institucí z celého světa.

Část aktualizované nápovědy

Retrospektivní konverze fondu Moravské zemské knihovny v Brně – pokračování 2018 (VISK 5, 2018)

Cílem další etapy průběžného projektu Retrospektivní konverze katalogů MZK bylo vytvoření **13 000** bibliografických záznamů.

V rámci řešení pokračovacího projektu VISK 5 – Retrospektivní konverze fondu Moravské zemské knihovny bylo v roce 2018 vytvořeno, zrevidováno a do Souborného katalogu ČR odesláno **17 371** bibliografických záznamů.

V retrospektivní konverzi běžného fondu se postupovalo obvyklou metodou, zpracováním nejžádanějších lokací sestupně k nižším ročníkům v katalogu Z2, ve zpracování lokace X. Důraz byl kladen především na přednostní zpracování děl chystaných k digitalizaci a retrokonverzi živého fondu. Údaje z lístkového lokálního katalogu MZK byly převáděny do strukturované podoby ve formátu MARC 21 za využití dostupných databází ke stahování dříve vytvořených záznamů prostřednictvím protokolu Z39.50. Velká pozornost byla věnována výskytu a odstraňování duplicitních čísel čnb v Souborném katalogu ČR. Při přepisu záhlaví byla využívána báze Národních autorit AUT10 k přenosu a propojování jmenných autorit. K titulu byly evidovány i všechny exempláře, včetně poznámek o jejich dostupnosti. Pokud byl zjištěn současný výskyt identického titulu monografie ve fondech

tří dříve samostatných knihoven tvořících dnes MZK (UK-BOA001, PK-BOA002, TK-BOA003), byly tyto záznamy staženy na jedno systémové číslo s evidencí všech dostupných exemplářů. Toto slučování – deduplikace – probíhá v souladu s postupy prováděnými pracovníky Národní knihovny při údržbě Souborného katalogu. Sloučeno bylo **2 834** záznamů.

Cíle stanovené pro rok 2018 se podařilo překročit, báze MZK01 a Souborný katalog ČR byly obohaceny o další část záznamů zpřístupňujících národní kulturní dědictví. Došlo ke zlepšení přehlednosti elektronického katalogu MZK a ke zvýšení dostupnosti dokumentů z fondu MZK prostřednictvím Jednotné informační brány a Souborného katalogu ČR.

Retrospektivní konverze jihomoravských historických sbírek (VISK 5, 2018)

V rámci řešení pokračujícího projektu VISK 5 – Retrospektivní konverze jihomoravských historických sbírek pokračovaly katalogizační práce na elektronickém zpřístupnění sbírky kramářských písní z historického fondu Moravské zemské knihovny v Brně. V roce 2018 bylo odesláno do Souborného katalogu České republiky celkem **7 116** nových exemplářových záznamů českých kramářských písní z 18. a 19. století.

Rozsáhlou a unikátní sbírku kramářských písní ze 17.–19. století získala Moravská zemská knihovna v Brně na konci roku 2014 a v roce 2016 za podpory projektu VISK 5 byly zahájeny práce na jejím postupném elektronickém zpřístupnění odborné i laické veřejnosti. Byla zvolena metoda retrokonverze – přepisu rozsáhlé abecední kartotéky, která byla v minulosti vytvořena k části rozsáhlé sbírky, konkrétně k 600 špalíčkům kramářských písní. Kartotéční lístky jsou velice podrobné a umožňují zaznamenat v elektronickém záznamu nejen názvové a nakladatelské údaje, ale též incipity a nápěvy písní, základní věcné zpracování ve formě klíčových slov, citace na literaturu i číslo Knihopisu. Pro uživatele elektronického katalogu byly v roce 2017 vytvořeny **2** nové specializované rejstříky umožňující vyhledávání jednotlivých písní podle incipitu nebo nápěvu. Všechny exemplářové záznamy jsou zpracovány podle pravidel RDA ve formátu MARC 21 v elektronickém katalogu MZK Aleph databáze MZK03 – Katalog jihomoravských historických sbírek. Záznamy jsou zpřístupněny rovněž prostřednictvím katalogu VuFind Moravské zemské knihovny v Brně, Souborného katalogu ČR a portálu Historické fondy (<https://www.historickefondy.cz/>). V letošním roce byl přepis lístkové kartotéky dokončen, celkem bylo za podpory projektu VISK elektronicky zpřístupněno již více než **16 000** záznamů kramářských písní.

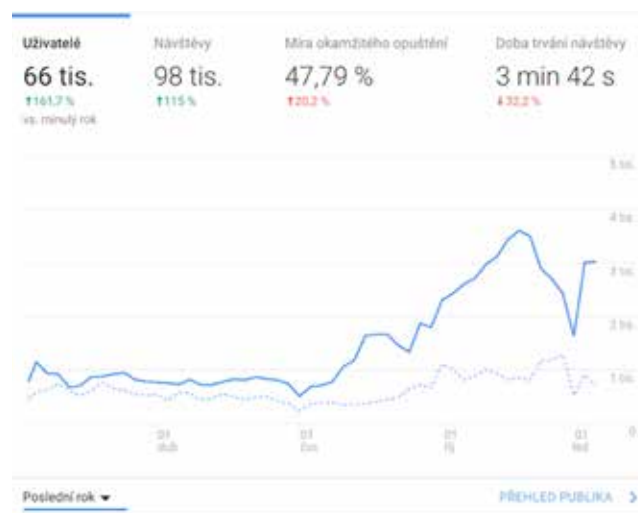
Zajištění provozu a vývoje Centrálního portálu knihoven (Knihovny.cz) (VISK 8B, 2018)

Po roce 2018 je k dispozici funkční a v produkčním prostředí běžící portál nabízející přístup k fondům a službám zapojených knihoven a dalším informačním zdrojům. Portál splňuje požadavky GDPR a je připraven na spuštění služby MVS prostřednictvím portálu Získej.

V průběhu roku bylo zapojeno jen několik nových knihoven, protože jejich zodpovědné zapojování s sebou nese řadu kroků, které celý proces mohou protáhnout. V průběhu roku proto došlo ve spolupráci s ŘV CPK k optimalizaci procesů zapojování knihoven tak, aby většina komunikace byla od samého počátku prováděna prostřednictvím systému OTRS. Snahou týmu v příštím roce bude rychlé dokončení posledních kroků při zapojování knihoven, se kterými se o zapojení již jedná a díky posílení týmu o Martina Krčála na pozici jeho vedoucího bude možné zintenzivnit i komunikaci s dalšími knihovnami.

V prosinci roku 2018 končila smlouva na centrální index. V závěru roku byla zopakována soutěž na dodavatele této služby, ve které zvítězila firma EBSCO. Podařilo se přitom dosáhnout ještě výhodnější ceny než v minulosti díky tomu, že bylo možné tuto službu soutěžit na čtyři roky. V závěru roku 2018 bylo MZK zpřístupněno API služby Získej, a byla proto zahájena příprava na integraci služeb portálu Získej do CPK.

Návštěvnost portálu odpovídá míře jeho propagace, která byla od léta zintenzivněna, což se projevilo zněkolikanásobením návštěvnosti. V příloze je umístěn přehled návštěvnosti portálu v roce 2018 podle Google Analytics. Portál byl v průběhu roku prezentován na řadě odborných konferencí u nás i v zahraničí, proběhla též série školení pro knihovníky. Pro podporu budoucích školení vznikl na konci roku 2017 i e-learningový kurz, který je volně přístupný odborné veřejnosti. Kurz byl zprovozněn v rámci serveru kurzy.knihovna.cz, který MZK v roce 2018 převzala do své správy.

Část aktualizované nápovědy

Využívanost indexu zahraničních zdrojů

Interface	Search Clicks Federated & Automated	Full-Text Requests	Abstract Requests
EDS API	14,991	67,933	123,488

DATABASE	Database Sessions	Searches Federated & Automated	Full-Text Requests	Abstract Requests
Academic Search Index	6 440	13 743	0	8 042
AccessScience	6 247	12 177	0	3
Alexander Street Press	1 639	2 076	0	109
Art & Architecture Source	1 211	2 601	247	75
Arts & Humanities Citation Index	6 355	13 009	0	1 046
ATLA Religion Database with ATLASerials	6 047	12 201	820	1 569
Britannica Online	6 259	12 204	0	79
Business Source Complete	149	0	906	0
Business Source Index	6 386	13 354	0	1 400
Central & Eastern European Academic Source	6 408	13 269	3 169	39
Complementary Index	6 811	13 779	0	15 787
DigiZeitschriften	6 308	12 419	0	219
Directory of Open Access Journals	6 291	12 687	0	183
eBook Collection (EBSCOhost)	6 306	12 296	0	0

eBook Index	6 569	12 544	0	20 351
ECONIS	5 261	10 717	0	689
EconLit with Full Text	6 066	12 068	1 589	475
Emerald Insight	6 314	12 645	0	822
Environment Complete	6 413	13 239	1 907	451
ERIC	6 461	13 117	0	3 870
European Union Open Data Portal	6 333	12 572	0	4
European Views of the Americas: 1493 to 1750	6 302	12 311	0	23
Gale Virtual Reference Library	6 266	12 261	0	1 055
GreenFILE	6 407	13 155	73	293
Grove Art Online	6 324	12 439	0	230
Grove Music Online	6 353	12 477	0	405
Historical Abstracts with Full Text	6 404	13 271	1 017	853
IEEE Xplore Digital Library	6 306	12 646	0	2 596
JSTOR Journals	6 379	13 252	0	60
Knovel	6 286	12 634	0	217
Library & Information Science Source	1 216	2 605	886	197
Library, Information Science & Technology Abstracts	6 414	13 261	0	2 587
Literature Resource Center	6 319	12 844	0	2 136
MathSciNet via EBSCOhost	6 353	12 943	0	240
MEDLINE	2 242	5 707	0	12 694
Naxos Music Library	6 333	12 375	0	1 140
Naxos Music Library Jazz	6 329	12 357	0	812
Naxos Spoken Word Library	6 321	12 233	0	18
Naxos Video Library	6 319	12 210	0	44
Newswires	7 512	12 414	47 670	0
OECD iLibrary	6 336	12 687	0	50
OmniFile Full Text Select (H.W. Wilson)	6 456	13 217	6 527	62
Oxford Reference	6 270	12 208	0	536
ProjectMUSE	6 304	12 571	0	1 224
Regional Business News	1 199	2 438	773	21
RILM Abstracts of Music Literature (1967 to Present only)	6 076	12 479	0	1 430
RILM Abstracts of Music Literature with Full Text	6 068	12 489	527	553
RILM Music Encyclopedias	6 353	12 590	1 366	0
RIPM - With Full Text	6 011	11 664	116	29
Science Citation Index	6 547	13 158	0	11 861
Scopus®	6 573	13 289	0	20 305
Social Sciences Citation Index	6 390	13 070	0	2 056
SocINDEX with Full Text	1 208	2 592	340	96
Supplemental Index	6 411	13 506	0	4 039

Kooperativní tvorba a využívání souboru národních autorit (VISK 9, 2018)

Projekt VISK 9 Kooperativní tvorba a využívání souboru národních autorit byl realizován ve druhé polovině roku 2018 v rozsahu **272** hodin. Původní žádaná dotace ve výši **117 000 Kč** byla snížena na **40 000 Kč**. Přidělená dotace byla použita na úhradu mzdových nákladů odborného externího pracovníka včetně sociálního a zdravotního pojištění. Finanční spoluúčast

byla použita na supervizi autorit, které byly vytvořeny v rámci tohoto projektu.

Projekt byl zaměřen na vytváření personálních autoritních záznamů zejména v závislosti na retrospektivní konverzi fondu MZK, která probíhá v rámci projektového podprogramu VISK 5. Pracovali jsme tedy výhradně s bází MZK01 a samozřejmě AUT10. Báze MZK01 obsahuje mnoho nepropojených autorských záhlaví, ale ne všechny autory je nezbytné prověřit, v mnoha

případech to vzhledem k dostupným zdrojům ani nebylo možné. Celkově bylo vytvořeno **459** nových autoritních záznamů, které následně prošly lokální supervizí. Ta probíhala průběžně během realizace projektu až do listopadu 2018.

Významnou součástí projektu byla i harmonizace dosud nepropojených personálních autorit

MZK dále řeší projekty:

IROP – Zkvalitnění služeb a ochrana fondu kulturního dědictví v MZK

Rok 2018 se stal rokem zahájení projektu 25. výzvy IROP Zkvalitnění služeb a ochrana fondu kulturního dědictví v MZK, který bude řešen po několik následujících let a ukončen bude na podzim 2021. Specifikem projektu je velké množství aktivit a tedy i výběrových řízení, z nichž více než polovina proběhla nebo byla alespoň zahájena v roce 2018.

Hlavním cílem tohoto projektu je zkvalitňování služeb, jež knihovna poskytuje svým uživatelům. K tomu poslouží stavební úpravy, které prostor MZK více zpřístupní jejím návštěvníkům (revitalizace atria) a zvýší uživatelský komfort (např. nové sanitární zařízení včetně místnosti pro rodiče s malými dětmi). Druhá část dotace je určena na ochranu knihovního fondu. Z těchto prostředků bude proveden restaurátorský průzkum a restaurování nejohroženějších kusů historického fondu MZK. Budou zakoupeny přístroje k čištění knih, k jejich kvalitní digitalizaci a uchování vytvořených digitalizátů.

Projekt byl schválen dne 27. února a první aktivitou při jeho řešení byl výběr koordinátora projektu. V této zakázce se podařilo dosáhnout významné úspory, což mělo pozitivní vliv na další postup řešení projektu. V závislosti na výkyvech měnových kurzů a cen na trhu totiž došlo v některých případech k překročení plánovaného rozpočtu a právě díky úsporám z prvního a některých dalších výběrových řízení se daří držet celkové výdaje projektu v předpokládaných mezích. V průběhu roku 2018 se tak podařilo vyhlásit, vysoutěžít a zčásti i zrealizovat přibližně polovinu ze všech výběrových řízení projektu. Celkem proběhlo třináct výběrových řízení. Z již realizovaných zakázek stojí za zmínku dodávka a zprovoznění hardwarového firewallu, zakoupení licence softwaru umožňujícího rychlou obnovu dat na diskovém poli ze snapshotů, nákup strojů na očistu knih, dodávka dokumentového nebo knižního skeneru pro studovnu periodik. Zahájena byla i digitalizace vybraných mikrofilmů z fondů knihovny.

v bibliografických záznamech v závislosti na nově založených autoritních záznamech, resp. na aktualizovaných údajích ve stávajících záznamech v bázi AUT10 (to se týkalo zejména změn hlavních záhlaví). Spolu s tím probíhala spolupráce s Národní knihovnou ČR v souvislosti s ověřováním a odstraňováním duplicitních záznamů, pokud byly v databázi nalezeny.

Kritickou bude samozřejmě zakázka na dodávku stavebních prací. Ta byla vyhlášena v závěru roku 2018 a finančním objemem představuje přibližně polovinu rozpočtu projektu.

Jedná se o soubor dvanácti aktivit, jejichž cílem je zlepšení ochrany knihovního fondu a zázemí pro návštěvníky prostřednictvím rekonstrukce prostor a technologií hlavní budovy knihovny. Rekonstrukce přichází po osmnácti letech provozu a měla by zajistit zlepšení kvality vnitřního prostředí v budově (odstranění zatékání z atria do konferenčního sálu, vybudování zádveří, rekonstrukce květníků ve foyer), energetické úspory (lepší zateplení skladové části budovy), rekonstrukce systému měření a regulace a výměna chladicích kompresorů, vyměněn bude i dieselaagregát a kamerový systém. Uživatelé knihovny se budou moci těšit i z nové podoby atria a kompletně zrekonstruovaných sociálních zařízení.

Tak rozsáhlé stavební úpravy si vynutí i omezení provozu budovy. Předpokládá se její uzavření v době letních prázdnin roku 2019 i 2020 a občasné několikadenní uzavírky zejména v průběhu školního roku 2019/2020. Skutečná podoba uzavírek bude známa až po vybrání dodavatele a vypracování podrobného harmonogramu stavebních prací, nicméně uvedená podoba je pro uživatele méně restriktivní než alternativní varianta, kdy by se všechny práce prováděly najednou v průběhu čtyř až pětiměsíčního zavření budovy.

Věříme, že realizace celého projektu přinese uživatelům knihovny ještě přívětivější prostředí než doposud a že se nezbytná omezení provozu v průběhu stavebních prací setkají u uživatelů knihovny s pochopením.

Tradicionalistická publicistika (GAČR)

Projekt GAČR Tradicionalistická publicistika si kladl za cíl zmapování způsobů „světatorby“ tradicionalistických periodik ve dvacátých a třicátých letech 20. století. V centru zájmu bylo především představení vybraných periodik, jejich geneze a postupný vývoj, v nichž se nejen odrážely konfesní a estetické

zásady redakčních okruhů a příspěvovatelů příslušných periodik, ale ze kterých je zároveň patrné příznačné vytváření různých koncepcí světa. Hlavní pozornost byla přitom zaměřena na časopisy *Rozmach*, *Tvar*, *Řád*, *Akord* a *Listy pro umění a kritiku* v kontextu prvorepublikové žurnalistiky.

V rámci projektu bylo do dnešního dne publikováno šest výstupů, z nichž část byla spojena s oborovými konferencemi uspořádanými na půdě Moravské zemské knihovny. Dosavadním nejvýznamnějším výstupem projektu je článek hlavního řešitele projektu publikovaný ve francouzském časopise *Communications* (Jimp). Hlavním výstupem projektu bude odborná monografie, která bude po prodloužení projektu vydána nejpozději v roce 2020.

AARC 2 (Authentication and Authorisation for Research and Collaboration)

AARC 2 (Authentication and Authorisation for Research and Collaboration) je projekt v rámci evropského programu Horizon 2020. Výsledkem projektu AARC v oblasti knihoven je sada řešení, materiálů a doporučení k federativní autentizaci pro knihovny a pro poskytovatele služeb knihovnám. Výsledek je prezentován na stránkách projektu v sekci libraries – <https://aarc-project.eu/libraries/>.

Cílem projektu AARC 2 v oblasti knihoven je rozšíření výsledků z projektu AARC s využitím řešení, politik a doporučení, které vznikají v projektu AARC 2 primárně pro výzkumné e-infrastruktury. MZK ve spolupráci s LIBER v rámci projektu AARC 2 spolupracuje se souběžně běžícím projektem RA21: Resource Access for 21st Century (ra21.org). Projektu RA21 se účastní celosvětově nejvýznamnější poskytovatelé služeb pro knihovny, jako Elsevier, ProQuest, EBSCO, Wiley, Springer Nature, IEEE, OCLC, dále zástupci akademických federací identit, významných univerzit a NISO. Cílem projektu RA21 je připravit pilotně ověřená doporučení pro zlepšení, zjednodušení, zpřehlednění federativní autentizace pro čtenáře knihoven napříč poskytovateli služeb.

V roce 2018 se MZK účastnila prezentací řešení a doporučení projektu AARC 2 formou posteru na konferenci TNC18 v Trondheimu v Norsku a formou přednášky a posteru na konferenci LIBER 2018 v Lille ve Francii.

V projektu RA21 se zapracováním připomínek za MZK v rámci projektu AARC byla připravena a prezentována pilotní řešení. Ke konci roku 2018 se začala organizovat skupina FIM4L za účasti MZK ze zástupců z projektů AARC a RA21, zástupců významných univerzit, knihoven, národních federací

identit, národních licenčních center s cílem zajistit implementace řešení a doporučení projektů AARC a RA21 po ukončení těchto projektů v roce 2019.

MZK podle doporučení projektu AARC implementovala podporu entity kategorií Research & Scholarship, Code of Conduct a SIRTFLI u Centrálního portálu knihoven.

Kulturní a vzdělávací aktivity

Rok 2018 byl v Moravské zemské knihovně stejně jako rok předešlý naplněn množstvím kulturních akcí, ať už výstav, přednášek, autorských čtení, besed nebo filmových projekcí, stejně jako školení, seminářů, konferencí nebo exkurzí. Přesto byl tento rok v jistém ohledu jedinečný. Mnohé výstavy instalované v prostorách MZK připomněly významná jubilea. Zároveň vznik těchto výstav inicioval i zorganizování řady doprovodných akcí. Jednou z nepochybně atraktivních počínů byla výstava *70 let JAMU* věnovaná oslavám dlouholeté existence této instituce. Zahájili ji rektor JAMU, prof. Petr Oslzlý, a prorektor JAMU, prof. Josef Kovalčuk. V následujících doprovodných pořadech zavzpomínali na své roky v rolích studentů i pedagogů výrazné osobnosti s JAMU spojené, zároveň se divákům představili studenti Divadelní i Hudební fakulty. Další oslavou se stala výstava *Půl století se Sdružením Q 1968–2018*, která orámovala seriál literárně-hudebních večerů věnovaných Sdružení Q, v nichž svá díla prezentovali Milan Uhde, Antonín Bajaja, Sylvie Richterová nebo Vít Slíva. Mezi výrazné autorské počiny patřila výstava *Zvláštní vydání. 50 let od okupace Československa 21. srpna 1968 v moravském tisku* doprovázená publikací *Zvláštní vydání. Žurnalistika v srpnu 1968 v moravských krajích* vydanou Moravskou zemskou knihovnou k výročí padesáti let od okupace Československa 21. srpna 1968. K roku 1968 se odkazovala i výstava *Praha 1968* renomovaného fotografa Paula F. Goldsmitha, který jako vysokoškolský student navštívil Československo – a 21. srpna 1968 se probudil do sovětské invaze. V ulicích Prahy se mu podařilo zachytit historické momenty, které byly jen pár dní poté otištěny ve velkých denících po celém světě. Ojedinelou záležitostí se stala výstava *Několik ukrajinských slov o válce*, která přinesla reflexi ukrajinských básníků a spisovatelů na válečné události v jejich zemi. Výstavou autorskou byla i *Knihovna Lidových novin* věnující se edici *Knihovna Lidových novin*, která přinášela formou sešitů vydávaných na pokračování původní českou prózu a od vydání prvního svazku na podzim roku 1936 ovlivnila a inspirovala četnou divadelní, rozhlasovou i filmovou tvorbu.

Stejně jako ostatní kulturní instituce v Brně se i Moravská zemská knihovna připojila k projektu *Re:publika* vlastní expozicí představující samotný vývoj původně muzejní a následně univerzitní knihovny až do její dnešní moderní podoby. Expozice také představila obecný vývoj knihovnictví i posun dílčích knihovnických činností do dnešního digitálního věku. Zaměstnanci MZK zároveň připravili návštěvníkům bohatý kulturní program, v němž představili nejen vlastní služby, ale pozvali si i hosty – Kateřinu Tučkovou a Tomáše Příbyla.

Také několikaletý cyklus *Oči Brna* nahlížel do příběhů první republiky. V únoru připomínkou osobnosti s prvorepublikovým obdobím spojené, a to českého právníka, poslance, spisovatele, žurnalisty *Hynka Bulína st.* (13. prosince 1869 Horní Heršpice – 18. května 1950 Brno). V Brně měl Bulín advokátní praxi, byl mj. členem Státního soudu a v letech 1931 až 1937 působil jako třetí český a celkově dvanáctý prezident moravské advokátní komory. V létě roku 1918 se stal členem Zemské hospodářské rady pro Moravu a také československého Národního výboru na Moravě. Od října 1918 se aktivně podílel na přebírání moci československými úřady v moravské metropoli. 1. listopadu 1918 převzal soudní správu země moravské a 6. listopadu 1918 i obecní správu města Brna, 13. listopadu přijal přísahu českého vojska na náměstí Svobody. V letech 1918–1919 zasedal v Revolučním národním shromáždění. S prvorepublikovým filmem je spojeno jméno březnových *Očí Brna Huga Haase*, oblíbeného herce a režiséra, který se narodil 19. února 1901 v židovské rodině v Brně v Biskupské ulici č. 11 (později se rodina přestěhovala do č. 8). Třetí osobností dotýkající se prvorepublikového období, byla tvář měsíce dubna: architekt *Adolf Loos* (10. prosince 1870 Brno – 23. srpna 1933 Kalksburg u Vídně) byl představitelem moderní architektury (purismu). Vzhledem ke svým studijním zkušenostem v zahraničí – Rakousko, Německo, USA – přinášel do soudobé architektury mnoho nového. Vracíval se na rodnou Moravu. Po válce se jeho hlavním zákazníkem stal majitel cukrovarů Viktor Bauer.

Svoji nezanedbatelnou stopu zanechal i prostřednictvím svých studentů – učil na České vysoké škole technické v Brně, kde přednášel dějiny umění.

K oslavám roku patřilo i slavnostní uvedení sborníku česko-slovenské poezie *KOŘENY/KORENE*, který byl připravován jako vzájemná literární připomínka stoletého výročí vzniku Československé republiky. Ve sborníku jsou vyváženě zastoupení současní čeští i slovenští autoři. Vznikl jako důkaz nepopíratelné blízkosti a stejně nepopíratelné odlišnosti obou poetik, obou jazyků i obou národů.

Ve spolupráci s Fakultou multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně byla návštěvníkům představena výstava *Připomenutí minulosti očima budoucnosti: Pohled na Jubilejní rok 2018 očima mladých tvůrců*. Cílem projektu bylo vzbudit zájem o podstatu a významnost jednotlivých milníků české historie počínaje rokem 2018, prezentovat dějiny z pohledu mladých tvůrců – studentů.

Úplnou novinkou se na půdě Moravské zemské knihovny stala série *site specific realizací* českých výtvarných umělců koncipovaná jako otevřený projekt. Umělci v něm dostávají k dispozici prostory knihovny a je jen na nich, který veřejně přístupné místo zvolí, jakým způsobem na něj zareagují a které výtvarné médium použijí. Každé dílo je vytvořené speciálně pro prostor knihovny, je jeho reflexí, zároveň impulzem a inspirací pro autory. Autorem první instalace se stal Tomáš Hlavenka se svou expozicí *Dobrodružství v zemi marketů*. Hlavenka vystavěl v atriu knihovny archetypální přírodní scénu, chatku s trampskými atributy (ohniště, totem), přičemž využil přítomných prvků (např. koryto potoka s lávkou), jimž dodal vlastní významy a propojil je s celou instalací do podoby jakési „chaty v jezerní kotlině“. Všechny komponenty instalace, jež pocházejí výhradně ze sortimentu současných hobby marketů, odkazují na posuny v pohasínající trampské kultuře, na někdejší foglarovské dobrodružné romány i do určité míry na ekologickou a civilizační tematiku.

V roce 2018 jsme také na půdě knihovny přivítali množství zajímavých hostů. Ať už k besedám, autorským čtením nebo jako odborné přednášející. Pokračoval pravidelný celoroční cyklus vědeckých přednášek. V *Očích Brna* byly novinkou osobnosti ze světa baletu – Ivo Váňa Psota, matematiky a logiky – Kurt Gödel nebo knihovnictví – Vladislav Dokoupil. Proběhl druhý ročník *Literárního adventu*, kdy v průběhu prvního adventního týdne představili svá díla Iva Pekárková, Petra Dvořáková, Alena Mornštajnová, Pavel Čech a Tomáš Šebek. České literární centrum přineslo do prostor knihovny velmi zajímavou debatu své rezidentky, polské teatroložky, Elzbiety Zimne

a Milana Uhdeho, spisovatele, dramatika, scenáristy a politika s názvem *Proč jsou Havlovy hry stále aktuální?* Velkou událostí se stalo autorské čtení a debata se spisovatelem Reinerem Stachem, autorem třídílné biografie *Kafka 2. Roky rozhodování* o životě a díle jednoho z největších autorů světové literatury pražského německy píšícího spisovatele Franze Kafky. Český překlad Michaela Půčka vyšel v nakladatelství ARGO s podporou Goethe-Institutu a Česko-německého fondu budoucnosti. Neméně zajímavá byla setkání s rakouskými spisovatelkami Kathrin Röggla a Irene Diwiak nebo autorem komiksů Reinhardem Kleistem.

V listopadu odstartoval úplně nový cyklus workshopů a přednášek *Používej MoZeK* věnovaný mediálnímu vzdělávání a kritickému myšlení. Významnou změnu zaznamenaly také exkurze v MZK, které jsou v současné době koncipovány tematicky a odhalují zájemcům i dosud veřejnosti nepřístupná zákoutí knihovních prostor či fondů.

Velký úspěch zaznamenala konference *O přípravě barev, pigmentů a zlacení* a na ni navazující workshop. V roce 2017 se podařilo do historického fondu Moravské zemské knihovny v Brně zakoupit rukopis týkající se postupů míchání barev. Malířský receptář z konce 15. století zakoupený do fondu MZK je unikátním objevem pro české i zahraniční badatele, proto byl představen širší vědecké veřejnosti. Předneseny byly příspěvky z oblasti historických receptářů, jejich průzkumu, edičního zpřístupnění, ale i příspěvky zaměřené na technologické postupy při výrobě barev. Workshop přinesl seznámení s barvami, barevnými pigmenty a inkousty.

Netradičním počinem se staly pilotní akce vzniklé na základě projektu věnovaného sociálním inovacím. V prostorách knihovny si tak mohli čtenáři během svého studia zacvičit jógu, vyzkoušet qi gong nebo si zatančit klasický tanec.

V průběhu roku 2018 realizovala MZK celkem **36** výstavních projektů, z toho **31** vlastních. Pokračoval cyklus *Oči Brna*, který prezentuje formou výstavy a doprovodných akcí (přednášky, promítání, autorská a scénická čtení apod.) významné osobnosti kulturního života města Brna. Pro návštěvníky bylo uspořádáno **248** vzdělávacích akcí s celkovou návštěvností **7 130** návštěvníků (z toho **77** exkurzí, **4** komentované prohlídky, **55** kurzů, **66** přednášek a besed, **2** semináře, **38** školení a **3** workshopy a **3** konference) a **122** kulturních akcí, které shlédlo **86 077** návštěvníků (z toho **36** výstav s vernisážemi a dernisážemi, **30** besed a autorských čtení, **28** filmových promítání, **4** diskusní skupiny a **7** cvičení jógy).

MZK i nadále plní roli PATLIB centra v regionu. V roce 2018 proběhlo v MZK **5** školení z oblasti ochrany

průmyslového vlastnictví organizované pracovníci **Odboru informačních služeb**, čtyři z nich vedly pracovnice Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze. Na podzim byla operativně zorganizována školení na nová vyhledávací rozhraní v databázích ÚPV a u největší volně přístupné patentové databáze Espacenet. Celkem se školení z oblasti průmyslového vlastnictví zúčastnilo **79** zájemců.

Knihovna pokračovala také v aktivitách na podporu informační a digitální gramotnosti. V MZK proběhlo **29** školení, kterými prošlo **340** účastníků, z toho **6** vzdělávacích akcí bylo realizováno pro předem

AUTORSKÁ ČTENÍ

20. 2. 2018 / Autorské čtení: Kathrin Röggla

Kathrin Röggla patří mezi nejzajímavější současné rakouské spisovatelky. Píše prózu, divadelní a rozhlasové hry. Její tvorba se vyznačuje důrazným politickým apelem, kritikou médií a pracovního světa. Její nejnovější knihou je sbírka povídek *Nachtsendung*. Čtení z této knihy se uskutečnilo ve spolupráci a za pomoci Rakouského kulturního fóra v Praze a díky literárnímu programu SchreibART Austria. Čtením provázel rakouský lektor Erkan Osmanović, MA. Čtení proběhlo v němčině.

22. 2. 2018 / A peak into African-American Culture: Music, Lyrics, and Spoken Word

Při příležitosti *Měsíce černošské historie* jste se s námi ponořili do světa mluvené poezie a africko-amerického umění se speciálním hostem Bendjhim Villiersem.

9. 5. 2018 / Reinhard Kleist:

O Nicku Caveovi a jiných životopisech

Autor komiksů Reinhard Kleist se narodil v roce 1970 v Hürthu u Kolína nad Rýnem. V Münsteru studoval grafiku a design. Tady vznikla i první alba. Od roku 1996 žije a pracuje v Berlíně. Zveřejnil mnoho komiksů, ale i ilustrace pro knihy a obaly LP. Svě umění prezentuje po celém světě prostřednictvím workshopů, přednášek, výstav a koncertů spolu s kreslením v reálném čase (live drawing). Ve spolupráci s Goethe-Institutem Praha jsme přivítali Reinharda Kleista v MZK, kam přijel představit průřez svou tvorbou. Celý večer byl moderován a tlumočen.

24. 9. 2018 / Oskar Georg Siebert: Jednou cizincem, provždy cizincem

Oskar Georg Siebert se narodil v roce 1942 v Berlíně jako nejstarší syn české statistky a německého asistenta filmové produkce. Ve svém autobiografickém románu popisuje nejen svůj život plný překážek a diskriminace,

objednanou skupinu. Největší zájem byl tradičně o školení na citace a citování, těchto vzdělávacích akcí se uskutečnilo **9**. Ostatní vzdělávací akce byly věnovány problematice vyhledávání odborné literatury.

Pracovníci několika oddělení MZK se i v roce 2018 zapojili do projektu Akademie věd ČR s názvem *Týden vědy a techniky*, který proběhl od 5. do 11. listopadu 2018. MZK nabídla veřejnosti **6** netradičních exkurzí, **3** přednášky, **1** sympozium, **2** workshopy a **2** výstavy. Návštěvníci obdrželi na akcích organizovaných v rámci *Týdne vědy a techniky* drobné dárkové předměty.

Reinhard Kleist: O Nicku Caveovi a jiných životopisech, 9. května 2018.
Foto: Jaroslava Dvořáková

ale i osud své matky, která 1941 následovala svého pozdějšího manžela z Prahy do Berlína. Čtení bylo v češtině. Německý text byl promítán na plátně.

3. 10. 2018 / Reiner Stach: Kafka 2. Roky rozhodování

Třídílná biografie Reiner Stacha o životě a díle jednoho z největších autorů světové literatury, pražského německy píšícího spisovatele Franze Kafky (1883–1924) je rozsahem i významem monumentální, výjimečná a zcela ojedinělá. Její druhý svazek zachycuje roky 1910–1915, v nichž se mladý, nespoutaný a ovlivnitelný

Kafka proměňuje v zodpovědného úředníka a zároveň mistra precizních nočních můr a „kafkovského“ humoru. Český překlad Michaela Půčka vychází v nakladatelství ARGO s podporou Goethe-Institutu a Česko-německého fondu budoucnosti. Knihu *Kafka – rané roky* představil její autor Reiner Stach. Večerem provázeli Tomáš Kubíček a Berthold Franke.

Reiner Stach: *Kafka 2. Roky rozhodování*, 3. října 2018.
Foto: Kateřina Korečková

11. 10. 2018 / Večery Sdružení Q: Autorské čtení Milana Uhdeho

Autorské čtení z nové, dosud nepublikované divadelní hry brněnského spisovatele, dramatika ale i významného politika Milana Uhdeho (1936). Hru uvedlo Divadlo Husa na provázku, jehož divadelní soubor je rovněž kolektivním členem Sdružení Q.

Večery Sdružení Q: Autorské čtení Milana Uhdeho, 11. října 2018.
Foto: Pavel Tazbirek

24. 10. 2018 / Večery Sdružení Q: Tomáš Mazáč, vzpomínkový večer

Zesnulý básník a publicista Tomáš Mazáč (1962–2017) byl umělcem úzce spjatým s městem Brnem. Na jeho osobnost zavzpomínali a z jeho díla četli jeho souputníci. Zaznělo i rozhlasové pásmo z jeho poezie a rovněž verše básníka Zdeňka Volfa z jeho poslední sbírky, která je připisována právě Tomáši Mazáčovi. Datum pořadu připadlo na den nedožitých narozenin básníka.

25. 10. 2018 / Autorské čtení z Kaligrafické knihy Nikoly Klanicové

Mgr. Nikola Klanicová, Ph.D., (1973) je česká kaligrafka a spisovatelka. Vystudovala Přírodovědeckou fakultu MU v Brně, kde se věnovala i popularizaci matematické logiky a filozofie vědy. Tématem jejího studia byly vzory a pravidelné struktury vznikající spontánně v přírodě. Za jednu z takových struktur považuje i ruční písmo: uvažuje o rukopisu jako o jedinečném vzoru, jímž se člověk projevuje v časoprostoru. Západní kaligrafii se věnuje profesionálně od roku 2001. Pro její kaligrafickou tvorbu je typické kombinování starých písmařských postupů a zcela současného expresivního kaligrafického stylu, založeného na spojitém písmu. Často používá materiály užívané v renesanční knižní malbě a iluminaci. Její kaligrafické obrazy jsou v soukromých i galerijních sbírkách v ČR, USA, Rusku a Japonsku.

Autorské čtení z *Kaligrafické knihy* Nikoly Klanicové, 25. října 2018.
Foto: Kateřina Korečková

25. 10. 2018 / Večery Sdružení Q:

Antonín Bajaja a vzpomínka na Františka Listopada

Večer ve společnosti moravského spisovatele, publicisty, vysokoškolského pedagoga, rozhlasového redaktora (mj. rádia Svobodná Evropa) Antonína Bajaji (1942).

Večery Sdružení Q: Antonín Bajaja a vzpomínka na Františka Listopada, 25. října 2018. Foto: Pavel Tazbirek

Autor je držitelem ocenění Magnesia Litera z roku 2004 za knihu *Zvlčení* a Státní ceny za literaturu z roku 2010 za román *Na krásné modré Dřevnici*. Část večera byla věnována vzpomínce na Františka Listopada (1921–2017), exilového básníka, s nímž se Antonín Bajaja přátelil a s nímž i přes značnou geografickou vzdálenost udržoval kontakt.

29. 10. 2018 / Večery Sdružení Q:

Sylvie Richterová a vzpomínka na Jana Skácela

Kromě ukázek ze své literární tvorby přečetla spisovatelka, překladatelka a bohemistka Sylvie Richterová svou esej věnovanou básníku Janu Skácelovi (1922–1989). Brněnská rodačka, spisovatelka, básnířka a literární teoretička Sylvie Richterová vyrůstala v Králově Poli, kde také navštěvovala dvanáctiletku Jiřího Dimitrova. V roce 1963 složila Sylvie úspěšně zkoušky na filozofickou fakultu v Brně (obor francouzština–čeština), avšak více ji lákala právě založená Univerzita 17. listopadu v Praze (existující v letech 1961–1974), kde vystudovala tlumočnictví (francouzština–ruština). V roce 1971 obhájila na Filozofické fakultě Karlovy univerzity práci o poezii Jacquesa Préverta a obdržela doktorát. Svou pozornost následně věnovala dílu českého estetika a literárního teoretika Jana Mukařovského. Později, již v Itálii, se její zájem rozšířil i o další autory: Jiřího Koláře, Milana Kunderu, Jaroslava Haška, Bohumila Hrabala, Vladimíra Holana, J. A. Komenského nebo Věru Linhartovou. V Římě se Sylvie Richterová zapsala na bohemistiku, kterou tehdy vedl Angelo Maria Ripellino, studium ukončila prací o Věře Linhartové. Jako badatelka, lektorka a odborná asistentka pracovala v letech 1974–1981 na Ústavu slovanské filologie římské Univerzity La Sapienza. V roce 1987 vyhrála Sylvie konkurz na místo profesorky českého a slovenského jazyka na univerzitě v Padově. V roce 1991 přestoupila na univerzitu ve Viterbu, od roku 1997 působila zároveň i v Římě, od roku 2001 pouze v Římě. V roce 2009 odešla z římské univerzity, aby se mohla věnovat psaní a aby se znovu sžívala s moravskou i českou zemí. V současné době žije Sylvie Richterová střídavě v Praze a v Trevignanu Romanu.

12. 11. 2018 / Večery Sdružení Q:

Vít Slíva s Ludvíkem Kunderou

Vít Slíva (1951) je původem moravskoslezský básník, nyní působící v Brně, kde se kolem něj v průběhu let zformovalo volné sdružení básníků blízkých literárnímu revue *Weles*. Vedle své poezie se Vít Slíva ve vzpomínkách a ukázkách vrátil k básníku Ludvíku Kunderovi (1920–2010), s nímž ho pojil velmi srdečný vztah. Svůj pořad tedy pojmenoval Vít Slíva s Ludvíkem Kunderou.

Večery Sdružení Q: Vít Slíva s Ludvíkem Kunderou, 12. listopadu 2018. Foto: Pavel Tazbirek

27. 10. 2018 / KOŘENY/KORENE

Slavnostní uvedení sborníku česko-slovenské poezie *KOŘENY/KORENE*, který je připravován jako vzájemná literární připomínka stoletého výročí vzniku Československé republiky. Ve sborníku jsou vyváženě zastoupení současní čeští i slovenští autoři. Vznikl jako důkaz nepopiratelné blízkosti a stejně nepopiratelné odlišnosti obou poetik, obou jazyků i obou národů. Ve Sborníku je zastoupeno 42 autorů (21 českých a 21 slovenských). Čeští autoři: Adam Borzič, Martin Černer, Karla Erbová, Milena Fucimanová, Ivo Harák, Milan Hrabal, Radovan Jursa, Zeno Kaprál, Pavel Kolmačka, Jiří H. Krchovský, Tomáš Lotocki, Ivo Odehnal, Ivan Petlan, Sylvie Richterová, František Schildberger, Augustin Skýpala, Jitka Světlíková, Vladimír Šrámek, Jana Štroblová, Alena Vávrová, Zdeněk Volf. Slovenští autoři: Dagmar Mária Anoca, Ireney Baláž, Mária Bátorová, Viera Benková, Jana Bodnárová, Radovan Brenkus, Miroslav Brück, Ján Buzássy, Etela Farkašová, Ľubomír Feldek, Marián Hatala, Víťazoslav Hronec, Hanka Košková, Juraj Kuniak, Zlatka Matláková, Peter Mišák, Erik Ondrejčka, Anka Ondrejková, Milan Richter, Ivica Ruttkayová, Ján Tazberik.

Křest knihy *KOŘENY/KORENE*, 27. října 2018. Foto: Romana Macháčková

Kniha je doplněna ilustracemi slovenské výtvarnice Květy Fulierové a hudebními klavírními výtahy skladeb českého autora Ondřeje Fucimana, zkomponovaných na slova některých veršů.

8. 11. 2018 / Irene Diwiak: *Liebweis*

Irene Diwiak je rakouská spisovatelka narozená ve Štýrském Hradci. V roce 2017 vyšel její debutový román *Liebweis*, který se umístil v užším výběru Rakouské knižní ceny 2017. Děj románu nás zavede do Vídně dvacátých a třicátých let a vypráví o dvou ženách: o zcela nenadané zpěvačce Gisele, jež je přesto oslavovaná jako hvězda, a o Idě, ženě významného komponisty, o které nikdo neví, že stojí za mužovými kompozicemi. Čtení se koná za podpory Rakouského kulturního fóra v Praze. Čtení proběhlo v němčině. Text byl přeložen do češtiny.

14. 11. 2018 / *Války, války a žádný konec.*

Německé pásmo protiválečných textů

Války jsou tak staré jako lidstvo samo a od dob, kdy existuje literatura, se i ona válkami zabývá. Čteny byly např. texty německy píšícího autora z Čech Moritze Hartmanna, kousavého satirika z pražské židovské rodiny Antona Kuh, interbrigadisty a přítele Lenky Reinerové Gustava Reglera, ale i naší současnice, nositelky ceny Deutscher Buchpreis 2010 Melindy Nadj Abonji, pocházející ze srbské Vojvodiny. Člověk se ve válečné mašinérii může stát snadno zabijákem, ale dokáže se nad válkou i zamýšlet, jak ukazuje pásmo sestavené Monikou Lange-Tezloff a Robertem Tezloffem. Čtení proběhlo v rámci *Týdne humanitních věd*. Četli Magda Havlová, Hanna Zakhari a Zdenek Mareček. Čtení bylo v němčině.

28. 11. 2018 / Eugen Brikcius: *Ontologický důkaz*

Autorské čtení a debata nad knihou Eugena Brikciuse *Ontologický důkaz* (Moravská zemská knihovna v Brně, 2018). V roce 1982 obhájil Eugen Brikcius na londýnské University College svou práci *Ontologický důkaz*. V roce 2017 ji přeložil do českého jazyka. V roce 2018 ji vydala knižně Moravská zemská knihovna v Brně. „Když jsem text po pětatřiceti letech překládal do češtiny, musel jsem se držet, abych nepředbíhal, jak to bylo napínavé čtení. Byl jsem absolutně napjat. Věděl jsem samozřejmě, o čem se v práci jedná, ale takový vývoj jsem nepředpokládal: Jakmile vstoupil do textu Norman Malcolm a já začal jeho postuláty vyvracet, všiml jsem si, že vyvracím i ty své. Kdybych si toho všiml tehdy, před pětatřiceti lety, šel bych se asi oběsit na půdu, dnes jsem ale reagoval hlasitým smíchem, byl jsem grandiózně pobaven,“ říká autor v rozhovoru závěrem knihy.

Eugen Brikcius: *Ontologický důkaz*, 28. listopadu 2018. Foto: Pavel Tazbirek

29. 11. 2018 / *Debata David Stecher a Roman Israel*

Roman Israel, německý spisovatel a nomád. Již dva roky nemá stálý domov a svůj život má doslova sbalený v jednom kufru a notebooku. V rámci rezidenčního programu Český rok kultury zakotvil Roman Israel na celý listopad v moravské metropoli. V České republice však není poprvé. Pobýval již na rezidenci umožněné Pražským literárním domem. Právě s jeho ředitelem Davidem Stecherem si společně povídali v Moravské zemské knihovně nejen o česko-německé literatuře, ale také o městě Brně, o životě a knize Romana Israela *Flugobst*.

29. 11. 2018 / *Literární advent: Třísky*

Spisovatelka Iva Pekárková představila svou novou knihu *Třísky: román o lásce s prvky investigativní reportáže*. Iva Pekárková (1963) je autorkou řady knih – románů, cestopisů, souborů povídek a esejů. Žila jako uprchlice v USA (1986–1997), od roku 2005 žije jako imigrantka v Anglii. Živila se jako taxikářka na obou stranách silnice – v New Yorku a v Londýně. Ve svých dílech se hodně zabývá střety kultur a vztahy mezi národy a rasami. Z posledních knih jmenujme: *Pečená zebra* (román), *Levhartice* (román), *Beton* (soubor povídek), *Péra a perutě* (znovuvydání první román o životě v zadrátovaném Československu), *Multi kulti*, *Postřehy z Londonistánu* (soubor blogů) a nové vydání příhod z jejího taxikaření v New Yorku *Dej mi ty prachy* (březen 2017).

4. 12. 2018 / *Literární advent: Hana*

Autorské čtení spisovatelky a překladatelky Aleny Mornštajnové.

5. 12. 2018 / *Literární advent: Nejen o čertovi*

Beseda s výtvarníkem Pavlem Čechem.

6. 12. 2018 / *Literární advent: S Lékaři bez hranic*

Autorské čtení chirurga, stálého účastníka misí Lékařů bez hranic Tomáše Šebka.

7. 12. 2018 / Literární advent: Dědina

Autorské čtení spisovatelky a scenáristky
Petry Dvořákové.

Literární advent: Dědina, 7. prosince 2018. Foto: Kateřina Korečková

BESEDY**16. 5. 2018 / Nejen Africká zima**

Posezení s promítáním, autorským čtením, besedou a autogramiádou s chirurgem, autorem knih *Africká zima*, *Mise Afghánistán*, *Mise Haiti*) a stálým účastníkem misí Lékaři bez hranic MUDr. Tomášem Šebkem.

Nejen Africká zima. Beseda s účastníkem misí Lékaři bez hranic MUDr. Tomášem Šebkem, 16. května 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

23. 5. 2018 / 100 let česko-amerických vztahů / Kevin J. McNamara: Dreams of a Great Small Nation

Beseda s autorem knihy o českých a slovenských legionářích. Kniha vznikala 23 let. Poprvé se její autor s příběhem legionářů seznámil v roce 1993 při své cestě po Sibiři. Autorovi se podařilo shromáždit a přeložit do angličtiny více než sto autentických vzpomínek česko-slovenských legionářů. Kevin J. McNamara je americký historik a novinář. Beseda byla v angličtině.

8. 10. 2018 / Co se z lesa ozývá?

Beseda o tom, jak si užít procházku lesem a také o tom, že i „malá“ ochrana přírody může mít velký význam. O ochraně přírody a vztahu mezi přírodou a člověkem jsme si povídali s Alešem Strakou.

Beseda s Alešem Strakou Co se z lesa ozývá? 8. října 2018. Foto: Kateřina Korečková

13. 11. 2018 / Proč jsou Havlovy hry stále aktuální?

Debata polské teatroložky, Elzbiety Zimne, rezidentky Českého literárního centra, sekce Moravské zemské knihovny, a Milana Uhdeho, spisovatele, dramatika, scenáristy a politika. Oba divadelníci diskutovali o hrách Václava Havla a jejich aktuálnosti v dnešní době.

26. 11. 2018 / Mediální vzdělávání:**Mgr. Martin Charvát, Ph.D. – Kritika mediálního rozumu**

Autora představil a besedu s ním moderoval prof. Jan Novotný.

Proč jsou Havlovy hry stále aktuální? 13. listopadu 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

EXKURZE**15. 1. 2018 / Exkurze pro veřejnost**

Seznámení s knihovnou, jejími službami, prohlídka studoven i běžně nepřístupných prostor. Téma exkurze: Digitální knihovna MZK.

12. 2. 2018 / Exkurze pro veřejnost

Seznámení s knihovnou, jejími službami, prohlídka studoven i běžně nepřístupných prostor. Téma exkurze: Periodika a jejich dostupnost online.

12. 3. 2018 / Exkurze pro veřejnost

Seznámení s knihovnou, jejími službami, prohlídka studoven i běžně nepřístupných prostor. Novinky Zahraničních knihoven.

9. 4. 2018 / Exkurze v Moravské zemské knihovně

Cílem exkurzí je netradiční seznámení s druhou největší knihovnou, jejími službami a zázemím pro odborné činnosti. Téma exkurze: Zajímavé projekty MZK.

12. 4. 2018 / Exkurze Knihovnické školy Luhačovice

Prohlídka knihovny a seznámení s Oddělením rukopisů a starých tisků.

14. 5. 2018 / Exkurze v Moravské zemské knihovně

Cílem exkurzí je netradiční seznámení s druhou největší knihovnou, jejími službami a zázemím pro odborné činnosti. Téma exkurze: Aleph nebo VuFind – jak hledat a najít.

11. 6. 2018 / Exkurze v Moravské zemské knihovně

Cílem exkurzí je netradiční seznámení s druhou největší knihovnou, jejími službami a zázemím pro odborné činnosti. Téma exkurze: Zajímavosti z historie MZK, Univerzitní knihovna v proměnách času.

10. 9. 2018 / Exkurze pro veřejnost v MZK:**Osobní knihovna Otokara Březiny**

Prohlídka druhé největší knihovny v České republice s více jak 4 miliony dokumentů, jedné z architektonicky nejzdařilejších veřejných staveb pro knihovnu u nás oceněné titulem Stavba roku. Téma exkurze: Osobní knihovna Otokara Březiny.

8. 10. 2018 / Exkurze pro veřejnost v MZK:**Prvotisky v MZK**

Prohlídka druhé největší knihovny v České republice s více jak 4 miliony dokumentů, jedné z architektonicky

Exkurze pro veřejnost v MZK: Prvotisky v MZK, 8. října 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

nejzdařilejších veřejných staveb pro knihovnu u nás oceněné titulem Stavba roku. Téma exkurze: Prvotisky v MZK.

22. 10. 2018 / Veřejná exkurze pro neslyšící (projekt Tichá linka)

V rámci projektu Tichá linka byly představeny fondy a služby Moravské zemské knihovny osobám se sluchovým postižením. Zájemci byli provedeni po prostorách knihovny.

5. 11. 2018 / Exkurze do restaurátorské dílny

Jak se šije knižní blok a vsazuje do desek? Jak se staráme o staré tisky a historické knižní vazby? Nahlédnutí do restaurátorské dílny Moravské zemské knihovny v Brně.

5. 11. 2018 / Literární a jiné projekty v činnosti MZK

Jaké projekty vznikají na půdě knihovny či ve spolupráci s partnery? Co přinášejí nového a jak jejich výsledky slouží knihovnám a potažmo celému kulturnímu světu? Seznámení nejen s literárními projekty, projekty digitalizace nebo podpory čtenářství, ale také společně nahlédnutí do prostor druhé největší knihovny a jedné z největších paměťových institucí na Moravě.

6. 11. 2018 / Exkurze do digitalizačního centra

Jak vypadá digitalizace v praxi? Proč jsou knihy digitalizovány, jakou rychlostí probíhá skenování stránek či jak budou zdigitalizované tisky zpřístupněny veřejnosti?

Exkurze do digitalizačního centra, 6. listopadu 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

12. 11. 2018 / Exkurze pro veřejnost v MZK:**Schramova sbírka**

Prohlídka druhé největší knihovny v České republice s více jak 4 miliony dokumentů, jedné z architektonicky nejzdařilejších veřejných staveb pro knihovnu u nás oceněné titulem Stavba roku. Téma exkurze: Schramova sbírka.

10. 12. 2018 / Exkurze pro veřejnost v MZK:**Knihovna jako služba veřejnosti**

Prohlídka druhé největší knihovny v České republice s více jak 4 miliony dokumentů, jedné z architektonicky nejzdařilejších veřejných staveb pro knihovnu u nás oceněné titulem Stavba roku. Téma exkurze: Knihovna jako služba veřejnosti.

FILMOVÉ PROJEKCE**8. 1. 2018 / Filmový pondělek:****The Portrait of a Lady (1996)**

Filmová adaptace stejnojmenného románu Henryho Jamese. Mladá svobodomyšlná, nicméně naivní Američanka Isabel Archerová (Nicole Kidman) přijíždí na konci 19. století do Anglie. Díky dědictví po strýci jí zdánlivě nic nebrání v naplnění jejích snů. Její nezkušenost ji však vžene do pastí intrik cynického Gilberta Osmonda (John Malkovich) a záhadné madame Merlové (Barbara Hershey).

5. 2. 2018 / Filmový pondělek: Selma (2014)

Film zachycuje události tří měsíců roku 1965, kdy Martin Luther King Jr. vedl boj za zajištění rovného volebního práva.

26. 2. 2018 / „13th“ film documentary screening / Black History Month

U příležitosti *Měsíce černošské historie* byl promítnut oceňovaný a velmi informativní dokument, v němž autoři mapují vztah otrokářství a dnešního vězeňského systému ve Spojených státech.

5. 3. 2018 / Filmový pondělek: North Country (2005)

Film dramaturgizuje události spojené s první žalobou za sexuální obtěžování v USA z roku 1984. Aby uživila své dvě děti, nechá se Josey Aimes (Charlize Theron) zaměstnat v dolech na železnou rudu. Od počátku je však v mužském prostředí přijímána nepřátelsky. Po několika napadeních se rozhodne jednat. Film byl promítán v angličtině s anglickými titulky.

6. 3. 2018 / Filmový klub: The Cut (2014)

V roce 1915 nechá turecká armáda nastoupit arménské civilisty na vojenskou službu. Mezi nimi je i kovář Nazaret. Místo na frontu je však s ostatními odvelen na nucené práce do pouště. Masakru uniká se zraněným hrdlem a němý. Vydává se hledat své dvě přeživší dcery. Tato cesta ho zavede daleko za hranice nejenom domova, ale i jeho dřívějšího života. Koprodukční film německého režiséra tureckého původu Fatiho Akina, který je nominován se svým nejnovějším filmem na Oscara. Film je v němčině s českými titulky.

9. 4. 2018 / Lords of Dogtown (2005)

V sedmdesátých letech přivedla skupina mladých surfařů z nehostinné čtvrti Dogtown v kalifornském Venice k životu nový, revoluční styl skateboardingu. Zkombinovali dechberoucí surfařské kousky se skateboardingem a stali se doslova přes noc obrovskou senzací a místními legendami. Když se však obyčejná odpolední zábava proměnila ve velký byznys, začala si sláva vybírat svou daň v podobě rozpadajících se přátelství, o nichž se všichni domnívali, že budou trvat navěky.

10. 4. 2018 / Filmový klub:**Der Staat gegen Fritz Bauer**

„Když opustím svou pracovnu, vstupuju na nepřátelské území,“ tak popisoval generální prokurátor Fritz Bauer svoji práci při odhalování nacistických zločinů. Proti němu stála tajná služba, vláda i jeho vlastní úřad. Když se k němu dostane zpráva o stopě, která vede k Adolfu Eichmannovi, kontaktuje radši izraelskou tajnou službu Mossad než německé úřady. To se považuje za vlastizrady a může stát Fritze Bauera nejenom jeho postavení. Film získal cenu za Nejlepší německý film roku 2016. Film byl promítán s českými titulky.

16. 4. 2018 / Don Quijote promítá:**Hermosa Juventud (2014)**

Natalia a Carlos se jen těžko protloukají životem v současném Španělsku. Neutěšená situace jim nedovoluje žít, jak by si přáli a přitom nemají velké ambice, protože nemají nadějně vyhlídky. Aby si vydělali peníze, rozhodnou se natočit amatérské porno. Až narození dítěte se stane tím pravým motorem pro změnu. V současné produkci jde o vzácný film, jehož obrazová kvalita tkví mimo jiné ve střídání 16mm filmu a záběrů, které samotní herci natáčeli smartphonem, mini DV kamerou a web kamerou.

14. 5. 2018 / Filmový pondělek: Ragtime

Připomínka umění Miloše Formana filmem, který jsme v televizi dlouho neviděli. Jeho čtvrtým americkým filmem byl *Ragtime* natočený podle předlohy E. L. Doctorowa. „Příběh nás zavádí do časů na úsvitu současné Ameriky utvářené vírou, že již zítra můžeme změnit svůj život k lepšímu. Sleduje několik tragikomických osudů tohoto živelného a mnohdy marného zápasu, z něž se rodila dnešní americká společnost.“ V malých rolích se ve filmu mihnou Jan Tříska a Pavel Landovský. Film byl promítán v angličtině s anglickými titulky.

15. 5. 2018 / Premiéra filmu Nezvedený syn

Film *Nezvedený syn* navazuje na sérii krátkých filmů inspirovaných příběhy z moravsko-slovenského pomezí,

kteřé je charakteristické svým nářečím, tradicemi a dobrým vínem. A tam to vše začíná. *Nezvedený syn* je příběh o úspěších i neúspěších mladého „vynálezce“, o porozumění v rodině i o radostech a strastech obyčejného života v době, ve které vyrůstaly naše (pra)babičky. Divák se může těšit na humorné historky, lidové písně a tance, ráz slovácké krajiny, ale i dramatické okamžiky a z nich plynoucí ponaučení.

21. 5. 2018 / Filmový klub: Ein Geschenk der Götter

Zčista jasna se herečka malého městského divadla Anna ocitá bez práce. Zvyklá na jeviště, musí si teď zvyknout na místní pracovní úřad. Její divadlem nadšená referentka jí nabídne převzetí vedení hereckého kurzu pro osm dlouhodobě nezaměstnaných. Z frustrovaných jedinců se záhy stane sehraná skupina, s kterou Anna nacvičí *Antigonu*. Pro účastníky kurzu i pro Annu samotnou se stává hra nejenom představením, ale i novým začátkem. Film byl promítán v němčině s českými titulky.

28. 5. 2018 / Don Quijote promítá:

La Isla mínima (2014)

Zmizení několika mladých dívek přivede do zapadlého španělského městečka dva detektivy, každého s velmi odlišným výkladem práva. To, co z počátku vypadá jako běžný útěk dvou dospívajících dívek od rodiny, se s postupem vyšetřování začne propadat do bažin organizovaného zločinu, obchodu s narkotiky i sexuálně motivovaných vražd.

4. 6. 2018 / Filmový pondělek:

Good Night, and Good Luck (2005)

V kulisách televizního studia padesátých let v USA se odehrává boj reportéra stanice CBS Edwarda R. Murrowa a senátora Josepha McCarthyho, jenž rozpoutal nelítostný „hon na čarodějnice“ ve jménu boje proti komunismu. Film je druhým režijním počinem George Clooneyho a opírá se o vynikající herecké výkony, zejména Davida Strathairna v hlavní roli.

3. 9. 2018 / Filmový pondělek: Ruby Sparks (2012)

Spisovatel trpící tvůrčím blokem nachází lásku tím nejneobvyklejším způsobem: vytvoří půvabnou románovou postavu jménem Ruby, do které se zamiluje, a ta se nakonec zhmotní.

1. 10. 2018 / Filmový pondělek: J. Gabbe –

A More or Less Perfect Union

Promítání celovečerního filmu, který zkoumá stav společnosti ve Spojených státech. Film se zamýšlí nad původní myšlenkou Otců zakladatelů, kteří

v Ústavě USA vyjádřili cíl vytvořit „dokonalejší jednotu“, a nad tím, co USA sjednocuje a rozděluje. Autoři filmu se snaží překlenout obraz USA prezentovaný v médiích, který prezentuje USA jako silně polarizovanou společnost. Režisér filmu Jim Gabbe film osobně uvedl. Film byl v angličtině, s českými titulky.

8. 10. 2018 / Filmový klub:

Deine Schönheit ist nichts wert

Dvanáctiletý Veysel, napůl Kurd, napůl Turek je nový v cizí zemi. Neumí německy, což mu ve škole dělá problémy a ani doma to není lepší. Když dostane za úkol přednést ve škole báseň v němčině, poprosí svého sousedu, tureckého frajera Cema, o pomoc. Má mu pomoci přeložit tureckou báseň „Tvá krása za nic nestojí“. Film v němčině s českými titulky.

3. 11. 2018 / Kino v knihovně I

Doprovodný program k výstavě Knihovna Lidových novin. V rámci sobotního promítání nazvaného Kino v knihovně I se uskutečnilo nekomerční promítání vybraných filmů, které byly natočeny podle literární předlohy vydané v knižní edici Knihovna Lidových novin. Jako první z filmů byl promítán film Karla Steklého *Slasti Otce vlasti* (16.00–17.40), následoval film *Alena* natočený Miroslavem Cikánem (18.00–19.30) a jako poslední dílo první filmové soboty byl promítán film Josefa Grusse *Hostinec U kamenného stolu* (20.00–21.35).

5. 11. 2018 / Filmový pondělek / Halloween (1978)

V roce 1963 o Halloweenké noci ubodal šestiletý Michael svou patnáctiletou sestru Judith. Po patnácti letech v ústavech se mu podaří právě v předvečer všech svatých utéct. John Carpenter nejen film režíroval, ale složil i hudbu, kterou nevyženete z hlavy. Skvělý sedmdesátkový horor, první a nejlepší z franšízy Halloweenů. Mezi tímto a posledním zpracováním, které právě běží v kinech, uběhlo čtyřicet let a v obou účinkuje Jamie Lee Curtis. Přijďte porovnat, který Michael Meyers vás děsí víc.

13. 11. 2018 / Filmový klub: Magical Mystery oder: Die Rückkehr des Karl Schmidt (2017)

Píše se rok 1994. Německo je zblázněné do techna. Hlavně v Berlíně se tímto dají vydělat velké peníze. Skupina přátel se rozhodne vydat na šňůru po klubech a diskotékách, aby přinesla techno i do nejzazších koutů znovusjednocené republiky. Na tuhle „Magical Mystery“ Tour však potřebují jednoho důležitého člověka: střízlivého řidiče.

Divoký roadtrip může začít. Film je v němčině s českými titulky.

19. 11. 2018 / Archa světél a stínů (2018)

Zapomenutý příběh dokumentárních průkopníků, Martina a Osy Johnsonových, z doby kdy filmování v Africe bylo nebezpečnější než lvi či malárie... Celovečerní distribuční debut režiséra Jana Svatoše, jemuž předcházelo deset let příprav a pátrání v archivech. Dokument odkrývá zcela zapomenutý příběh z éry počátků kinematografie a vypráví nejen o lásce na první pohled, ale i o odvaze, o předsudcích a o střetu umělecké svobody s Hollywoodem.

24. 11. 2018 / Kino v knihovně II

Úvodním filmem druhé filmové soboty byl film Otakara Vávry *Předtucha* (16.00–17.30). Na závěr byl promítán čtyřdílný televizní seriál *Saturnin* (18.00–19.20 a 19.40–21.00).

3. 12. 2018 / Ghostbusters (2018)

Tři nezaměstnaní parapsychologové zachraňují New York před zelenými nenažranými příšerkami a děsivými knihovnicemi, a to za pomoci vlastnoručně vynalezených ektoplazmových kanónů. Kultovní komedie osmdesátých let s vynikajícím ansámblem v čele s Billem Murrayem.

4. 12. 2018 / Filmový klub:

Timm Thaler oder Das verkaufte Lachen

Timm Thaler má smích, kterým si získá každého. I záhadný a bohatý Baron Lefeut je jím fascinován. Proto navrhne Timmovi podivný obchod: Timm mu prodá svůj smích a za to získá schopnost vyhrát každou sázku. Fantastická pohádka v německém znění s českými titulky.

KONFERENCE A WORKSHOPY

19.–20. 9. 2018 / Slovníky modernistů a paradigmatu moderny

Konference si kladla za cíl analyzovat nově vznikající slovníky (ve smyslu Rortyho „souboru výrazů, které používáme, abychom něco vysvětlili“), metafory a rétorické akty, které utvářely různé varianty modernistických vizí a představ. Specifickým problémem jsou pak dramatické střety mezi individuálními intencemi jednotlivců a intencí kolektivní, představovanou skupinami sdílejícími stejnou víru. Modernismus chápeme v širokém slova smyslu, jak časově, tak teritoriálně, ale diskuze se zaměřila zejména k problematice modernismu střední Evropy.

Konference Slovníky modernistů a paradigmatu moderny, 19.–20. září 2018.
Foto: Romana Macháčková

3.–5. 10. 2018 / Fantastika a mýtus v antropocénu

Tato konference si kladla za cíl prozkoumat výzvy a příležitosti, jež se pro mýtus a fantastiku otevírají v souvislosti s šířící se diskuzí o klimatických změnách, znečištění, zániku habitatů, masovém ožebračování a migraci a o dalších důsledcích vlivu globálního kapitalismu na přírodní a lidský svět – vlivu, kterému se jinak říká „růst a rozvoj“. Pokud mýtus a fantastika zůstávají vhodnými prostředky pro konstruktivní snění, jak fungují v období antropocénu: přijímají, ignorují, nebo napadají jeho předpoklady? Čí vize o změně vyjadřují nebo schvalují a čí vize opomíjejí? A především: mohou nám mýtus a fantastika pomoci přehodnotit, co znamená být člověkem v době, již Amitav Gosh nazval „Velkým vyšutím“?

Konference Fantastika a mýtus v antropocénu, 3. října 2018.
Foto: Kateřina Korečková

7. 11. 2018 / O přípravě barev, pigmentů a zlacení

V roce 2017 se podařilo do historického fondu Moravské zemské knihovny v Brně zakoupit rukopis týkající se postupů míchání barev. Malířský receptář z konce 15. století zakoupený do fondu MZK je unikátním objevem pro české i zahraniční badatele, proto jsme ho chtěli představit širší vědecké veřejnosti. Předneseny byly příspěvky z oblasti historických receptářů, jejich

průzkumu, edičního zpřístupnění, ale i příspěvky zaměřené na technologické postupy při výrobě barev.

8. 11. 2018 / Workshop –

O přípravě barev, pigmentů a zlacení

Seznámení s barvami, barevnými pigmenty a inkousty. V průběhu workshopu byli účastníci seznámeni s malířskými receptáři, mohli si vyzkoušet míchání barev, vytváření různých směsí, inkoustů, psaní perem, barevné mramorování papíru apod.

12. 11. 2018 / Österreich 2018

Účastníci workshopu se zabírali rakouskou literaturou kolem roku 1918. Na seznamu četby byli mimo jiné Arthur Schnitzler a Stefan Zweig, ale i méně známí spisovatelé, např. Walther Rode. V krátkých prezentacích a společných diskuzích byly analyzovány reakce autorů na zánik habsburské monarchie a první světovou válku. Vedoucí workshopu, germanistka, autorka esejů, literární vědkyně a kritička, Priv. Doz. Dr. Daniela Strigl, se ve svém výzkumu zabírá intenzivně literaturou a dobou kolem roku 1918 a tak zvaným „Habsburským mýtem“. Workshop proběhl v německém jazyce.

KURZY

3. 1. – 7. 2. 2018 / Kreslíme s radostí

(každou středu)

Výtvarný kurz vedený výtvarnicí a pedagožkou Libuší Šuleřovou. „Kreslit se může naučit každý“, říká malířka a učitelka výtvarné výchovy Libuše Šuleřová. Přesvědčila nás o tom na výtvarném workshopu v rámci cyklu Oči Brna.

7. 3. – 30. 5. 2018 / Kreslíme s radostí II

Pokračování výtvarného kurzu s výtvarnicí Libuší Šuleřovou.

10. 10. 2018 – 16. 1. 2019 / Kreslíme s radostí III

Pokračování kurzu kreslení probíhajícího pod vedením výtvarnice Libuše Šuleřové.

OČI BRNA

Leden

1. 12. 2017 – 31. 1. 2018 / Oči Brna: Výstava:

Miloš Stehlík. Milovník krásna

Miloš Stehlík se narodil v Brně 14. listopadu 1923, v letech 1945–1949 studoval dějiny umění a klasickou archeologii na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. V roce 1949 získal titul PhDr., v roce 1990 se habilitoval a o tři roky později byl jmenován profesorem dějin

umění. Od konce svých studií je nepřetržitě zaměstnán jako pracovník památkové péče, podílel se na záchraně a opravách mnoha moravských památek. Od roku 1956 přednáší na Seminárii dějin umění Filozofické fakulty Masarykovy univerzity o barokním sochařství a památkové péči. Je autorem řady odborných článků a publikací o barokním sochařství, ale i o malbě, architektuře ad. Dalším objektem Stehlíkova zájmu je krásná kniha, kniha zajímavá ilustracemi, typografií nebo vazbou. Bibliofile profesor Stehlík jednak sbírá, jednak bibliofilsky vydal řadu sbírek svých veršů – *Krajina v půlnoci* (1964), *Carmina tibi skripta* (1965), *O životě, lásce a smrti* (2013), *Šero v úsvitu* (2017) ad. Výstava zachycovala oblasti Stehlíkova celoživotního zájmu v celé šíři.

1. 12. 2017 – 31. 1. 2018 / Oči Brna:

Památkář, historik umění a vysokoškolský profesor

Na dvou označených počítačích v humanitní studovně ve 4. patře si mohli čtenáři po dobu konání výstavy přehrát dokument *Památkář, historik umění a vysokoškolský profesor*, který byl natočen o Miloši Stehlíkovi k příležitosti jeho devadesátých narozenin v roce 2013.

31. 1. 2018 – Oči Brna: Večer s básněmi

Miloše Stehlíka. Dernisáž výstavy

Výstava z cyklu Oči Brna *Miloš Stehlík. Milovník krásna* byla zakončena slavnostní dernisází s autorským čtením.

Oči Brna: Večer s básněmi Miloše Stehlíka. Dernisáž výstavy, 31. ledna 2018. Foto: Pavel Albert

Únor

5.–28. 2. 2018 / Oči Brna:

Hynek Bulín. Právník, poslanec, spisovatel

Další, již čtvrtý ročník cyklu Oči Brna v Moravské zemské knihovně odstartoval příběh osobnosti úzce spojené s rokem 1918. Připomněli jsme si českého právníka, spisovatele, žurnalistu Hynka Bulína (13. prosince 1869 Horní Heršpice – 18. května 1950 Brno), který vystudoval Právnickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity

v Praze, titul doktor práv získal v roce 1900. V Brně následně pracoval jako advokát, byl mj. členem Státního soudu a v letech 1931 až 1937 působil jako třetí český a celkově dvanáctý prezident moravské advokátní komory. V létě roku 1918 se stal členem Zemské hospodářské rady pro Moravu a také československého Národního výboru na Moravě. Od října 1918 se aktivně podílel na přebírání moci československými úřady v moravské metropoli. 1. listopadu 1918 převzal soudní správu země moravské a 6. listopadu 1918 i obecní správu města Brna, 13. listopadu přijal přísahu českého vojska na náměstí Svobody. V letech 1918–1919 zasedal v Revolučním národním shromáždění. Výstava byla k vidění ve foyer (v přízemí) Moravské zemské knihovny v termínu 5.–28. února 2018.

20. 2. 2018 / Oči Brna: Oči Brna: Prohlídka vily Hynka Bulína

Komentovaná prohlídka Bulínovy vily vedená architektem Janem Sapákem. Bulínova vila byla vystavěna ve třicátých letech 20. století. Tehdy měla příjemnou krytou pergolu určenou pro odpočinek, rozsáhlou knihovnu a dokonce i vlastní kapli. Původní podoba dávno mnohými proměnami změnila svou tvář. Přesto i dnes stojí tato stavba za vidění. Architekt, teoretik architektury, publicista, vysokoškolský učitel Jan Sapák vystudoval Fakultu architektury VUT u profesora Aloise Nového (1978–1981). Následně tři roky studoval na Akademii výtvarných umění u Jiřího Kotalíka. V letech 1984–1988 pracoval v libereckém projektovém ústavu (Stavoprojekt Liberec), kde byl asistentem Miroslava Masáka. Spolu s ním a také s P. Pelčákem, I. Vavříkem, Z. Jiranem a M. Němcem spoluzaložil v roce 1988 neformální sdružení architektů Obecní dům. V letech 2006–2011 byl členem představenstva České komory architektů v Praze, stal se také prvním místopředsedou. Na jaře 1989 spoluzakládal Brněnské fórum. Publikuje v odborném tisku v ČR i zahraničí.

Oči Brna: Brněnský advokát a politik JUDr. Hynek Bulín starší. Přednáška českého historika Mgr. Martina Ráji, 27. února 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

27. 2. 2018 / Oči Brna:

Brněnský advokát a politik JUDr. Hynek Bulín starší
Přednáška českého historika Mgr. Martina Ráji.

Březen

5.–31. 3. 2018 / Oči Brna: Hugo Haas

Oblíbeného herce a režiséra Huga Haase (19. února 1901 Brno – 1. prosince 1968 Vídeň) jsme připomněli nejen prostřednictvím jeho dobře známých filmových rolí a dobového materiálu ve výstavě cyklu Oči Brna. Ve spolupráci s filmovými odborníky byla doplněna i výstavou zapůjčenou, věnovanou jeho „americkému“ období.

5.–31. 3. 2018 / Oči Brna:

Americký sen režiséra Huga Haase

Po celý měsíc březen byly na vybraných počítačích k dispozici ukázky režisérských počínů Huga Haase z jeho amerického období – *Hlídač č. 47* (1951), *Návnada* (1954), *Zadrž ten úsvit* (1955), *Srazit a ujet* (1957) a *Noc čtvrtměsíce* (1959).

13. 3. 2018 / Pryč od minulosti: Hugo Haas v Americe

Přednáška Mgr. Milana Haina, Ph.D., odborného asistenta na Univerzitě Palackého v Olomouci.

20. 3. 2018 / Autorství a dva (umělecké) životy Huga Haase

Ve své přednášce se Veronika Zýková zaměřila na vybrané aspekty autorství a autobiografických prvků v čs. a americké tvorbě Huga Haase. Nedílnou součástí byla dobová recepce Haasových čs. filmů. Přednášku doplnily ukázky z filmů a fotografické materiály.

Přednáška Veroniky Zýkové Autorství a dva (umělecké) životy Huga Haase, 20. března 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

27. 3. 2018 / Oči Brna: Velbloud uchem jehly

Hugo Haas nejen ve filmu... Pro příznivce tohoto herce a režiséra byl připraven zábavný kvíz spojený s promítáním.

Duben**3.–30. 4. 2018 / Oči Brna: Adolf Loos. Světoběžník**

Výstava věnovaná představiteli moderní architektury (purismu) a literátu Adolfu Loosovi (10. prosince 1870 Brno – 23. srpna 1933 Kalksburg u Vídně). Adolf Loos vzhledem ke svým studijním zkušenostem v zahraničí – Rakousko, Německo, USA – přinášel do soudobé architektury mnoho nového. Vracíval se na rodnou Moravu. Po válce se jeho hlavním zákazníkem stal majitel cukrovarů Viktor Bauer. Svoji nezanedbatelnou stopu zanechal i prostřednictvím svých studentů – učil na České vysoké škole technické v Brně, kde přednášel dějiny umění – a také prostřednictvím svých článků, referátů a kritických statí.

3. 4. 2018 / Oči Brna: Brněnské stopy Adolfa Loose

Přednáška PhDr. Dagmar Černouškové z Oddělení dějin architektury Muzea města Brna.

17. 4. 2018 / Oči Brna: Müllerova vila v Praze.**Příběh nejkrásnějšího díla architekta Adolfa Loose**

Přednáška Marii Szadkowské, vedoucí Centra moderní architektury a hlavní kurátorky Architektonického trojúhelníku Muzea hlavního města Prahy, který sdružuje Müllerovu a Rothmayerovu vilu a Studijní centrum Norbertov.

24. 4. 2018 / Oči Brna: Adolf Loos, síla poselství jeho architektury a inspirace

„Ke všemu došlo již před I. světovou válkou...“ říká přednášející akad. arch. Jan Sapák, architekt, teoretik architektury, publicista, vysokoškolský učitel, který vystudoval Fakultu architektury VUT u profesora Aloise Nového.

Květen**3.–31. 5. 2018 / Oči Brna: Janáčkův nejvěrnější žák**

Výstava věnovaná výrazné osobnosti hudebního Brna 20. století, skladateli a organizátorovi Osvaldu Chlubnovi (1893–1971). Hudební skladatel Osvald Chlubna (1893–1971) byl zřejmě nejsvéráznější osobností mezi žáky Leoše Janáčka (1854–1928). Až do svého studia na kompozičním oddělení Janáčkovy varhanické školy byl v hudbě takřka výhradně autodidaktem a po celý život se hudbě věnoval vedle svého občanského povolání úředníka ve spojitelně. Stojí proto poněkud stranou ostatních Janáčkových žáků, kteří se jako profesionální skladatelé či výkonní umělci stali vůdčími osobnostmi brněnského hudebního života. Dosáhl však mimořádné erudice v kompozici a především v instrumentaci, v níž úzce navazoval na Janáčka, a Janáček mu svěřil také orchestraci závěrečného dějství své rané opery *Šárka*. Chlubna v různých

životních etapách působil jako externí pedagog na brněnské konzervatoři a JAMU a byl velmi agilním hudebním organizátorem. Mnohá z jeho hudebních děl patřila mezi oceňované novinky, po Chlubnově smrti je však jeho osobitý skladatelský odkaz neprávem opomíjen.

3.–31. 5. 2018 / Oči Brna: Osvald Chlubna: Brněnské kašny a fontány, op. 86

Individuální poslech Chlubnovy nejznámější orchestrální skladby a děl dalších Janáčkových žáků.

16. 5. 2018 / Oči Brna: Chlubnův první smyčcový kvartet

Přednáška muzikologa Mgr. Martina Paška, doktoranda Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, věnovaná jednomu z prvních významných Chlubnových děl a unikátním pramenům pocházejícím z fondu MZK.

24. 5. 2018 / Oči Brna: Osvald Chlubna a Leoš Janáček

Přednáška muzikologa a předního janáčkovského badatele doc. PhDr. Jiřího Zahrádky, Ph.D., z Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity o vztahu Osvalda Chlubny ke svému učiteli a největšímu kompozičnímu vzoru.

Červen–srpen**19. 6. – 31. 8. 2018 / Oči Brna: Františka Stránecká. Morava pohádková, Morava lidová**

Výstava věnovaná spisovatelce a sběratelce moravských pohádek a folkloru. Františka Stránecká (rozená Všetečková) se narodila 9. března 1839 ve Velkém Meziříčí Františku Všetečkovi, purkrabímu na místním zámku, a jeho ženě Kateřině, dceři lesního. Vzdělání se Františka a jejím dvěma bratřům dostalo díky kaplanu Janu Havlíčkovi, který chodil do domácnosti děti vyučovat. Všechny tři děti pak jezdily skládat zkoušky do Jihlavy. Františka převzala kromě vědomostí od vlastence Havlíčka také silnou a neochvějnou lásku ke svému národu, k rodné zemi a také k prostému lidu. Zároveň byla její fantazie podněcována setkáváním se zámeckými službami, se stařenkami, které pásaly dobytek na stráních, a s vězni, kteří si na zámku odpracovávali své tresty. Ti všichni jí vyprávěli pohádky a pověsti, které se šířily od úst k ústům. V roce 1848 se celá rodina Všetečková přestěhovala do Stránecké Zhoře, kde se otec stal hospodářským správcem. I tam za dětmi dojížděl páter Havlíček a provedl je celým studiem nižšího gymnázia.

2. září 1855 se Františka provdala za soudního adjunkta Ignáta Kerschnera. Pět let žili manželé

Kerschnerovi v Uhrách, v roce 1860 se přestěhovali do Uherského Hradiště. Narodily se jim celkem čtyři děti – Marie, Ludvík, Pavla a Anna (zemřela ve čtyřech letech). Roku 1866, kdy v zemi řádila cholera, zemřela Františčina matka. Dcera se o ni obětavě starala a sama se následně touto nemocí nakazila. V té době se začaly Františce vracet pohádky z dětství, rodinný lékař František Skřivan ji vybídl, ať je sepíše. Byl to právě on, kdo je pak zaslal K. J. Erbenovi, který je doporučil nakladateli Eduardu Grégrovi. Roku 1868 vyšly pod názvem *Pohádky z Moravy* a tehdy také vznikl pseudonym Františka Stránecká. V roce 1874 byl manžel Ignát Kerschner povolán jako vrchní rada do Brna. Rodina se tedy přestěhovala natrvalo do bytu č. 5 na Veveří ulici. V Brně se Františka Stránecká velmi angažovala v aktivitách spolku Vesna, věnovala se psaní povídek, kde se objevoval rys, který jí přinesl úspěch. Byly to prvky národopisné – přesné popisy krojů, zvyků, znalost životních poměrů lidu. Zájem o národopis vzbudili ve spisovatelce přátelé František Bartoš a Ignác Wurm. Stránecká velmi aktivně sbírala říkadla, písničky, zapisovala recepty, všímala si zařízení vesnických chalup, obkreslovala a vyšívala lidové vzory. Její literární práce vycházely v *Koledě, Obzoru, Světozoru, Literárních listech, Zábavných listech, Pokroku, Moravanu* ad. Spisovatelka zemřela 27. května 1888. Pohřbena je na Ústředním hřbitově v Brně.

26. 6. 2018 / Oči Brna: Známa neznámá Františka Stránecká. Obrázky ze života

Mgr. Ivana Vaňková vystavěla svoji přednášku jako virtuální listování knihou života a díla Františky Stránecké.

Oči Brna: Přednáška Mgr. Ivany Vaňkové Známa neznámá Františka Stránecká. Obrázky ze života, 26. června 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

27. 6. 2018 / Františka Stránecká v korespondenci
Přednáška autorky výstavy Ing. Mgr. Romany Macháčkové. Přednáška byla věnována korespondenci Františky Stránecké.

Září

5.–29. 9. 2018 / Oči Brna:

Ivo Váňa Psota. Muž, který roztančil Brno

Výstava věnovaná baletnímu tanečníkovi, choreografovi a zakladateli taneční školy.

Český sólový tanečník, choreograf a baletní mistr Ivo Váňa Psota se narodil v Kyjevě 1. května 1908 rodičům Anně a Jaroslavovi Psotovým. Tanci ho učil choreograf Achille Viscusi (Ostrava), Jaroslav Hladík (Brno) a Augustin Berger (Praha), který Váňovi umožnil studium v baletní škole Národního divadla a nechal mu nahlédnout do tajů tradičního klasického baletu. Protože však otec trval na synově poněkud praktičtějším vzdělání, studoval Váňa vedle baletní školy ještě dvouleté studium na obchodní škole v Přerově. Baletní školu absolvoval v roce 1923, obchodní pak rok poté. V červnu 1924 nastoupil jako sborový tanečník baletu Národního divadla v Praze, v roce 1926 přijal angažmá v baletní skupině Jelizavety Nikolské, kde načerpal mnohé z ruské baletní školy. V únoru 1926 nabídl Psotovi stálé angažmá Jaroslav Hladík, baletní mistr Národního divadla v Brně. V listopadu 1927 hostoval v Brně soubor Original Ballets Russes. Jeden z hostujících umělců, Serge Lifar, sledoval Psotu při tréninku a nabádal ho, aby se ucházel o angažmá v jeho souboru. Přestože tato nabídka mladého nadějněho tanečníka velmi lákala, odmítl ji. Jednak cítil v Brně velkou podporu ředitele Františka Neumanna, zároveň se k odchodu z divadla chystal jeho šéf Jaroslav Hladík. Ivo Váňovi Psotovi se v jeho dvaceti letech otevřela nečekaná příležitost, stal se baletním mistrem a uměleckým šéfem brněnského baletu. Ve všech baletech, které připravoval, sám také vystupoval jako tanečník. Po prvních, nepříliš suverénních pokusech, vzbudily pozornost kritiky jeho *Slovanské tance* (1928). V roce 1929 založil Psota v Brně svoji vlastní baletní školu. I přes finanční problémy divadla v období světové hospodářské krize se Psotovi dařilo. Avšak pouze do doby, kdy na místo ředitele divadla nastoupil Ota Zítek, který vedle dalších změn provedl především změny personální. Psota začal pracovat jako choreograf v operě, což ho samozřejmě nemohlo příliš uspokojovat. Vzpomněl si tedy na výzvu Sergeje Lifara a odjel na konkurz do Monte Carla, v září 1932 nastoupil do angažmá baletního souboru Original Ballets Russes. Otevřela se mu tak cesta na světová pódia. Do Brna se vrátil obohacen o množství zkušeností tanečních, ale i životních. V srpnu 1936 se stal uměleckým šéfem baletu a prvním sólovým tanečníkem Zemského divadla v Brně. Válečné události však odvedly Psotu opět z brněnských divadelních prken, tentokrát do Spojených států amerických. Bylo to v roce 1941, kdy působil jako choreograf

v New Yorku. Rok na to se vrátil opět k souboru Original Ballets Russes. Svoji zemi však velmi miloval, a tak se do Brna opět vrátil. Zde také v roce 1952 zemřel.

Oči Brna: Výstava Ivo Váňa Psota. Muž, který roztančil Brno, 5.–29. září 2018.
Foto: Kateřina Korečková

18. 9. 2018 / Kdo byl Ivo Váňa Psota?

Přednáška teatroložky, redaktorky, kulturní publicistky a dramaturgyně PhDr. Eugenie Dufkové, která absolvovala Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, obor hudební věda – historie a divadelní věda. Od roku 1964 redigovala divadelní časopis *Program*, spolu s prof. Bořivojem Srbou redigovala třísvazkovou encyklopedii *Postavy brněnského jeviště* (1979–1994). V letech 1957–2007 působila v Národním divadle v Brně. Je autorkou řady monografií.

25. 9. 2018 / Mistr ve vzpomínkách

Kaleidoskop vzpomínek na Iva Váňu Psotu, tanečníka, choreografa a baletního mistra, který ovlivnil vývoj moderního nejen českého tanečního umění. Jak na něho vzpomínali kolegové, žáci, přátelé? Zájemci si poslechní vyprávění zajímavých osobností i ukázky z filmových dokumentů.

Říjen

3.–31. 10. 2018 / Jiří Kratochvil. Setkání v imaginaci

Výstava přiblížila osobnost a dílo brněnského spisovatele Jiřího Kratochvila.

23. 10. 2018 / Románový cyklus Jiřího Kratochvila

Přednáška spisovatelky Blanky Kostřicové, autorky stejnojmenné odborné knihy o Jiřím Kratochvilovi. Blanka Kostřicová vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, obor čeština-angličtina. Pracovala v Ústavu pro jazyk český ČSAV v Praze, následně jako středoškolská učitelka v České Třebové. Publikuje v časopisech *Host* a *A2* především literární recenze, kritiky a eseje. Její práce vycházely také v kulturní rubrice *Lidových novin* a v *Literárních novinách*.

30. 10. 2018 / Jiří, hry a sny

Scénické čtení literárních a dramatických textů Jiřího Kratochvila v podání Michala Bumbálka, herce Národního divadla Brno.

Jiří, hry a sny. Scénické čtení literárních a dramatických textů Jiřího Kratochvila v podání Michala Bumbálka, herce Národního divadla Brno, 30. října 2018.
Foto: Romana Macháčková

Listopad

5.–30. 11. 2018 / Kurt Gödel. Boží důkaz

Brno se může mezi svými rodáky pochlubit také jedním z nejvýznamnějších matematiků a logiků 20. století. Je jím Kurt Gödel, jemuž byly věnovány listopadové Oči Brna.

6. 11. 2018 / Gödelův přínos fyzice

Přednáška předsedy Společnosti Kurta Gödela v Brně, fyzika prof. RNDr. Jana Novotného, CSc., který se dlouhodobě zabývá Gödelovým myslitelským odkazem na poli fyziky a je uznávanou kapacitou i v zahraničí.

22. 11. 2018 / Mýtus nekonečno

Beseda nad právě vydanou knihou Petra Zamarovského. Autora představí a besedu s ním moderuje prof. RNDr. Jan Novotný, CSc.

27. 11. 2018 / Spory o filozofický odkaz Gödelových vět

Přednáška RNDr. Blaženy Švandové, Ph.D., tajemnice Společnosti Kurta Gödela v Brně a překladatelky Gödelových článků do češtiny.

Prosinec

3. 12. 2018 – 31. 1. 2019 / Vladislav Dokoupil.

Zpracování moravských klášterních knihoven

Výstava věnovaná Vladislavu Dokoupilovi. Vladislav Dokoupil byl nejen dlouholetým pracovníkem Moravské zemské knihovny v Brně, ale také významným knihovněd-
cem a správcem historických knihovnických fondů. Zejména jeho přičiněním patří klášterní knihovny na jižní Moravě k těm nejlépe a nejúplněji dochovaným, zpracovaným a přístupným. V. Dokoupil se nejen podílel na přebírání

knihoven do správy MZK, ale záhy k jejich fondům rukopisů a prvotisků připravil soupisy a katalogy, které byly ostatními odborníky velmi vysoce hodnoceny a které nám pro práci s těmito sbírkami slouží dodnes.

11. 12. 2018 / Správa fondů klášterních knihoven po roce 1950

Přednáška PhDr. Jindry Pavelkové. V roce 1950 bylo násilně ukončeno fungování mužských i ženských klášterů v Čechách a na Moravě. Jednou z otázek, které tato akce vyvolala, bylo, jak naložit s knihovnickými fondy těchto klášterů. V jednotlivých krajích se správy ujaly krajské knihovny a řešení problému tak i přes snahu o jednotný postup bylo jiné. Pro kraje Jihomoravský a Brněnský byla správkyní těchto fondů dnešní Moravská zemská knihovna v Brně, které se, především díky neúnavné práci jejího zaměstnance Vladislava Dokoupila, podařilo uchovat toto ohromné kulturní dědictví v neztenčené podobě.

Oči Brna: Přednáška PhDr. Jindry Pavelkové Správa fondů klášterních knihoven po roce 1950, 11. prosince 2018. Foto: Kateřina Korečková

PŘEDNÁŠKY

13. 2. 2018 / České Chicago / 100 let česko-amerických vztahů

Jak se žilo Čechům v Chicagu? A jak vznikala místní čtvrť Pilsen? Přednáška politologa a historika Martina Nekoly u příležitosti vydání jeho nové knihy „České Chicago“.

14. 2. 2018 / Komety

Co nám přinesla mise Rosetta? Přednášel prof. RNDr. Miloslav Druckmüller, CSc.

21. 2. 2018 / Carlo Gesualdo da Venosa - kníže, hudebník, vrah?!

Poutavé vyprávění o osudu a díle doprovázené filmem a hudebními ukázkami. Přednášel prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc.

Přednáška politologa a historika Martina Nekoly České Chicago / 100 let česko-amerických vztahů, 13. února 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

1. 3. 2018 / Archivní čtvrtek –

Archiválie v knihovnách

Přednáška pro studenty archivnictví a PVH v rámci přednáškového cyklu Archivní čtvrtek.

5. 3. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Eva Schörkhuber

Programová řada *Současná německy psaná próza po roce 2000* je pravidelná série přednášek ve spolupráci s katedrou germanistiky FF MU určená pro studenty seminární skupiny i zájemcům o německou literaturu. Každé pondělí večer v jarním semestru vyprávěl znalec německy mluvící literatury o vybrané knize z fondu MZK. Přednášky byly v německém jazyce.

8. 3. 2018 / 70 let JAMU

Výstavu zahájil rektor JAMU, prof. Mgr. Petr Oslzlý, a prorektor JAMU, prof. PhDr. Josef Kovalčuk. V doprovodném kulturním programu vystoupili studenti Divadelní fakulty JAMU.

12. 3. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Franz Fromholzer: Zu Fuß. Zur Konjunktur der Wanderreiseberichte in der deutschen Gegenwartsliteratur

Programová řada *Současná německy psaná próza po roce 2000* je pravidelnou sérií přednášek probíhající ve spolupráci s katedrou germanistiky FF MU určenou pro studenty seminární skupiny i zájemcům o německou literaturu

19. 3. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Vojtěch Trombik: Robert Menasses Die Hauptstadt

26. 3. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Richard Guniš / Iveta Tomašíková: Daniel Kehlmanns Du hättest gehen sollen

5. 4. 2018 / Historie Divadelní fakulty JAMU
Večer uvedl děkan Divadelní fakulty JAMU doc. Mgr. Petr Francán. O historii divadelních oborů, významných pedagogích i absolventech hovořili prof. MgA. František Derfler, umělecký šéf Divadla U stolu a bývalý umělecký šéf Mahenovy činohry, a prof. PhDr. Josef Kovalčuk, autor výstavy. V doprovodném programu vystoupili posluchači Divadelní fakulty JAMU.

9. 4. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Mgr. Jan Budňák, Ph.D.: Jonas Lüscher – Kraft
Programová řada *Současná německy psaná próza po roce 2000* je pravidelnou sérií přednášek vznikající ve spolupráci s katedrou germanistiky FF MU určenou pro studenty seminární skupiny i zájemcům o německou literaturu.

10. 4. 2018 / US Foreign Policy
Prof. Schuyler Foerster přes šestadvacet let pracoval pro americké vojenské letectvo US Air Force jako speciální poradce pro vojenské a civilní lídry americké armády v USA i v Evropě. Po skončení vojenské služby přešel do World Affairs Council, která se snaží Američany vzdělávat o politice a světě kolem nich. Nyní v rámci Fulbrightova programu vyučuje strategická studia na FSS MU. Přednáška byla v angličtině.

11. 4. 2018 / Roboti – co je nového v mobilní robotice? aneb Proč je složitější otevřít dveře, než udělat salto
Dokáže robot udělat salto? Nebo dvě? Zvládne to lépe robot malý, nebo velký? Proč by robot z filmu *Pacific Rim* salto nedokázal? A co taková jednoduchá věc, jako vzít za kliku a otevřít dveře? Jak vlastně funguje strojové učení? Nejen o tom byla přednáška věnovaná zajímavostem v mobilní robotice. Přednáška byla současně tlumočena do znakového jazyka. Přednášel doc. Ing. J. Krejsa, Ph.D.

16. 4. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Yannick Manuel Baumann, B. A.: Feridun Zaimoglu – Evangelio
Programová řada *Současná německy psaná próza po roce 2000* je pravidelná série přednášek ve spolupráci s katedrou germanistiky FF MU určená pro studenty seminární skupiny i zájemcům o německou literaturu.

17. 4. 2018 / Friedrich Kaiser. Der vergessene Wiener Volksdichter
Vídeňský divadelní básník Friedrich Kaiser (1814–1874) je dnes skoro zapomenut. Připomíná ho jen hrob na Ústředním hřbitově ve Vídni a po něm pojmenovaná ulice v 16. okrsku. Přitom byl vedle Johanna Nestroye jedním z nejpobulárnějších a nejuváděnějších autorů lidových her své doby. Oba reprezentují dvě protichůdné poetiky lidové hry. Na rozdíl od Nestroyových satiricko-humoristických her se Kaiser snažil o větší propracovanost charakterů. Přednáška představila na základě Kaiserových autobiografických spisů a vybraných úryvků lidové hry estetické záměry autora i jeho vliv na divadelní kritiku své doby. Přednáška byla v němčině.

19. 4. 2018 / Kvantové počítače
Dosud neodezněla elektronická revoluce, která nám přivedla elektroniku a výpočetní techniku do všech oblastí života civilizace a už klepe na dveře revoluce „spinová a kvantová“. Místo náboje elektronu začínáme v našich zařízeních využívat spin a spolu s ním základní kvantové zákony mikrosvěta. Kvantové počítače jsou natolik velkým technologickým skokem, že opět mohou změnit naši civilizaci k nepoznání. Jejich éra právě přichází! Přednášel prof. RNDr. P. Kulhánek, CSc.

19. 4. 2018 / Současná německy psaná próza v českém překladu
Přehled o trendech a tendencích v současné německy psané beletrii. Výběr děl se orientuje nejenom na literární ceny a vyjádření odborníků a expertů, ale i na popularitu u širokého publika. Pro lepší přehled jsou vybraná díla zařazena do tematických okruhů.

19. 4. 2018 / Průvodce publikováním ve světových odborných časopisech
Radka Křivánková ze společnosti Emerald Publishing představila praktické tipy k celému publikačnímu procesu, od toho, jak začít, přes efektivní plánování práce, co čekat, co hledají editoři a recenzenti, hodnocení časopisů i vlastní práce a korekci a revizi, až po vhodné kroky po samotném publikování. Přednáška je určena každému zájemci o publikování vlastní práce v odborném časopise.

23. 4. 2018 / Elektronické informační zdroje se zaměřením na management hudby

23. 4. 2018 / Současná německy psaná próza po roce 2000: Erkan Osmanović, MA: „Unheimlich“ – und doch anders. Rögglas „Nachtsendungen“ und Rabinovicis „Die Außerirdischen“ im Kontext einer „Neuen Österreichischen Unheimlichkeit“

Programová řada *Současná německy psaná próza po roce 2000* je pravidelná série přednášek ve spolupráci s katedrou germanistiky FF MU určená pro studenty seminární skupiny i zájemcům o německou literaturu.

24. 4. 2018 / Současná americká literatura

Přednáška dr. Richarda Olehly, který představil nejvýznamnější tituly americké literatury, jež vyšly v posledních letech v českém překladu, a poskytl základní orientaci v záplavě vydávaných titulů i přehled nakladatelství, která se na vydávání děl z oblasti americké literatury specializují.

26. 4. 2018 / Jsou CubeSat budoucností?

V posledním desetiletí se neuvěřitelně zvýšil počet vypuštěných tzv. cube satelitů; miniaturních satelitů, které mají rozměr kostky o hraně 10 cm. K čemu jsou tyto přístroje dobré? A jak moc jich bude v budoucnosti? Přednášel Mgr. M. Kocka.

3. 5. 2018 / Průvodce publikováním ve světových odborných časopisech

Radka Křivánková ze společnosti Emerald Publishing představila praktické tipy k celému publikačnímu procesu, od toho, jak začít, přes efektivní plánování práce, co čekat, co hledají editoři a recenzenti, hodnocení časopisů i vlastní práce a korekci a revizi, až po vhodné kroky po samotném publikování.

Přednáška byla určena každému zájemci o publikování vlastní práce v odborném časopise.

14. 5. 2018 / Programová řada:

Současná německy psaná próza po roce 2000

Programová řada *Současná německy psaná próza po roce 2000* je pravidelná série přednášek ve spolupráci s katedrou germanistiky FF MU určená pro studenty seminární skupiny i zájemcům o německou literaturu.

23. 5. 2018 / Jak nás klame paměť

Přednáška RNDr. Petera Zamarovského, CSc.

29. 5. 2018 / Současná americká literatura

Dr. Richard Olehla představil nejvýznamnější tituly americké literatury, jež vyšly v posledních letech v českém překladu, a poskytl základní orientaci

v záplavě vydávaných titulů i přehled nakladatelství, která se na vydávání děl z oblasti americké literatury specializují.

6. 6. 2018 / Od holografie k personalizované léčbě nádorů

Přednášel prof. RNDr. Radim Chmelík, Ph.D.

20. 9. – 13. 12. 2018 / Senioři a bezpečnost

Projekt Senioři a bezpečnost volně navázal na Senior akademii a snažil se rozšířit znalosti seniorů v oblasti prevence kriminality, osobní bezpečnosti a ochrany majetku. Cyklus třinácti přednášek byl již pátým ročníkem tohoto projektu. Každoročně projde odbornými přednáškami, které vedou zkušení policisté, hasiči, finanční specialisté a počítačové experti více jak padesát seniorů. Smyslem kurzů je zprostředkovávat seniorům nové poznatky z různých oblastí lidské činnosti a posilovat tak jejich schopnost orientovat se v současné rychle se měnící době, kdy pachatelé trestných činů mířených proti seniorům často využívají právě neznalosti a nezkušenosti seniorů. Projekt byl realizován za finanční podpory statutárního města Brna.

Senioři a bezpečnost, 20. září 2018. Foto: Romana Macháčková

26. 9. 2018 / Defense of the West: NATO, the European Union and the Transatlantic Bargain

Spojené státy a Českou republiku nespojují jen bilaterální vztahy, ale také členství v Severoatlantické alianci (NATO). Stanley R. Sloan působí v oblasti problematiky transatlantické bezpečnosti více než padesát let, nejdříve jako vládní úředník a nyní jako autor a přednášející. Tématem jeho přednášek v České republice jsou obavy o budoucnost NATO a v širším smyslu o liberální demokracii. Přednáška byla v angličtině.

26. 9. 2018 / Podivuhodné neutrino na scéně!

Neutrino je nejhůře polapitelnou a zároveň nejlehčí známou částicí. Od předpovědi této částice

Wolfgangem Paulim uplynulo už 88 let. Přesto stále neznáme její hmotnost. V současné době začíná pracovat v německém Karlsruhe váha pro tuto částici – velký elektronový spektrometr KATRIN. Tento experiment by mohl určit hmotnost neutrina pomocí rozpadu tritia. Neutrino vznikají při celé řadě procesů na Zemi i ve vesmíru. Rodí se v nitru Země, ve Slunci, v supernovách a také při těch nejenergetičtějších procesech ve vzdálených velmi aktivních galaxiích. A právě neutrino s extrémní energií, které k nám přiletělo z takového objektu vzdáleného miliardy světelných let, bylo nedávno zachyceno obrovským neutrinovým detektorem IceCube v Antarktidě. O této podivuhodné částici, její důležitosti pro vývoj vesmíru a hlavně nových poznatků z poslední doby přednášel V. Wagner, CSc.

5. 11. 2018 / Lidové noviny – fenomenální brněnský deník po vzniku ČSR

Většinu novin za první republiky vydávaly politické strany. *Lidové noviny* patřily k výjimkám v době, kdy jejich vlastníkem byla rodina Stránských s akciovou účastí vlastních redaktorů a manažerů. V roce 1918 byly nejrozšířenějším listem na Moravě, měly pražskou redakci a zahraniční zpravodaje a postupně se rozšířily do celé republiky. Prezentovaly se svým seriózním zpravodajstvím s příspěvky osobností literárního, uměleckého a vědeckého života. O *Lidových novinách* přednášel doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.

Přednáška doc. PhDr. Jaromíra Kubíčka, CSc., *Lidové noviny – fenomenální brněnský deník po vzniku ČSR*, 5. listopadu 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

18. 10. 2018 / Gravitační čočky aneb kam oko Hubbla nedohlédne

Gravitační čočky se v posledních desetiletích stávají rutinním nástrojem astronomů. Umožňují nejen zobrazovat vzdálené hvězdy a galaxie, ale i objevovat exoplanety, mapovat temnou hmotu a monitorovat expanzi vesmíru. Vydejme se za největšími přirozenými dalekohledy ve vesmíru, jejichž mimořádné schopnosti

se teprve učíme využívat. Po přednášce beseda a autogramiáda. Přednášel prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc.

22. 10. 2018 / Střípky z Číny

Přednáška Simony Safiry Šimkové, která v Číně opakovaně strávila několik měsíců poznáváním místní kultury i tradičního čínského cvičení qi gong.

24. 10. 2018 / Česká astronomie včera, dnes a zítra

Jak se vyvíjela česká astronomie? Přehled významných mezinárodních projektů a naše účast v nich. Nové projekty typické pro příští dekádu. Vystoupil RNDr. Jiří Grygar, CSc. a Mgr. Jan-Matěj Rak.

6. 11. 2018 / Když se rutina změní v drama

Stačí jen málo a z tuctové výpravy do vesmíru se stane boj o holý život. Raketoplán, který dosedl mimo přistávací dráhu, aktivace záchranného systému při selhání rakety, otrava toxickými látkami v kabině kosmické lodi, srážka stanice s kosmickou lodí... Připomenutí některých vesmírných letů, které rozhodně nelze označit slovem „bezproblémové“. Přednášel Ing. T. Příbyl.

7. 11. 2018 / Život, dílo a poselství Josefa kardinála Berana

Přednáška o životě, díle a poselství 33. pražského arcibiskupa Josefa kardinála Berana (1888–1969), jehož tělesné ostatky se po třiapadesáti letech vrátily zpět do rodné vlasti. V přednášce byly představeny jednotlivé životní etapy Beranova života na základě publikovaných a archivních pramenů a stručné zhodnocení Beranovy osobnosti pro současnou dobu. Přednášel Mgr. Josef Mikulášek.

Přednáška Mgr. Josefa Mikuláška *Život, dílo a poselství Josefa kardinála Berana*, 7. listopadu 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

12. 11. 2018 / Mediální vzdělávání:

Vojtěch Bruk – Večerní dávka chemtrails!!!

„Ukažte člověku manipulaci a vzděláte ho na den. Naučte ho manipulace odhalovat a vzděláte ho na celý

život." Tak přesně tímto heslem se řídíme ve Zvol si info. Na přednášce zaznělo, jak se vyznat v dnešním složitém světě manipulací na sociálních sítích a v médiích. Jak vůbec sociální sítě fungují a jaké manipulace tam na nás číhají. Nezůstalo jen u popisu současné situace, ale zazněly i informace o nejnovějším trendu takzvaných DEEPPFAKE videí. Podívali jsme se také za oponu, jak vlastně všechny ty hoaxy, fake news a konspirace reálně působí a jak jsou provázané s novodobou propagandou.

Použijte MoZeK: Mediální vzdělávání: Vojtěch Bruk - Večerní dávka chemtrails!!! 12. listopadu 2018. Foto: Kateřina Korečková

15. 11. 2018 / Osudové osmičky českých dějin?

Prof. Martin Weis ve své přednášce přiblížil širší veřejnosti několik témat českých dějin, které jsou spjaty s „osmičkovým letopočtem“. Důraz byl kladen na ta témata, která se v minulosti i v současnosti stávají kořistí různých ideologií.

21. 11. 2018 / Dvořákova Rusalka a soudobí režiséři

Rusalka v novodobých režijních koncepcích. Přednáška doplněna videoukázkami. Přednášel prof. PhDr. Miloš Štedroň, CSc.

22. 11. 2018 / Martin Nekola: Československý exil po únoru 1948

Exil po únoru 1948 a osudy Čechů a Slováků v zahraničí, kteří usilovali o návrat svobody a demokracie do vlasti, v níž uchvátili moc komunisté, jsou nedílnou součástí našich moderních dějin. Přesto tato problematika stojí na okraji badatelského zájmu a široká veřejnost o něm má pouze kusé informace. Přednášející na základě vlastního několikaletého výzkumu v domácích i zahraničních archivech představil významné exilové organizace, osobnosti, tiskoviny a zasadil náš exil do celoevropského rámce a komplikovaného mezinárodního vývoje na přelomu čtyřicátých až padesátých let 20. století.

26. 11. 2018 / Z plantáže do šálku

Přednáška Ing. Pavla Haninece o výrobě a pěstování kávy.

4. 12. 2018 / Planetky zblízka

Co přinesla mise Dawn a jak vypadá planetka, když se po ní leze po kolenou? Přednášel prof. RNDr. M. Druckmüller, CSc.

12. 12. 2018 / Za černým Sluncem na černý kontinent

Mezinárodní vědecká výprava za úplným zatměním Slunce do Keni. Přednášel doc. Ing. P. Štarha, Ph.D.

READING GROUP

13. 2. 2018 / Reading Group: Toni Morrison / Beloved

Při příležitosti *Měsíce černošské historie* čtenářský klub diskutoval román, jenž je inspirován novinovou zprávou o otrokyni, která uprchla i se svými dětmi. Když byla chycena, rozhodla se děti raději zabít, než je vystavit životu v otroctví. Zabila však pouze jedno z nich.

22. 5. 2018 / Reading Group: Angels & insects

Čtenářská skupina v naší knihovně objevující různorodost současné anglicky psané literatury. Setkání skupiny probíhají v angličtině a konají se jednou měsíčně.

26. 6. 2018 / Reading group: As Far As You Can Go / Lesley Glaister

Setkání čtenářské skupiny probíhají v angličtině a konají se jednou měsíčně.

ŠKOLENÍ

17. 1. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat základní druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

25. 1. 2018 / Úvod do problematiky a databází ochranných známek

Školení přineslo základní informace o ochraně průmyslového vlastnictví formou ochranných známek a praktické ukázky základní bezplatné databáze z této oblasti. Školení vedla Zuzana Čapková z Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze.

29. 1. – 25. 6. 2018 / Klub Wikipedie

Každé poslední pondělí v měsíci, tj. 29. ledna, 26. února, 26. března, 30. dubna, 28. května a 25. června, vždy od 16.30 do 18.30 v počítačové učebně v 6. patře. Setkání byla určena těm, kteří si už editování Wikipedie někdy vyzkoušeli a chtěli v něm pokračovat.

1. 2. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat základní druhy dokumentů podle normy ČSN ISO 690.

12. 2. – 19. 3. 2018 / Senioři píší Wikipedii 2

(týdně)

Náplní kurzu bylo seznámení se s Wikipedií, s registrací, s tím, co do Wikipedie (ne)patří, se základy editace, se sledováním změn, komunikací s ostatními editory, se strukturou encyklopedického hesla, s citováním zdrojů. Kurz vedli zkušení brněnští wikipedisté.

Senioři píší Wikipedii, 18. března 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

15. 2. 2018 / Úvod do problematiky a databází průmyslových vzorů

Získání základních informací o ochraně průmyslového vlastnictví formou průmyslového vzoru a praktické ukázky základní databáze z této oblasti. Školení vedla Hana Churáčková z Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze.

22. 2. 2018 / Bibliografické databáze norem a standardů

Školení zaměřené na bezplatné databáze a weby, na nichž lze hledat bibliografické informace o normách a standardech.

18. 4. 2018 / Stipendia pro studium v USA

InfoUSA při Moravské zemské knihovně ve spolupráci s Fulbrightovou komisí a agenturou Sport & university připravilo bezplatné semináře o možnostech studia a stipendií na amerických univerzitách.

18. 4. 2018 / Konflikt a jednání v obtížných situacích

Triky úspěšného jednání, principy efektivní komunikace a vyjednávání, komunikační čtverec, podpůrné prezentační techniky, řešení zátěžových situací.

26. 4. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat jednotlivé druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

3. 5. 2018 / Databáze s licencovaným přístupem v MZK

Školení, na kterém se účastníci formou jednoduchých ukávek seznámili s databázemi s licencovaným přístupem, jež mají k dispozici uživatelé MZK s platnou čtenářskou legitimací. Školení bylo užitečné také pro ty zájemce, kteří využívají příslušné zdroje prostřednictvím své univerzity. Pozornost byla věnována zejména databázím, jež obsahují plné texty zahraničních článků.

10. 5. 2018 / Volně přístupné databáze z oblasti šedé literatury

Školení přineslo pomocí jednoduchých praktických ukávek přehled o volně přístupných multioborových databázích, repozitářích a portálech, v nichž lze hledat bibliografické záznamy a někdy i plné texty dokumentů, které nejsou běžně dostupné prostřednictvím tradičních distribučních kanálů, např. vysokoškolské kvalifikační práce a výzkumné zprávy. Šedá literatura obsahuje často cenné informace pro vědu, výzkum a vzdělávání.

17. 5. 2018 / Kde hledat odborné zahraniční články?

Na školení proběhlo praktické vyzkoušení si zahraničních zdrojů, ve kterých lze bezplatně hledat časopisecké články odborného charakteru, a to na úrovni bibliografických záznamů, někdy i plných textů.

7. 6. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat základní druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

27. 8. 2018 / Kde a jak hledat odbornou literaturu

Na školení získali účastníci pomocí jednoduchých praktických ukávek přehled o základních databázích, ve kterých lze hledat informace o knihách a člancích odborného charakteru. Byly představeny tematicky univerzální elektronické informační zdroje, jež jsou bezplatně přístupné na internetu. Školení je určeno všem zájemcům o odbornou literaturu.

29. 8. 2018 / Jak citovat?

Informace o tom, jak citovat základní druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

13. 9. 2018 / Volně přístupné patentové databáze

Patentové přihlášky a udělené patenty představují bohatý zdroj cenných informací a inspirace pro výzkum a vývoj. Plné texty patentových dokumentů jsou zpravidla bezplatně přístupné. Na školení byla možnost vyzkoušet si základní databáze s volným přístupem, které zachycují několik milionů patentů.

25. 9. 2018 / Stipendia pro studium v USA

InfoUSA při Moravské zemské knihovně ve spolupráci s Fulbrightovou komisí a agenturou Sport & university připravilo bezplatné semináře o možnostech studia a stipendií na amerických univerzitách.

25. 9. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat základní druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

3. 10. 2018 / Zdroje bezplatných e-knih

Na školení byly představeny weby, na nichž lze číst nebo stahovat zdarma knihy. Pozornost byla věnována zejména zdrojům zaměřeným na odborné publikace, ale také i webům s krásnou literaturou.

10. 10. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat základní druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

15. 10. – 19. 11. 2018 / Senioři píší Wikipedii

Náplní kurzu bylo seznámení se s Wikipedií, s registrací, s tím, co do Wikipedie (ne)patří, se základy editace, se sledováním změn, s komunikací s ostatními editory, se strukturou encyklopedického hesla, s citováním zdrojů. Kurz vedli zkušenější wikipedisté.

17. 10. 2018 / Jak používat genealogickou databázi MyHeritage

18. 10. 2018 / Kde a jak hledat odbornou literaturu?

Pomocí praktických ukázek byly představeny bezplatné zdroje, v nichž lze hledat odborné články a publikace.

25. 10. 2018 / Jak citovat?

Školení, jak citovat základní druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

8. 11. 2018 / Úvod do problematiky průmyslových práv a databází ÚPV

Jak lze chránit technická řešení, design a ochranné známky? Nové vyhledávací masky u databází, které jsou zdarma přístupné na webu Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze. Jako praktické ukázky pro vyhledávání v databázích posloužily patenty významných československých a českých vynálezců a ochranné známky a průmyslové vzory známých firem. Školení vedla Mgr. Hana Churáčková, Ph.D., Úřad průmyslového vlastnictví v Praze.

15. 11. 2018 / Informační brány pro vyhledávání odborné literatury

Na školení se formou jednoduchých praktických

ukázek účastníci seznámili se zahraničními informačními branami, které umožňují bezplatné souběžné hledání v celé řadě databází a repozitářů z různých zemí světa. Z jednoho přístupového místa se tak čtenář dostane k celé řadě dokumentů odborného charakteru, z nichž mnohé jsou přístupné zdarma v plném textu.

22. 11. 2018 / Kde hledat odborné zahraniční články?

Na školení získali účastníci formou jednoduchých praktických ukázek přehled o multioborových zahraničních zdrojích, ve kterých lze bezplatně hledat časopisecké články odborného charakteru, a to na úrovni bibliografických záznamů, někdy i plných textů.

29. 11. 2018 / Patenty a užité vzory – právní ochrana technických řešení

Školení přineslo základní informace o ochraně průmyslového vlastnictví formou patentu a užitého vzoru a ukázku nového vyhledávacího rozhraní bezplatné patentové databáze Espacenet. Školení mohlo být užitečné nejen pro zájemce, kteří zvažují možnosti ochrany svých nápadů, ale také pro studenty, vědce, inovátory, podnikatele a firmy, které zjišťují stav techniky v dané oblasti či hledají inspiraci pro další výzkum, vývoj a výrobu nových produktů.

16. 12. 2018 / Bezplatné informační zdroje z oblasti pedagogiky

Na školení se formou jednoduchých praktických ukázek seznámili účastníci se zajímavými českými a zahraničními databázemi a portály, na nichž lze bezplatně hledat literaturu, informace či užitečné pomůcky z oblasti pedagogiky, výchovy a vzdělávání.

13. 12. 2018 / České a zahraniční digitální knihovny

Formou jednoduchých praktických ukázek příklady z významné české a zahraniční digitální knihovny, v nichž jsou některé dokumenty volně přístupné v plném textu.

VÝSTAVY

20. 12. 2017 – 28. 2. 2018 / Jiří Sumín.

Tajemství ženského psaní

Česká spisovatelka Amálie Vrbová publikovala většinu svých děl pod pseudonymem Jiří Sumín. Ve svých povídkách, novelách a románech se snažila realisticky vykreslit především život na hanáckém venkově, z něhož sama pocházela. Výstava připomněla nejen dílo této velmi zajímavé a často neprávem opomíjené autorky, ale přiblížila ji i jako osobnost prostřednictvím dochované korespondence.

- 11. 1. 2018 / Jiří Sumín. **Tajemství ženského psaní**
Komentovaná prohlídka výstavy.

- 18. 1. 2018 / Jiří Sumín. **Tajemství ženského psaní**
Komentovaná prohlídka výstavy.

Komentovaná prohlídka výstavy Jiří Sumín. **Tajemství ženského psaní**, 18. ledna 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

1. 11. 2017 – 27. 1. 2018 / Vynálezce a průmyslník František Křížík

V roce 2017 jsme si připomněli 170. výročí narození Františka Křížíka, českého technika, podnikatele a vynálezce světového významu. F. Křížík zkonstruoval blokové signalizační zařízení a obloukovou lampu. Získal zakázky na pouliční osvětlení a vybavení asi sto třiceti českých elektráren. Zajistil osvětlení Jubilejní výstavy v roce 1891 a vytvořil světelnou fontánu v areálu pražského výstaviště, zprovoznil také některé tramvajové tratě v Praze. Výstavka přiblížila život a dílo tohoto významného českého elektrotechnika.

5. 2. – 31. 3. 2018 / NEPÁL – šerpové a Šerpové

Výstava s názvem *NEPÁL – šerpové a Šerpové*, představila jednak Šerpy jako etnikum, žijící v Nepálu, především v oblasti pod Mount Everestem, jednak v přeneseném smyslu slova šerpa = nosič nákladů pro expedice a turisty, ale i pro místní obyvatele.

- 5. 2. 2018 / NEPÁL – šerpové a Šerpové
Vernisáž

21. 2. – 14. 4. 2018 / Brněnské řeky Svratka a Svitava – krajinářské studie nábřeží

Výstava představila studentské práce Ateliéru navrhování, Ústavu zahradní a krajinářské architektury, Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Jak vidí studenti možnost oživení dvou hlavních brněnských řek? Jak má vypadat nábřeží ve městě a v krajině? Vybrané studentské práce představují vize a možnosti práce s okolím Svratky i Svitavy, aby se obě řeky opět objevily v městském prostoru a přinesly do něj život, jako při vzniku tohoto města.

- 21. 2. 2018 / Brněnské řeky Svratka a Svitava – krajinářské studie nábřeží

Vernisáž

- 21. 2. 2018 / Brněnské řeky Svratka a Svitava – krajinářské studie nábřeží

Přednáška

21. 2. 2018 – 29. 3. 2018 / Kreslíme s radostí

Výstava kreseb studentů výtvarného kurzu vedeného výtvarnicí Libuší Šuleřovou.

- 21. 2. 2018 / Kreslíme s radostí

Vernisáž

8. 3. – 28. 4. 2018 / 70 let JAMU

Brněnská Janáčkova akademie múzických umění (JAMU) v roce 2017 oslavila sedmdesát let své existence. K tomuto významnému jubileu si tato škola nadělila reprezentativní publikaci, mapující její historii a také výstavu, která z prostor Divadla na Orli putovala do Moravské zemské knihovny. Návštěvníci knihovny měli jedinečnou příležitost si výstavu prohlédnout v Galerii MZK.

- 8. 3. 2018 / 70 let JAMU

Výstavu zahájil rektor JAMU, prof. Mgr. Petr Oslzlý, a prorektor JAMU, prof. PhDr. Josef Kovalčuk. V doprovodném kulturním programu vystoupili studenti Divadelní fakulty JAMU.

- 25. 4. 2018 / Slavnostní ukončení výstavy 70 let JAMU

Setkání a vzpomínání předních pedagogů a absolventů obou fakult JAMU. V doprovodném programu vystoupili studenti Hudební fakulty JAMU.

Slavnostní ukončení výstavy 70 let JAMU, 25. dubna 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

9. 4. – 26. 5. 2018 / Vladimír List

Výstava připomněla život a dílo významného inženýra elektrotechniky a vysokoškolského pedagoga, který se zasloužil o vznik elektrifikační soustavy a technické normalizace v naší zemi.

2. 5. – 31. 8. 2018 / Městské zahrady brněnské čtvrti Veveří

Navázání na cyklus výstav Ústavu zahradní a krajinářské architektury, Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně v prostorách Moravské zemské knihovny s krásným výhledem na Brno. Tentokrát představení výběru architektonických studií, které se zaměřují na prověřování nových myšlenek ve veřejném prostoru města Brna. Autory byli studenti druhého ročníku, kteří měli za úkol hledat, navrhnout a ručně nakreslit ideální podobu městských zahrad v oblasti Brno-Veveří. Hledat i na místech nečekaných, navrhovat variantu optimální, a skrze autorskou grafiku prostor co nejlépe vyjádřit a své představy zprostředkovat ostatním.

9. 5. – 30. 6. 2018 / Lumír Seifert: Pro vodu

Výstava představila cyklus figurativních olejomalb na plátně s tématem vody a dění okolo ní. Koupání jako programové trávení času ve jménu pohody. „Jak málo si uvědomujeme, že voda a to, že nám padá z nebe, je privilegium místa, kde jsme se narodili,“ říká malíř Lumír Seifert. Lumír Seifert se narodil v roce 1982 a žije a pracuje v Brně. Vystudoval Pedagogickou fakultu Masarykovy univerzity, obor výtvarná výchova a vizuální tvorba. V současnosti pracuje v muzeu, kde pečuje o české sbírky výtvarného umění. Tento každodenní dotek s díly jiných autorů se částečně odráží v jeho malířském projevu. Stává se pozorovatelem každodenní reality a expresivní zkratkou ji přenáší na plátno. V jeho výtvarné práci najdeme i ozvěny moderny a osobního přístupu k rukopisu jako důležité součásti obrazu. Výrazná barevnost podporuje atmosféru jeho děl a zvýrazňuje náladu jednotlivých postav. Lumír Seifert vystavoval svá díla na řadě samostatných i společných výstav.

Dernisáž výstavy *Pro vodu*, 28. června 2018. Foto: Kateřina Korečková

– 10. 5. 2018 / Vernisáž výstavy *Pro vodu*

Brněnský malíř Lumír Seifert představil cyklus figurativních olejomalb na plátně s tématem vody a dění okolo ní. Výstavu uvedl výtvarník Roman Plášek.

– 31. 5. 2018 / Komentovaná prohlídka výstavy *Pro vodu*

Výstavou *Pro vodu* provedl autor obrazů, brněnský výtvarník Lumír Seifert.

– 28. 6. 2018 / Dernisáž výstavy *Pro vodu*

S cyklem figurativních olejomalb na plátně s tématem vody a dění okolo ní jsme se slavnostně rozloučili za přítomnosti autora – Lumíra Seiferta. Brněnský malíř nabídl návštěvníkům také poslední komentovanou prohlídku touto výstavou.

14. 5. – 15. 6. 2018 / Současná německá a česká lyrika

Jaká jsou témata a tendence v současné německé a české lyrice? Jací básníci a jaké básně stojí za naši pozornost? Smyslem česko-německé výstavy bylo představit českou a německou poezii a přispět k popularizaci poezie jako takové. Výstava byla zahájena vernisáží, kde byli představeni vystavení autoři i koncept výstavy. Výstavu zapůjčil Goethe-Institut v Praze.

14. 5. 2018 / Současná německá a česká lyrika Vernisáž

7. 6. 2018 / Vernisáž kurzu *Kreslíme s radostí II*

Vernisáž výstavy kreseb studentů výtvarného kurzu vedeného výtvarnicí Libuší Šuleřovou. Hudební doprovod: Veronica. Doprovodný program: Umělecké terapie pod vedením Ivany Noemi Švábkové.

8. 6. 2018 / Re:publika

Spolupráce na expozici věnované vývoji knihoven v období posledních sta let.

Re:publika, 8. června 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

9. 7. – 5. 10. 2018 / Zvláštní vydání. 50 let od okupace
Československa 21. srpna 1968 v moravském tisku
Moravská zemská knihovna uspořádala výstavu
*Zvláštní vydání. 50 let od okupace Československa
21. srpna 1968 v moravském tisku.*

- 12. 9. 2018 / Komentovaná prohlídka výstavy Zvláštní vydání

Výstavou proved jeden z jejích autorů, doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.

Komentovaná prohlídka výstavy Zvláštní vydání, 12. září 2018.
Foto: Kateřina Korečková

18. 7. – 29. 9. 2018 / Několik ukrajinských slov o válce

Výstava přinesla reflexi ukrajinských básníků a spisovatelů na válečné události v jejich zemi. Autorkou textů byla ukrajinská bohemistka a překladatelka Iryna Zabiiaka.

11. 9. – 31. 10. 2018 / Šťastný bezdomovec – Evropan a světoobčan Jiří Gruša / Glücklich heimatlos – Europäer und Weltbürger Jiří Gruša

Výstava nabídla vhled do života a díla Jiřího Gruši, který v různých etapách své životní dráhy působil jako disident, bojovník proti cenzuře a diktatuře, básník a prozaik tvořící v českém a německém jazyce, překladatel, diplomat a prostředník národní a kulturní vzájemnosti. Výstava, jazykově česko-německá, vychází z materiálů, které jsou součástí fondu Jiřího Gruši ve sbírkách Moravského zemského muzea. Jiří Gruša,

Vernisáž výstavy Šťastný bezdomovec – Evropan a světoobčan Jiří Gruša / Glücklich heimatlos – Europäer und Weltbürger Jiří Gruša, 11. září 2018.
Foto: Kateřina Korečková

jenž mimo jiné zastával post ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR, velvyslance v Německu a Rakousku, ředitele Diplomatické akademie ve Vídni a prezidenta celosvětového sdružení spisovatelů „International PEN“, byl skutečným Evropanem, ovšem osobností formátu světového.

Autoři výstavy: Eleonora Jeřábková, Demeter Malaťák. Odborní konzultanti: Sabine Gruša, Mojmír Jeřábek. Výstavu zapůjčilo Moravské zemské muzeum.
- 11. 9. 2018 / Vernisáž výstavy Šťastný bezdomovec – Evropan a světoobčan Jiří Gruša / Glücklich heimatlos – Europäer und Weltbürger Jiří Gruša

1.–31. 10. 2018 / Praha 1968 / Fotografie Paula F. Goldsmithe

Výstava renomovaného fotografa Paula F. Goldsmithe. Jako vysokoškolský student Paul navštívil Československo – a 21. srpna 1968 se probudil do sovětské invaze. V ulicích Prahy se mu podařilo zachytit historické momenty, které byly jen pár dní poté otištěny ve velkých denících po celém světě. Osm z jeho fotografií bylo přijato do sbírky Institutu pro umění v Chicagu, pět z nich bylo zakoupeno Muzeem umění v Houstonu. Paulovy fotografie byly vystaveny v Kavárně Krásný ztráty Praha, Commonwealth Clubu v San Franciscu a také na Kalifornské univerzitě, Berkeley.

2. 10. – 15. 11. 2018 / Půl století se Sdružením Q 1968–2018

Seriál literárně-hudebních večerů věnovaných Sdružení Q byl rámován výstavou připomínající historii sdružení, jeho nejvýznamnější členy a padesátileté výročí jeho založení. Zahájení a ukončení výstavy, tedy první a poslední večer seriálu, byly pojaty jako společenská setkání členů a přátel sdružení. Literární složku večerů vyplnila autorská čtení některého ze současných členů sdružení. Krom vlastních výstupů připomněli tito básníci a spisovatelé své zesnulé předchůdce

Dernisáž výstavy Půl století se Sdružením Q 1968–2018, 15. listopadu 2018.
Foto: Romana Macháčková

a četli ukázky z jejich děl, která je nějakým způsobem oslovila či ovlivnila. Součástí všech těchto večerů byl rovněž hudební doprovod. V něm se představily hudební sekce sdružení.

- 2. 10. 2018 / Půl století se Sdružením Q

Vernisáž výstavy připomínající historii Sdružení Q, jeho nejvýznamnější členy a padesátileté výročí jeho založení. Setkání členů a přátel Sdružení Q.

- 15. 11. 2018 / Setkání členů a přátel Sdružení Q

Dernisáž výstavy Půl století se Sdružením Q 1968–2018.

1.–31. 10. 2018 / Výstava Kaligrafická kniha:

Ze srdce i z mozku

Výstava *Kaligrafická kniha* v Moravské zemské knihovně představuje kolekci kaligrafických prací, souvisejících s literární tvorbou autorky. Kniha jako objekt se stává jednak podobenstvím samotného procesu ručního psaní, jež zhmotňuje myšlenky a přetahuje je z neuchopitelného do fyzického světa. Kniha také symbolizuje materializaci ideje, z fiktivní, soukromé sféry se překlápí do skutečného bytí: smyšlené postavy ovlivňují životy lidí, v realitě se objevují předměty popsané v textech, hranice mezi skutečným a neskutečným mizí; podobně se osobní názory a spekulace v odborné literatuře postupně stávají objektivními fakty. Výstava také reflektuje pozici současné západní kaligrafie, s jejím širokým rozsahem od tradičních řemeslných technik, přes abstrakci až ke konceptuálnímu pojetí. Tuto specifickou povahu západní kaligrafie zachycuje proces vzniku autorské knihy se všemi jejími aspekty: iniciální ideou, jasnou sémantickou vrstvou, znepokojivostí nečitelností, promyšleným komponováním uměleckého díla i zcela intuitivními postupy. Komplexní povahu knihy na výstavě symbolizuje i rozsah prezentovaných technik a materiálů, využitím tradičních ručních postupů nebo fotografie.

10. 10. 2018 – 6. 1. 2019 / Tomáš Hlavenka:

Dobrodružství v zemi marketů

V Moravské zemské knihovně se představila první umělecká instalace z projektu dočasných realizací vytvořených přímo pro konkrétní prostor knihovny. Tomáš Hlavenka svérázně zasáhl do prostoru atria knihovny, jediného kontrastního prostoru v moderní budově s bujnější přirozenou vegetací. Vystavěl zde archetypální přírodní scénu, chatku s trampskými atributy (ohniště, totem), přičemž využil přítomných prvků (např. koryto potoka s lávkou), jimž dodal vlastní významy a propojil je s celou instalací do podoby jakési „chaty v jezerní kotlině“. Všechny komponenty instalace, jež pocházejí výhradně ze sortimentu současných hobby marketů, odkazují na posuny v pohasínající

trampské kultuře, na někdejší foglarovské dobrodružné romány i do určité míry na ekologickou a civilizační tematiku. To vše navázané na současnou podobu kutilství a drobného stavitelství prostřednictvím obchodních sítí je autorovou reflexí dnešní doby s romanticko-apokalyptickým vyzněním.

- 10. 10. 2018 / Vernisáž expozice Tomáš Hlavenka: Dobrodružství v zemi marketů

- 15. 11. 2018 / Komentovaná prohlídka expozice Tomáš Hlavenka: Dobrodružství v zemi marketů
Komentovaná prohlídka výstavy *Dobrodružství v zemi marketů* za účasti autora Tomáše Hlavenky a kurátorky Julie Kačerovské.

15. 10. – 30. 11. 2018 / Knihovna Lidových novin

Edice Knihovna Lidových novin přinášela formou sešitů vydávaných na pokračování původní českou prózu. Od vydání prvního svazku na podzim roku 1936 ovlivnila a inspirovala četnou divadelní, rozhlasovou i filmovou tvorbu a s mnohými díly se díky opakovanému vydávání setkáváme dodnes. V průběhu třinácti ročníků KLN vyšlo přes sedmdesát titulů od bratrů Čapků, Karla Poláčka, Eduarda Basse, Zdeňka Jirotky, Františka Kubky, Anny Marie Tilschové a mnohých dalších. Ve své době slavila KLN velký úspěch a oblibu u čtenářů si jednotlivé tituly podržely dodnes, vždyť mezi ně patří i vítěz ankety Kniha mého srdce – *Saturnin*.

- 29. 11. 2018 / Dernisáž výstavy Knihovna Lidových novin

31. 10. – 1. 11. 2018 / Neprodejní výstava odborné zahraniční literatury

Výstavka představila novou produkci významných zahraničních vydavatelství (Oxford University Press, Cambridge University Press, Taylor & Francis, Wiley, Brill, de Gruyter, Springer, Pearson a dalších). Zastoupeny byly humanitní, společenskovědní i přírodovědné obory. Návštěvníci měli možnost navrhnout konkrétní knihu

Neprodejní výstava odborné zahraniční literatury, 31. října – 1. listopadu 2018.
Foto: Kateřina Korečková

k nákupu do fondu MZK. Výstava se konala ve spolupráci se Slovart GTG.

1. 11. – 15. 12. 2018 / Obrazy slavných rukou amatérů

Výstava oslovila všechny, kteří si rádi prohlédnou a přečtou pár zajímavostí o obrazech slavných světových a českých malířů. Byla k vidění známá díla, jako například *Impresse* od C. Moneta, *Slunečnice* od V. van Gogha nebo *Podvečer na Hradčanech* od Jakuba Schikanedera. Věříme, že překvapením bude zpráva o skutečných autorech vystavovaných děl, protože je malovali amatérští umělci. Jejich obrazy jsou však od originálu k nerozeznání. Autory jsou účastníci výtvarných kurzů, kteří si po jednoduchém výtvarném kurzu zamilovali výtvarné médium suchého pastelu a pravidelně s ním dnes tvoří zázraky.

– 16. 11. 2018 / Vernisáž výstavy Obrazy slavných rukou amatérů

19.–30. 11. 2018 GIS Day: Město Brno – nevyčerpatelný zdroj informací

Zajímají Vás zprávy o dopravě v Brně? Hledáte informace o městské zeleni? Jste fanoušci 3D dat? Máte rádi historii města a jeho jedinečnou architekturu? Na tyto i další otázky odpovídala výstava pořádaná v rámci světového dne GIS. Na posterech a informačních panelech se návštěvníci seznámili s ukázkami vybraných zajímavých projektů, které se řeší na Magistrátu města Brna a v příspěvkových organizacích pomocí geografických informačních technologií.

19. 11. – 21. 12. 2018 / Z Litoměřic až do Vídeňského Burgtheatru

Výstava se zabývala autobiografiemi známých hereček a herců 19. a 20. století z německojazyčného prostředí, jež působili v různých oblastech Rakouska-Uherska, především na území českých zemí. Výstava byla koncipována jako komiks, kde se každý plakát zabýval jedním tématem nebo toposem. Většina z nich se týká základní představy o hereckém povolání: Proč se člověk vydá k divadlu a co herec musí ovládat? Jak vypadá typická kariéra a čím se jednotlivé dráhy eventuálně odlišují? Jak vypadá život za jevištěm a jak probíhá každodenní divadelnická praxe? Co z tohoto povolání dělá ikonu nestálosti?

– 19. 11. 2018 / Vernisáž výstavy Z Litoměřic až do Vídeňského Burgtheatru

Dr. phil. Katharina Wessely a Dr. phil. Michaela Kuklová přišly představit společný projekt zabývající se autobiografiemi známých hereček a herců 19. a 20. století z německojazyčného prostředí, kteří

působili v různých oblastech Rakouska-Uherska, především na území českých zemí.

10. 12. 2018 – 5. 1. 2019 / Připomenutí minulosti očima budoucnosti: Pohled na Jubilejní rok 2018 očima mladých tvůrců

Projekt Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně *Připomenutí minulosti očima budoucnosti, pohled na Jubilejní rok 2018 očima mladých tvůrců*, je koncipován jako multioborová výstava. Cílem projektu bylo vzbudit zájem o podstatu a významnost jednotlivých milníků české historie počínaje rokem 2018, prezentovat dějiny z pohledu zejména mladých tvůrců – studentů. Jde o zvýraznění hlavních symbolů státnosti a posílení národního uvědomění nenásilnou, ale působivou formou. Hlavní aktivity a výstupy projektu realizují studenti a pedagogové Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kteří díky jednoduchému a zajímavému pojetí dokáží přiblížit jubilea roku 2018 veřejnosti prostřednictvím výtvarného umění. Výstava si klade za cíl netradiční a různorodou formou dotvářet symboliku doby, kdy české dějiny procházely zásadními změnami. Garantem celého projektu byla doc. Mgr. Irena Armutidisová.

– 10. 12. 2018 / Vernisáž výstavy Připomenutí minulosti očima budoucnosti: Pohled na Jubilejní rok 2018 očima mladých tvůrců

DALŠÍ AKTIVITY

26. 6. – 28. 8. 2018 / Jóga v 7. patře

Cvičení jógy v prostorách knihovny pro zájemce z řad veřejnosti i zaměstnanců.

Jóga v 7. patře, 26. června 2018

8.–29. 10. 2018 / Tančíme v MZK! s Caroline (jednou týdně)

„Tanec mě doprovází již od předškolního věku. Během té doby jsem tančila a soutěžila v různých

stylech tance, které mě vždy o něco více obohatily. Jsem lektorkou tance dětí předškolního a školního věku a vedu druhé v tanci, aby ze sebe mohli předat to nejlepší a cítili se vnitřně naplnění. Na mých tanečně pohybových lekcích se zaměřujeme na principy pohybů našeho těla, vnímáme svůj dech a dbáme na správné protažení a uvolnění těla a mysli. Objevujeme přirozený pohyb a plynulost v tanci. Dbáme také na posílení středu těla. Tanec je pro mě energie teď a tady, cítění těla v rytmu hudby a různá hloubka emocí, které plynou, když se jim odevzdáme. Lekce byly vhodné pro všechny bez rozdílu věku.

22. 10. 2018 / Kam všude mne zavedl qi gong

Ukázková hodina qi gong.

Ukázková hodina qi gong, 22. října 2018. Foto: Kateřina Korečková

19. 12. 2018 / Charitativní antikvariát:

Jóga s Petrou Štěrbánkovou

S Petrou jsme chvíli zastavili tělo a mysl a relaxovali jsme. Lekce jógy pro začátečníky i pokročilé.

19. 12. 2018 / Charitativní antikvariát:

Vánoční posezení s Janem Burianem

S cestovatelem, spisovatelem a hudebníkem o Vánocích, tvorbě a hudbě.

Charitativní antikvariát: Raději zešilet v divočině, 20. prosince 2018. Foto: Jaroslava Dvořáková

20. 12. 2018 / Charitativní antikvariát:

Raději zešilet v divočině

Promítání a beseda s Alešem Palánem. Setkání se šumavskými samotáři prostřednictvím autora knihy *Raději zešilet v divočině* a fotografií Jana Šibíka, jejichž filozofie a životy se nepodobají ničemu, co známe.

ČESKÉ LITERÁRNÍ CENTRUM

Rok 2018 byl pro 4. sekci MZK, České literární centrum, prvním rokem běžného fungování. Úkolem Českého literárního centra je spojovat jednotlivé aktivity a instituce literární kultury, zviditelňovat českou literaturu a knižní kulturu zejména v zahraničí, pomáhat rozvíjet její funkci nositele sdílených hodnot a témat v národním a mezinárodním kontextu.

Ve shodě s koncepcí Českého literárního centra provozovala sekce aktivity ve čtyřech hlavních oblastech:

- 1) rezidenční pobyty v ČR a zahraničí;
- 2) zahraniční reprezentace českých autorů;
- 3) programové aktivity;
- 4) informační servis.

ČLC uspořádalo celkem **12** rezidencí v Praze a **10** rezidencí v Brně pro zahraniční překladatele a bohemisty. Rezidence byly pořádány v jarním (březen–červen) a podzimním (srpen–prosinec) turnusu. Pro rezidence v Praze je využíván od září 2018 byt po spisovateli Jaroslavu Foglarovi.

Období březen–červen 2018:

Praha (6 rezidencí): Kim Kyuchin (Japonsko), Dragan Georgijevski, (Makedonie), Xenia Timenčik (Rusko), Katharina Hinderer (Německo), Lara Fortunato (Rakousko), Pierre Cendors (Francie).

Brno (5 rezidencí): Martina Lisa (Německo), Kim Kyuchin (Japonsko), Justin Quinn (Irsko), Kataryna Vandych (Ukrajina), Lucy Duggan (VB).

Překladatelka Mei Kashima (Japonsko) při rozhovoru pro ČT v bytě J. Foglara (rezidenční pobyt ČLC)

Období srpen–prosinec 2018:

Praha (6 rezidencí): Giuseppe A. Dierna (Itálie), Mei Kashima (Japonsko), Sofia Cheliak (Ukrajina), Sonja Stojmenska-Elzeser (Makedonie), Radost Železavova (Bulharsko), Chantal Dauphin-Villemant (Francie).

Brno (5 rezidencí): Veronika Siska (Německo), Hana Hadas (Německo), Krasimir Prodanov (Bulharsko), Kees Mercks (Nizozemí), Elzbieta Zimna (Polsko).

České literární centrum uspořádalo v uplynulém roce **3** rezidenční pobyty v SRN pro české tvůrce. V září 2018 se uskutečnil měsíční rezidenční pobyt v Berlíně (TAKT Artist Residency), jež získal Ondřej Macl. Macl je laureátem Ceny Jiřího Ortena za rok 2018 a realizací rezidence se MZK prostřednictvím ČLC zapojila do nejvýznamnější tuzemské ceny pro spisovatele do **30** let. Rezidence byla spolufinancována pořadatelem soutěže Svazem českých knihkupců a nakladatelů a Českým centrem Berlín. Ve spolupráci s brémským literárním domem Globale vytvořilo České literární centrum reciproční rezidenční program pro **2** české a **2** německé autory. V umělecké kolonii Worpswede získali na základě otevřené výzvy rezidenční pobyt v listopadu 2018 Petr Šesták a Klára Vlasáková. Rezidence pro německé autory v ČR proběhnou v květnu 2019 v Broumově (ve spolupráci s Goethe Institutem Praha) a Praze. Program byl realizován s finanční podporou Česko-německého fondu budoucnosti na základě úspěšné žádosti partnerů.

V roce 2018 byl rezidenční program v Broumově, který ČLC pořádá ve spolupráci se Vzdělávacím a kulturním centrem Klášter Broumov, otevřen v mezinárodním česko-německo-polském formátu ve spolupráci s Goethe Institutem Praha a Vratislavským domem literatury. Jarní turnus hostí v rezidenčním domku s kapacitou dvě osoby dvojici autorů z ČR a Německa, podzimní turnus dvojici z ČR a Polska, letní měsíce jsou vyhrazeny českým tvůrcům. MZK se také prostřednictvím ČLC partnersky zapojila do výročních cen Magnesia Litera: vítězi je jako součást ocenění v kategorii „Literatura pro děti a mládež“ nabídnut rezidenční pobyt v délce **3** týdnů.

jaro 2018: Marek Rubec + Olga Slowik, Pavel Klusák, Eva Prchalová, Alena Wagnerová

léto 2018: Ester Stará + Milan Starý, Patrik Ouředník + Olga Špilarová, Robin Král + Andrea Tachezy, František Tichý (vítěz Magnesia Litera – literatura pro děti a mládež)

podzim 2018: Ladislav Zedník, Pavel Göbl, Iva Pekárková, Iveta Merglová, Anna Olga Markowitz

ČLC podpořilo celkem **98** výjezdů českých autorů do **21** zemí (Německo – **28**, Rakousko – **7**, Itálie – **7**, Nizozemí – **4**, Velká Británie – **3**, Belgie – **8**, USA – **5**, Polsko **9**, Bělorusko – **1**, Maďarsko – **3**, Litva – **1**, Moldávie – **1**, Portugalsko – **1**, Francie – **4**, Španělsko – **2**, Bulharsko – **2**, Chorvatsko – **1**, Rusko – **1**, Rumunsko – **2**, Slovensko – **7**, Norsko – **1**), a to formou otevřených výzev (celkem **45** žádostí z **20** zemí) či na základě přímé spolupráce s partnerskými institucemi v zahraničí. Celkem bylo vysláno **73** tvůrců. V rámci tří kol otevřených výzev pro zahraniční organizátory se uskutečnilo **56** výjezdů, v přímé spolupráci se zahraničními institucemi a organizátory literárních festivalů bylo zorganizováno celkem **42** výjezdů českých autorů. **3** autoři získali rezidenční pobyt v Německu a v rámci rezidencí byly také uspořádány jejich prezentace. Nejvyšší počet autorských reprezentací v německojazyčných zemích (celkem **28** reprezentací, **5** přijatých žádostí v rámci otevřené výzvy, **17** přímých spoluprací s lokálními partnery) odráží zvýšený zájem o české autory spojený s přípravou lipského festivalu 2019 a vydávání zvýšeného počtu českých knih v německém překladu v roce 2018. Mezi autory vyslané do zahraničí patří: David Zábranský, Bianca Bellová, Kateřina Tučková, Jaroslav Rudiš, Petra Dvořáková, Vendula Chalánková, Radka Denemarková, Michal Ajvaz, Barbora Gregorová, Pavel Peč, Tomáš Přidal, Matěj Hořava, Tereza Korecká Vostradovská, Magdalena Rutová, Alžběta Zemanová, Tereza Horváthová, Juraj Horváth, Pavel Mandys, Petra Soukupová, Miloš Urban, Jaroslav Kalfař, Markéta Hejkalová, Petra Hůlová, Martin Reiner, Anna Bolavá, Dora Kaprálová, Jan Novák, Marek Šindelka, David Böhm, Josef Straka, Jonáš Hájek, Patrik Ouředník, Petr Váša, Jaromír Typlt, Václav Šindelář, Jakub Šfourač, Ellen Makumbirofa, Tereza Řičanová, Jakub König, Tereza Boučková, Marie Iljašenko, Tereza Rubášová, Toy Box, Hana Roguljič, Zuzana Lazarová,

Spisovatel Marek Šindelka na chorvatském festivalu Galovičeva jesen (program autorské mobility ČLC)

J. H. Krchovský, Petr Placák, Marek Toman, Chrudoš Valoušek, Vojtěch Mašek, Marie Šťastná, Tomáš Kučerovský, Tereza Semotamová, Viktorie Hanišová, Marek Pokorný, Kateřina Rudčenkova, Michal Rataj, Marek Rubec, Ludmila Favardin, Vratislav Maňák, Tomáš Končinský, Barbora Klárová, Radek Fridrich, Jan Sojka, Adam Borzič, Milan Děžinský, Pavel Kolmačka, Pavel Novotný, Jan Škrob, Božena Správcová, Klára Vlasáková, Petr Šesták, Ondřej Macl.

Cena Susanny Roth 2018

České literární centrum ve spolupráci s Českými centry každoročně pořádá soutěž na podporu překladatelského dorostu. Letošního ročníku se účastnilo **122** zájemců z **16** teritorií (Bulharsko, Itálie, Japonsko, Korejská republika, Německo, Maďarsko, Polsko, Rakousko, Rusko, Ukrajina, Velká Británie, Bělorusko, Chorvatsko, Litva, Makedonie, Srbsko). **15** vítězů z jednotlivých oblastí absolvovalo vzdělávací seminář v Praze a účastnilo se Bohemistického semináře 2018 ve Zlíně.

Aktivity pro nakladatele

České literární centrum kontinuálně pracuje s nakladateli v zahraničí. Cílem je zvýšit povědomí o nově vydaných českých knihách a docílit zvýšení počtu vydaných překladů českých knih. ČLC průběžně informuje nakladatele o nově vydaných českých knihách a možnostech grantové podpory Ministerstva kultury a ČLC. Pracovníci ČLC se zúčastnili mezinárodních festivalů v Paříži, Londýně, Lipsku, Frankfurtu, Bologně a Madridu. V roce 2018 ČLC uspořádalo následující akce zaměřené na zahraniční nakladatele:

29. 5. 2018 / Paříž, nakladatelský seminář

V rámci semináře byly představeny nejprekládanější české prozaické tituly, které dosud nebyly přeloženy do francouzštiny, následovaly prezentace překladatelů a „speed dating“ překladatelů a nakladatelů.

29. 9. 2018 / Tábor, nakladatelský networking

V rámci festivalu malých nakladatelů Tabook se uskutečnilo společné setkání **7** zahraničních a řady českých nakladatelství. Nakladatelé si navzájem představili svou produkci a trendy v dětské literatuře v jednotlivých zemích.

7. 11. 2018 / Vilnius,

nakladatelsko-překladatelský seminář

Akce pořádána Litevským svazem překladatelů.

První část semináře byla věnována grantové podpoře vydávání české literatury v zahraničí, ve druhé části byly představeny nejprekládanější tituly současné české literatury včetně titulů pro děti. Akce se zúčastnili také zástupci Litevského kulturního institutu a Svazu spisovatelů ve Vilniusu.

Prezentace pro zahraniční bohemisty

Aktivity, informační servis, pobídky a rezidenční programy ČLC byly v průběhu roku prezentovány na bohemistických setkáních či setkáních lektorů češtiny v Německu, Francii a Itálii:

2. 3. 2018 / Setkání bohemistů v Mnichově

V rámci každoročního setkání bohemistů z německojazyčných zemí, z ČR a SR byly představeny aktivity ČLC. Celkem **80** účastníků setkání získalo informace o možnosti spolupráce při přípravě seminářů pro studenty, rezidenční nabídce ČLC a bohemistickém oběžníku.

15. 3. 2018 / Překladatelský seminář v Benátkách

Celodenní překladatelský seminář pro studenty češtiny z univerzit v Benátkách, Padově a Udine. V rámci semináře ČLC představilo studentům a vyučujícím činnost ČLC a možnosti spolupráce.

22. 3. 2018 / Setkání lektorů českého jazyka v Paříži

Během setkání byla lektorům a lektorkám češtiny na francouzských bohemistických pracovištích představena činnost ČLC.

27. 4. 2018 / Setkání lektorů češtiny německých a rakouských univerzit v Lipsku

Na setkání lektorů českého jazyka na německých a rakouských univerzitách byly představeny aktivity a programy a informační pobídky ČLC.

27. 10. 2018 / Seminář pro německé účastníky soutěže S. Roth v Berlíně

V rámci semináře organizovaného Českým centrem Berlín získali mladí překladatelé, kteří se v roce 2018 účastnili ceny S. Roth, informace o aktivitách ČLC a nově vydaných českých knihách.

Programové aktivity pro veřejnost v ČR

V období od března do listopadu 2018 proběhlo

24 akcí pro veřejnost v Praze, Brně, Ostravě

a Broumově ve spolupráci s následujícími institucemi: Kampus Hybernská, Filozofická fakulta MU, Goethe Institut Praha, Vratislavský dům knihy, Národní galerie v Praze, Obecní dům Praha, Café Fra, Moravská galerie, Svět knihy, Knihex, ProtimluvFest, festival Inverze, Klášter Broumov, Městská knihovna Broumov.

14. 3. 2018 / Brno, beseda na ukrajinistice

FF MU s rezidentkou ČLC Katerynou Vandych

V rámci semináře ukrajinštiny se mluvilo o tom, jakým způsobem lze naplňovat česko-ukrajinský kulturně-jazykový kontakt, o studiu bohemistiky na Ukrajině a ukrajinistiky v Čechách, o překládání nebo práci v Českém centru.

9. 4. 2018 / Praha,

Polyglotský večer v Kampusu Hybernská FF UK

Rezident ČLC z Makedonie Dragan Georgievski se svými hostkami, Lucíí Gramelovou, autorkou jazykových učebnic a rumunistkou Jarmilou Horákovou mluvil

o polyglosii, učení a učení se jazyků, překládání nebo počtu jazyků, které za den použije v běžné komunikaci. Večer moderoval Jan M. Heller.

25. 4. 2018 / Brno, Jak se dělá galerie v Rusku

Beseda s rezidentkou ČLC a ruskou překladatelkou knihy *Jak se dělá galerie?* Xeníí Timenčik a jedním z autorů publikace Rostislavem Koryčánkem. Akce byla pořádána ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně, která knihu v roce 2016 vydala.

10.–13. 5. 2018 / Praha,

Profesní fórum na Světě knihy

Blok odborných diskuzí, prezentací a networkingových formátů určený bohemistům, nakladatelům, překladatelům a autorům spolupořádaný MZK, sekci ČLC, a Světem knihy, s. r. o. Celkem **22** programů se **40** panelisty bylo rozděleno do čtyř denních bloků.

Program 10. května byl zasvěcen Lipskému knižnímu veletrhu a prezentaci AHOJ Lipsko 2019 s diskusí Martina Krafla s řediteli knižních veletrhů ve Frankfurtu, Lipsku a Vídni (Juergen Boos, Oliver Zille, Benedikt Föger). Následovaly besedy Radima Kopáče s význačnými osobnostmi zahraniční bohemistiky a překladateli z češtiny (Urs Heftrich, Marek Nekula, Franz Schindler, Tatjana Jamnik, Eero Balk, David Short). Program 11. května byl určen nakladatelské veřejnosti.

Trendy současného knižního designu představil Zdeněk Freisleben a jeho hosté: grafička Helena Šantavá a redaktor nakladatelství Arbor Vitae a grafik Lev Pavluch. O postavení literární kritiky a knižního marketingu debatovali hosté literárního vědce Jiřího Trávnička: kritička Eva Klíčová, Lucie Zelinková a Jovanka Šotolová. 12. května byl program soustředěn na tematiku překladu. O překladech z malých a do malých jazyků hovořili překladatel Kyuchin Kim (rezident ČLC), Lenka Bukovská a Kamil Valšík za moderace Mircea Dana Duty. Následovala diskuze moderátorky Terezy Semotamové na téma literární překlad a knižní produkce s Viktorem Janišem, Martinem Vopěnkou a Martinou Mašinovou a diskuze překladatelů Ondřeje Cikána a Benoita Meuniera moderovaná Josefem Hrdličkou o překládání poezie do němčiny a francouzštiny. V závěru denního programu probíhal od 11. do 13. května překladatelsko-nakladatelský speed dating.

13. 5. 2018 / Ostrava,

Beseda s Martinou Lisou na festivalu Inverze

S rezidentkou ČLC Martinou Lisou hovořila o české poezii v německém překladu a alternativní vydavatelské praxi nakl. Hochroth spisovatelka a překladatelka Tereza Semotamová.

16. 6. 2018 / Praha, Praha vzdálená: autorské čtení Lucy Daggan a Pierra Cendrose na Knihexu 06

Rezidentka Lucy Duggan a rezident Pierre Cendros přečetli v rámci doprovodného programu knižního

jarmarku Knihex ukázky z připravovaných knih, které spojuje prostředí Prahy. Akcí provázela a besedu s rezidenty moderovala anglistka a kulturní teoretička Pavla Jonssonová.

Autorské čtení Lucy Duggan (Velká Británie) a Pierra Cendrose (Francie), rezidentů ČLC, v rámci festivalu Knihex; (zleva) Lucy Duggan, Pavla Jonssonová, Pierre Cendros, Ondřej Buddeus

1. 10. 2018 / Praha, přednáška Slovanšská imagologie

U příležitosti výstavy *Slovanšská epopej* v Obecním domě přednesla rezidentka ČLC dr. Sonja Stojmenska-Elzeser přednášku o tom, jak vytváří současná česká, makedonská nebo ruská literatura stereotypy o Slovanech a slovanství. Akce byla pořádána ve spolupráci s Galerií hlavního města Prahy.

Překladatelka Sonja Stojmenska-Elzeser (Makedonie) při přednášce na téma slovanšská imagologie v Obecním domě (rezidenční pobyt ČLC)

10. 10. 2018 / Brno, přednáška Komenský, Amsterdam a nizozemská bohemistika

Doc. Kees Mercks hovořil se studenty a studentkami bohemistiky a nederlandistiky FF MU o svém výzkumu Komenského amsterdamského pobytu, o překladech starší i modernější české literatury i o stavu bohemistiky na amsterdamské univerzitě.

19. 10. 2018 / Ostrava, diskuze

Jak překládat Balabána do bulharštiny

Bulharský překladatel a rezident ČLC Krasimir Prodanov mluvil s básníkem a editorem Balabánova díla Petrem Hruškou o možnostech a překážkách překladu, balabánovské Ostravě a situaci bulharského knižního trhu.

6. 11. 2018 / Praha, autorské čtení Versschmuggel / Překladiště ve fra: Jan Škrob a Tom Besemann

Diskuze a autorské čtení básníků, kteří se účastnili česko-německé básnické dílny Versschmuggel při Poesiefestivalu Berlin 2018, jíž byla MZK partnerem. Úvod: Jonáš Hájek, Mathias Kneip (Haus für Poesie Berlin), moderoval Ondřej Buddeus.

13. 11. 2018 / Brno, diskuze

Proč jsou Havlovy hry stále aktuální?

Rezidentka ČLC Elzbieta Zimna, teatroložka z Varšavy hovořila o aktuálnosti divadelních her Václava Havla s dramatikem Milanem Uhdem.

20. 11. 2018 / Praha,

komponovaný pořad Hrabětovský večer

se Sofií Čeljak v Kampusu Hybernská FF UK

Komponovaný večer o tvorbě Václava Hraběte z ukrajinského pohledu, beseda a čtení básní v českém originále i ukrajinském překladu rezidentky ČLC Sofie Čeljak, následovala beseda o situaci mladých a začínajících autorů a autorek, o jejich podmínkách v ČR a na Ukrajině, s ukrajinskou překladatelkou diskutovala básnička Olga Pek. V závěru večera proběhlo čtení čtveřice laureátů ceny Hořovice Václava Hraběte.

Cyklus prezentací s rezidenty ČLC v klášteře Broumov

S rezidenty v Broumově jsou pravidelně organizovány besedy a autorská čtení v seriálu *Literární café*. V roce 2018 byly realizovány následující akce:

- 17. 4. 2018 / Beseda a autorské čtení s Evou Prchalovou a Stephanie Quitterer (DE)
- 18. 5. 2018 / Beseda a autorské čtení s Pavlem Klusákem a Jonathanem Böhmem (DE)
- 19. 6. 2018 / Beseda a autorské čtení s Alenou Wagnerovou a Majou Das Gupta (DE)
- 18. 7. 2018 / Beseda a autorské čtení s Ester a Milanem Starými
- 15. 8. 2018 / Beseda a autorské čtení s Františkem Tichým

- 9. 8. 2018 / Beseda a autorské čtení s Patrikem Ouředníkem a Olgou Špilarovou

- 8. 8. 2018 / Dílna pro děti vedená Robinem Králem a Andreou Tachezy

- 8. 9. 2018 / Beseda a autorské čtení s Ladislavem Zedníkem a Joannou Lech (PL)

- 23. 10. 2018 / Beseda a autorské čtení a Pavlem Göblem a Jędrzejem Morawieckim (PL)

- 20. 11. 2018 / Beseda a autorské čtení s Ivou Pekárkovou a Tomaszem Majeranem (PL)

- 11. 12. 2018 / Beseda a autorské čtení s Annou Olgou Markowitz a Ivetou Merglovou

Letní dílna se spisovatelkou Evou Prchalovou v klášterní zahradě v Broumově (rezidenční pobyt ČLC)

Beseda se spisovatelkou Ivou Pekárkovou v Městské knihovně v Broumově (rezidenční pobyt ČLC)

Informační servis

ČLC provozuje v české a anglické verzi webové stránky www.czechlit.cz a k propagaci české literatury využívá i sociální sítě: facebook a twitter. Za uplynulý rok zaznamenaly internetové stránky centra **165 995** zobrazení, **74 497** návštěvníků a **51 563** uživatelů. Česká verze facebookového profilu centra měla **4 521** sledujících, anglická verze **1 281** sledujících, na sociální síti twitter **860** sledujících.

ČLC vydává dvakrát ročně vždy se začátkem semestru newsletter pro zahraniční bohemisty *Bohemistický oběžník* s informacemi o aktualitách ze světové a domácí bohemistiky.

V roce 2018 vydalo ČLC 7 propagačních publikací o českých knihách. Byla vydána periodika *New Czech Books* a *Czech Books for Children and Young Adults*, dále byly publikovány tematické brožury představující českou literaturu pro děti a mládež, dramatickou tvorbu, praktická brožura s informacemi o systému grantové podpory Ministerstva kultury a podpoře MZK, sekce ČLC (rezidence, autorská mobilita, informační servis). Pro informační účely o rezidencích v broumovském klášteře vznikl informační leták pro zájemce.

V tištěné a digitální podobě (PDF) bylo publikováno:

- *Czech Books for Children and Young Adults 2018*
- *Czech Books for Children and Young Adults 2019*
- *New Czech Books: Spring 2018*
- *New Czech Books: Autumn 2018*
- *Tschechische Kinderliteratur nach 2000*
- *Tschechische Dramatik nach 2000*
- *À traduire: ROMANS ET NOUVELLES TCHÈQUES DU TROISIÈME MILLÉNAIRE* (pouze on-line)
- *Promotion and support for Czech literature abroad*
- *Rezidenční pobyty v klášteře Broumov*

KNIŽNÍ VELETRHY

MZK byla jako jedna z nejvýznamnějších paměťových institucí v ČR pověřena přípravou české národní expozice na veletrzích v Lipsku, Boloni, Londýně, Frankfurtu nad Mohanem a spolupracovala s Českými centry na přípravě expozic na veletrzích ve Vídni, Sofii, Kyjevě a Casablance. Jednotlivé expozice byly věnovány prezentaci výběrových kolekcí české literatury pro děti i dospělé, doplněny byly i rozsáhlou kolekcí české literatury v překladu.

Kulturní pořady na obou německých veletrzích byly v roce 2018 ovlivněny přípravou prezentace České republiky jako hlavní země na knižním veletrhu v Lipsku 2019. Na veletrhu v Lipsku a ve Frankfurtu nad Mohanem tak byly uspořádány tiskové konference, na prvním z veletrhů byl výrazně posílen kulturní program, v němž vystoupilo celkem devět českých spisovatelů.

AHOJ LIPSKO 2019

Česká republika je v roce 2019 hostující zemí na mezinárodním knižním veletrhu v Lipsku. Na veletrhu v roce 2018, konaném tradičně v březnu, hostování slavnostně vyhlásil jeho ředitel Oliver Zille, a to na tiskové konferenci, které se zúčastnil mj. i ministr kultury České republiky dr. Ilja Šmíd spolu s předními

Lipský knižní veletrh 2018, tisková konference na českém národním stánku k projektu Lipsko 2019. Foto: Pavel Němec

reprezentanty partnerských měst Lipsko a Brno, svobodného státu Saska i České republiky.

V rámci konference byl představen program tzv. Českého roku, který zahrnuje nejen prezentaci během veletržního týdne v březnu 2019, ale zpřítomňuje současnou českou kulturu v německojazyčné oblasti po dobu celého roku (od října 2018 do listopadu 2019). Do projektu jsou zapojeny desítky kulturních institucí z České republiky, Německa, Švýcarska a Rakouska. Nejen v saském Lipsku, ale v celé německojazyčné oblasti tak jsou během čtrnácti měsíců představováni čeští spisovatelé, česká knižní kultura, české myšlení, české výtvarné umění, český komiks, česká hudba, český design nebo česká fotografie. Podobně bude mít publikum v Praze, v Brně a v dalších městech České republiky možnost poznat současnou podobu a témata literatury německé. Cílem projektu Český rok je zintenzivnit především česko-německé kulturní styky a obecně zvýšit povědomí o dvou historicky, jazykově i geograficky blízkých zemích. Proto je řada programů v rámci Českého roku koncipována tak, aby se stala trvalou součástí česko-německé kulturní výměny.

Přípravou prezentace ČR je pověřena příspěvková organizace MK ČR – Moravská zemská knihovna v Brně – pod vedením prof. Tomáše Kubíčka. Programovým koordinátorem Českého roku včetně hostování ČR na veletrhu je Ing. Martin Krafl (od dubna 2017). Od podzimu 2016 projekt řídí a obsahově koncipuje dramaturgická rada odborníků, jejímiž členy jsou: Radovan Auer (Svět knihy), Ivo Bednář (město Brno), Petr Bílek (FF UK Praha), Ondřej Buddeus (České literární centrum), Tomáš Dimter (MF, literární kritik), Christina Frankenberg (bohemistka, České centrum Berlín), Martin Hudec (ČNFB), Martin Janeček (nakladatelství Karolinum), Mojmír Jeřábek (Česká centra), Zuzana Jürgens (bohemistka, Mnichov), Radim Kopáč (MK ČR), Martin Krafl (koordinátor projektu), Tomáš Kubíček (MZK Brno) a Petr Minařík (Větrné mlýny).

Jsou v ní tedy zastoupeni přední odborníci, kteří se na různých úrovních a postech zabývají českou literaturou a kulturou i její prezentací v zahraničí. Kromě nich jsme oslovili i experty na speciální cílové skupiny publika, kteří připravují koncepci programu v rámci odborných pracovních skupin:

- literatura pro děti a mládež: Jana Čeňková, Milena Šubrtová,
- komiks: Martin Foret, Pavel Kořínek,
- poezie: Miroslav Balašík.

Poradcem projektu je literární expert Thomas Geiger (*Literarisches Colloquium* Berlín), o propagaci se starají profesionálové z PR agentur z Mnichova a Lipska.

Samotný veletrh v březnu 2019 bude zaměřen především na prezentaci tvorby ca **60** autorů a autorek z ČR (nominovaných dramaturgickou radou) a nových překladů jejich děl do němčiny (ca **70**). Každý veletržní den bude věnován jednomu tématu: *Literatura ve výjimečné situaci*, *Generace 89*, *Vize v čase krize*, *Literatura zneklidnění*. Samostatně pak budou prezentovány literatura pro děti a mládež, český komiks a současné české drama.

Ples v Opeře Lipsko, náměstkyně ministra kultury Kateřina Kalistová a koordinátor projektu Lipsko 2019 Martin Krafl. Foto: Felix Abraham

Ples v Opeře Lipsko, premiér Saska Michael Kretschmer, náměstkyně ministra kultury Kateřina Kalistová a ředitel Moravské zemské knihovny Tomáš Kubíček. Foto: Felix Abraham

Na Českém roku kultury v Lipsku, který hostování ČR doplňuje, se podílí řada institucí - např. města Brno a Lipsko, Česko-německý fond budoucnosti, Goethe Institut Praha, Česká centra, ZÚ ČR Berlín, Generální konzulát Drážďany, Moravská galerie Brno, Národní divadlo Brno, NFA a další.

Český rok kultury v Lipsku byl zahájen 11. října 2018 literárními akcemi na knižním veletrhu ve Frankfurtu, kde mj. vystoupila Radka Denemarková, a o dva dny později (13. října 2018) na Plese v Opeře Lipsko (ve spolupráci s městem Brno). Na podzim 2018 byla v Lipsku v rámci projektu mj. prezentována česká literatura na festivalu Lipský literární podzim a proběhla také výstava k 100. výročí Československa na lipské radnici doplněná o kolokvium na Univerzitě Lipsko (ve spolupráci s Českým centrem Berlín). Designový festival GRASSI MESSE 2018 přivítal designéry z ČR (ve spolupráci s Moravskou galerií) a Schaubühne Lindenfels Leipzig připravila filmové večery věnované tvorbě Jiřího Menzela, který oslavil osmdesáté narozeniny.

Počátkem roku 2019 se v Lipsku bude konat literární kolokvium věnované české literatuře, zejména pak Bohumilu Hrabalovi a Milanu Kunderovi, proběhne přehlídka českých filmů v Schaubühne Lindenfels v Lipsku a dále se uskuteční řada literárních akcí v souvislosti s knižním veletrhem. Doprovodí je mj. čtyři výstavy: umělecké fotografie Karla Cudlína s portréty současných českých autorek a autorů (Městská knihovna Lipsko), prezentace české avantgardní typografie (Německá národní knihovna ve spolupráci se SLUB Dresden), výstava o životě Jiřího Gruši (VHS Lipsko) a výstava *12 světů* představující české ilustrátory (Městská knihovna Lipsko). V létě 2019 se zaměříme na dětské čtenáře v programu *Kapitáni AHOJ* a na podzim 2019 chceme

Grassimesse, koordinátor projektu Lipsko 2019 Martin Krafl a keramický designér Milan Pekař. Foto: Ruth Justen

pozornost věnovat 30. výročí pádu železné opony. Český rok kultury v Lipsku bude zakončen 8. listopadu 2019 hostováním Národního divadla Brno v Opeře Lipsko s představením opery Leoše Janáčka *Její pastorkyňa*.

Leipziger Literarischen Herbst, koordinátor projektu Lipsko 2019 Martin Krafl a spisovatelka Kateřina Tučková. Foto: Ruth Justen

Po celý rok 2019 budou zároveň probíhat literární akce s českými spisovateli a jejich novými překlady do němčiny v německy mluvících zemích (Německo, Rakousko, Švýcarsko), a to ve spolupráci s literárními domy i Českými centry v Německu a Rakousku či s festivaly Globale Bremen (DE), Zürich liest (CH), Buch Wien (AT), Česko-německé dny kultury v Drážďanech (DE) či Literatura v parku v Praze (ve spolupráci s Pražským literárním domem autorů německého jazyka).

LIEBE LEIPZIGER FREUNDE,

ICH GRÜSSE SIE HERZLICH AUS PRAHA. LEIDER KANN ICH NICHT NACH LEIPZIG KOMMEN, ABER ICH HOFFE, DASS SIE BEIDE FILME SPANNEND FINDEN.

IHR

 Jiří Menzel

Dopis od Jiřího Menzela v rámci promítání filmu *Skřivánci na niti* v Schaubühne Lindenfels

REZIDENČNÍ PROGRAM AHOJ! LIPSKO/DE – BRNO/CZ

U příležitosti hostování České republiky na mezinárodním Lipském knižním veletrhu v roce 2019 a Českého roku v Lipsku (říjen 2018 až listopad 2019) byl počátkem srpna zahájen česko-německý rezidenční program pro pět autorů z České republiky a pět autorů z Německa. Program vznikl díky spolupráci Moravské zemské knihovny, Města Brna, Města Lipska, Goethe-Institutu a lipského knižního veletrhu. Z **56** německých a **29** českých uchazečů vybrala odborná komise celkem **10** stipendistů, kteří absolvovali v období od srpna 2018 do ledna 2019 měsíční pobyt v Brně a v Lipsku. Autoři tak mohli poznat nejen kulturní scénu daného města, ale také své kolegy a kolegyně. Počítalo se i s jejich zapojením do kulturního života obou měst. Cílem rezidenčních pobytů bylo poskytnutí prostoru k soustředěné a kreativní práci. V rámci programu obdrželi autoři stipendium s měsíční jízdenkou hromadné dopravy a bylo jim zajištěno ubytování. Společné vystoupení německých i českých stipendistů je pak plánováno v rámci Lipského knižního veletrhu 2019.

Tisková konference k odstartování rezidenčního programu v Lipsku, Oliver Zille, Markéta Meissnerová, Petr Borkovec, Dr. Skadi Jennicke, Martin Krafl. Foto: Felix Abraham

Luise Boege byla první německou stipendistkou, která počátkem srpna v Brně odstartovala rezidenční program. V září přijela do Brna Bettina Hartz, která vedle své spisovatelské činnosti vedla jako kurátorka v Literárním domě Berlín řadu akcí k padesátému výročí pražského jara. Spisovatel, dramatik a žurnalista Bernhard Setzwein se po desetiletí literárně zabývá bavorsko-českými vztahy a v Brně byl v září. Některá jeho díla byla již přeložena do češtiny, mimo jiné i divadelní hra o Bohumilovi Hrabalovi. Nomád německé literatury, prozaik a básník, dramatik i blogař Roman Israel přijel do Brna v listopadu a věnoval se románu *Muž, který zná své místo*. V prosinci absolvovala

svůj pobyt v Brně poslední stipendistka, Isabelle Lehn, prozaička, esejistka a nositelka řady literárních cen. Autorka v Brně dokončila svůj aktuální román *Frühlingserwachen /Probuzení jara*.

Petr Borkovec byl prvním českým stipendistou, jenž jel v září do Lipska, v říjnu ho následoval Jaromír Typlt, v listopadu Kateřina Tučková a v prosinci Iva Pekárková. V lednu 2019 zakončila v Lipsku rezidenční program výtvarnice a autorka komiksů Lucie Lomová. I součástí jejich pobytu v německém prostředí byla vedle vlastní tvůrčí činnosti řada vystoupení, čtenářských setkání a debat.

Česko-německý rezidenční program byl organizován Moravskou zemskou knihovnou v Brně, Lipským knižním veletrhem, partnerskými městy Lipsko a Brno, Goethe-Institutem Praha a Leipziger Wohnungs- und Baugesellschaft mbH. Mediálním partnerem projektu byl deník *Leipziger Volkszeitung*.

BOHEMISTICKÝ SEMINÁŘ

Z pověření Ministerstva kultury MK ČR uspořádala Moravská zemská knihovna ve dnech 15.-21. července 2018 Bohemistický seminář, který je určen přednostně zahraničním bohemistům, překladatelům a akademickým pracovníkům. Letošního ročníku se zúčastnilo přes **50** účastníků z **22** zemí světa. Mezi účastníky semináře byli rovněž vítězové letošního ročníku překladatelské soutěže Cena Susanny Roth.

Bohemistický seminář 2018 proběhl ve spolupráci s Fakultou multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Odborná část semináře byla zaměřena vedle představení podoby současné české literatury (próza, poezie, komiks) na fenomén meziválečného baťovského Zlína a jeho kultury (formou přednášek o dějinách filmu, architektuře, výtvarném umění atd.). Přednášky byly doplněny translatologickým workshopem či autorskými pořady Antonína Bajaji a Jaroslava Kovandy. V průběhu semináře byly uspořádány dva výjezdy, přičemž první se zaměřil na představení Luhačovic a vybraných témat z dějin místní architektury a hudby, v rámci druhého výjezdu navštívili účastníci semináře poutní místo na Hostýně a palírnu Rudolfa Jelínka ve Vizovicích. V průběhu Bohemistického semináře byla rovněž předána cena Premia Bohemica, kterou převzal britský bohemista Robert B. Pynsent. Seminář byl zakončen diskuzním panelem, ve kterém mohli účastníci semináře nejen zhodnotit končící seminář, ale rovněž vyslovit podněty k jeho možnému zlepšení v budoucích letech.

Publikační aktivity a vystoupení na konferencích

Knihy

BĚHANOVÁ, Michaela. *Otto Zweig a Rudolf Wiesner: Sonda do života dvou moravských skladatelů na základě rukopisů uložených ve fondu Moravské zemské knihovny v Brně*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-266-1.

HEILANDOVÁ Lucie a Jindra PAVELKOVÁ, edd. *Knihovny a jejich majitelé. Odras zájmu a touhy po poznání*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-259-3.

HEILANDOVÁ Lucie a Jindra PAVELKOVÁ, edd. *Sunt libri mei... Knihy ve výchovném procesu novověkého čtenáře*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-262-3.

CHLUPOVÁ, Radka a Jaromír KUBÍČEK. *Zvláštní vydání: žurnalistika v srpnu 1968 v moravských krajích*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-236-4. Dostupný z WWW: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:592c1be0-e289-11e8-bc37-005056827e51>.

PAVELKOVÁ Jindra a Jaromír KUBÍČEK. *Vladislav Dokoupil. Zpracování klášterních knihoven. Katalog výstavy*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-261-6.

POKORNÝ, František a Stanislav ČERVENKA. *Nepublikované studie Františka Pokorného*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-256-2.

SMOLOVÁ, Martina. *Knihovna Lidových novin. Fenomén doby. Katalog k výstavě (15. říjen – 30. listopad 2018, Galerie MZK v Brně)*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-255-5.

Valtice a Lichtenštejnové: zámecká zahrada, památky, bibliografie. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-245-6.

VLKOVÁ, Markéta. *Hudba a náboženství v české literární produkci 17. a 18. století*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. ISBN 978-80-7051-258-6.

Kapitoly v knize

FRANKOVÁ, Jana. Wenzel Anton von Kaunitz-Rietberg and His Grand Tour: Inspiration for His Future Musical Patronage? In: RASCH, Rudolf (ed.). *Music and Power in the Baroque Era*. Turnhout: Brepols, 2018, s. 319–342. ISBN 978-2-503-58071-5.

KUBÍČEK, Tomáš. Literární časopisy v letech 1918–1938. In: KUBÍČEK, Tomáš a Jan WIENDL, edd. *Obrazy kultury a společnosti v období první republiky. Periodický tisk v letech 1918–1938*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018, s. 7–19. ISBN 978-80-7051-267-8.

KUBÍČEK, Tomáš. Jedinečnost, obecnost a tvar. Neprogramově programové vykročení Listů pro umění a kritiku. In: KUBÍČEK, Tomáš a Jan WIENDL, edd. *Obrazy kultury a společnosti v období první republiky. Periodický tisk v letech 1918–1938*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018, s. 118–128. ISBN 978-80-7051-267-8.

KUBÍČEK, Tomáš. Définir le structuralisme tchèque. In: *Jan Mukarovsky. Ecrits 1928–1946*. Paris: Editions des archives contemporaines, 2018, s. 3–26. ISBN 978-28-1300-248-8.

KUBÍČEK, Tomáš. L'esthétique de l'œuvre d'art. In: *Jan Mukarovsky. Ecrits 1928–1946*. Paris: Editions des archives contemporaines, 2018, s. 163–170. ISBN 978-28-1300-248-8.

ŠINCLOVÁ, Soňa. Příspěvek ke koncepci překládání evropské literatury v časopise Akord. In: KUBÍČEK, Tomáš a Jan WIENDL, edd. *Obrazy kultury a společnosti v období první republiky. Periodický tisk v letech 1918–1938*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018, s. 101–117. ISBN 978-80-7051-267-8.

Články v periodikách uplatnitelných v RIV

HEILANDOVÁ, Lucie. První brněnské litografické dílny a počátky litografie na Moravě. *ACTA MUSEI NATIONALIS PRAGAE. Historia litterarum*. 2018, **63**(3-4), s. 57-65. ISSN 2570-6861.

CHODĚJOVSKÁ, Eva. Plány Prahy Josefa Daiela Hubera v kontextu pražské kartografie 18. století a jejich role v rámci studia „obrazu Prahy“ v moderní době. *Pražský sborník historický*. 2018, **45**, s. 273-308. ISSN 0555-0238.

CHODĚJOVSKÁ, Eva. Série plánů měst v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v měřítku 1:10000. *Geodetický a kartografický obzor*. 2018, **64/106**(9), s. 185-197. ISSN 1805-7446.

KUBÍČEK, Tomáš. L'évolution littéraire selon Tynjanov et Jakobson au tournant des années 1920-1930. *Communications*. 2018, **103**(2), s. 181-196. ISSN 0588-8018.

KURFÜRSTOVÁ, Jana, Alena PAULUSOVÁ a Iva ZADRAŽILOVÁ. Heuristická analýza portálu Knihovny.cz. *ProInflow: časopis pro informační vědy*. 2018, **10**(2). ISSN 1804-2406. Dostupný také z WWW: <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/proinflow/article/view/2018-2-7>.

OSMANOVIĆ, Erkan a Richard GUNIŠ. Ein Doderer in der Tschechoslowakei. Richard Gottlieb Wilhelm von Doderers Zeit in Schlesien. *Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik*. 2018, **2**(32), s. 47-61. ISSN 1803-7380.

RICHTROVÁ, Eva. Nešťastný osud rajhradského benediktina patera Antonína. Příspěvek k dějinám trestního postihu homosexuality v době Protektorátu Čechy a Morava. *Brno v minulosti a dnes. Příspěvky k dějinám a výstavbě Brna*. 2018, **31**, s. 135-156. ISSN 978-80-86736-57-0.

ŠINCLOVÁ, Soňa. Podoby Salome v díle Jaroslava Vrchlického. *Bohemica litteraria*. 2017, **20**(2), s. 46-64. ISSN 1213-2144.

Články ve sbornících

HEILANDOVÁ, Lucie. Astronomické publikace ve fondu rajhradského kláštera a zájem rajhradských benediktinů o pozorování hvězd. In: ZMETÁK, Igor, ed. *OKNO do histórie pozorovania hviezd. Zborník odborných príspevkov z kultúrno-historického seminára*. Trenčín: Trenčianske osvetové stredisko, 2018, s. 26-31. ISSN 978-80-7092-053-4.

HEILANDOVÁ, Lucie. Tištěná produkce moravikální proveniencie ve fondu rajhradské klášterní knihovny. In: *Bibliotheca Antiqua 2018. Sborník z 27. konference 28.-29. listopadu 2018*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci. Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 105-109. ISBN 978-80-7053-324-6.

PAVELKOVÁ, Jindra. Das Interesse des Klosters Raigern (Rajhrad) an der Außenwelt aus der Perspektive des Fascis diversarum. In: ČERNUŠÁK, Tomáš, Karl KOLLERMANN a Irene RABL, edd. *Kommunikation zwischen Kloster und Welt in Spätmittelalter und Früher Neuzeit. Monastica Historica 3*. St. Pölten: Diözesanarchiv St. Pölten; Praha: Historický ústav AVČR, v. v. i., 2018, s. 81-98. ISBN 978-3-901863-55-4, 978-80-7286-321-1.

RICHTROVÁ, Eva. Klášterní inventáře v první polovině 20. století na příkladu mužských benediktinských domů v Rajhradě a Broumově. In: ROHÁČEK, Jiří a Lubomír SLAVÍČEK, edd. *Hortus inventariorum. Statě k problematice inventářů pro dějiny umění*. Praha: Artefactum, 2018, s. 141-155. ISBN 978-80-88283-03-4.

RICHTROVÁ, Eva. Česká katolická charita ve službách církve a vlasti. Pokus o „modernizaci“ Charity pod taktovkou komunistického režimu. In: *Modernizace církve: Od zrušení jezuitského řádu do II. Vatikánského koncilu*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2018, s. 209-222. ISBN 978-80-7599-046-4.

SMOLOVÁ, Martina. Zdeněk Jirotko známý neznámý. In: *XX. Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů*. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2018, s. 79-86. ISBN 978-80-7052-130-4.

Uspořádané konference

Slovníky modernistů a paradigmata moderny, 19.-20. září 2018
<https://www.mzk.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/konference-slovníky-modernistu-paradigmata-moderny>

Fantastika a mýtus v antropocénu, 3.-5. října 2018
<https://ceska-literatura.phil.muni.cz/fantastika/httpceska-literaturaphilmunicz-fantastika-fantastika-a-mytus-v-antropocenu-httpceska-literaturaphilmunicz-fantastika-fantastika-a-mytus-v-antropocenu>

O přípravě barev, pigmentů a zlacení, 7.-8. listopadu 2018
<https://www.mzk.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/mezinarodni-symposium-o-priprave-barev-pigmentu-zlacení>

Články publikované v nerivovaných titulech

DILHOFOVÁ, Adéla. Jižní Morava čte třetím rokem. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255.

Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/jizni-morava-cte-tretim-rokem>.

DILHOFOVÁ, Adéla. Jižní Morava čte završila 2. ročník. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255.

Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/jizni-morava-cte-završila-2-rocnik>.

DILHOFOVÁ, Adéla. Kurzy profesních kvalifikací pro knihovníky. In: *Knihovny současnosti 2018* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 153-159. ISBN 978-80-86249-86-5.

Dostupné z WWW: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/KKS18/sbornik18/Knihovny_soucasnosti_2018.pdf.

DILHOFOVÁ, Adéla. Modernizace obecních knihoven s využitím dotace Jihomoravského kraje. In: *Knihovny současnosti 2018* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 379-385. ISBN 978-80-86249-86-5.

Dostupné z WWW: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/KKS18/sbornik18/Knihovny_soucasnosti_2018.pdf.

DILHOFOVÁ, Adéla. Jižní Morava čte: Pojďte s námi do knihovny. *Šalina: Měsíčník pro příjemné cestování městskou dopravou*. 2018, **3**(9), s. 8.

DRESSLEROVÁ, Soňa. Právní poradna: Praktické problémy při poskytování reprografických služeb. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255.

Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/pravni-poradna-prakticke-problemy-pri-poskytovani-reprografickych-sluzeb>.

DRESSLEROVÁ, Soňa. Právní poradna: Praktické problémy spojené s autorským právem. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255.

Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/pravni-poradna-prakticke-problemy-spojene-s-autorsky-m-pravem>.

GLOMBOVÁ, Hana, Lucie HEILANDOVÁ a Jindra PAVELKOVÁ. Osmdesát let Jaromíra Kubíčka. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/osmdesat-let-jaromira-kubicka>.

HOŠKOVÁ, Kateřina. Dejte o sobě vědět! *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/dejte-o-sobe-vedet>.

HOŠKOVÁ, Kateřina. Kurzy.knihovna.cz. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/kurzyknihovnac>.

HOŠKOVÁ, Kateřina. Slavnostní setkání neprofesionálních knihoven 2017. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/slavnostni-setkani-neprofesionalnich-knihoven-2017>.

HUJEČKOVÁ, Martina. Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven spolupracuje s architekty. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/metodicke-centrum-pro-vystavbu-rekonstrukci-knihoven-spolupracuje-s-architekty>.

HUJEČKOVÁ, Martina. Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven spolupracuje s architekty. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/metodicke-centrum-pro-vystavbu-rekonstrukci-knihoven-spolupracuje-s-architekty>.

HUJEČKOVÁ, Martina. Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven. *Čtenář*. 2018, **70**(9). ISSN 0011-2321.

HUJEČKOVÁ, Martina. Moravská zemská knihovna zřizuje Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/moravska-zemska-knihovna-zrizuje-metodicke-centrum-pro-vystavbu-rekonstrukci-knihoven>.

HUJEČKOVÁ, Martina. Moravská zemská knihovna zřizuje Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/moravska-zemska-knihovna-zrizuje-metodicke-centrum-pro-vystavbu-rekonstrukci-knihoven>.

CHODĚJOVSKÁ, Eva, Petr ŽABIČKA a Miloš PACEK. Online dostupné nástroje pro katalogizaci starých map. *Věstník Asociace muzeí a galerií* [online]. 2018, **2**. ISSN 2464-7837. Dostupný z WWW: http://www.cz-museums.cz/UserFiles/file/2018/Vestnik/2_18_web_KOMPLET.pdf.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Diskuze Knihovna - věc veřejná v Jihomoravském kraji. *Bulletin SKIP* [online]. 2018, **27**(2). ISSN 1213-5828. Dostupný z WWW: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/386>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Knihovna věc veřejná – panelové diskuse v krajích nad současností a budoucností veřejných knihoven. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/knihovna-vec-verejna-panelove-diskuse-v-krajich-nad-soucasnosti-budoucnosti-verejnych-knihove>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Novou Velkomoravskou knihovnicí je Jana Šubrová. *Bulletin SKIP* [online]. 2018, **27**(2). ISSN 1213-5828. Dostupný z WWW: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/387>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. *Obecní knihovny 2016–2018. Dotační titul na podporu modernizace a vybavení obecních knihoven v Jihomoravském kraji*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2018. 26 s.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Podpora rozvoje obecních knihoven jako nedílná součást Programu rozvoje Jihomoravského kraje na období 2018–2021. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/podpora-rozvoje-obecnich-knihoven-jako-nedilna-soucast-programu-rozvoje-jihomoravskeho-kraje>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Regionální funkce v Jihomoravském kraji v roce 2017 – realita versus očekávání. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/regionalni-funkce-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2017-realita-versus-ocekavani>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Regionální projekty Svazu knihovníků a informačních pracovníků Velká Morava na podporu obecních knihoven. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/regionalni-projekty-svazu-knihovniku-informacnich-pracovniku-velka-morava-na-podporu-obecnich>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Rozhovor s Danielou Wimmerovou. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-danielou-wimmerovou>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Statistické výkaznictví v knihovnách. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/statisticke-vykaznictvi-v-knihovnach>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Veřejné knihovny se mění. Novým trendem jsou komunitní centra a modernizace interiéru. *Moderní obec*. 2018, **24**(9), s. 48–49.

KUBÍČEK, Tomáš. Ahoj Lipsko! *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/ahoj-lipisko>.

KUBÍČEK, Tomáš. AHOJ! Český rok kultury začíná. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/ahoj-cesky-rok-kultury-zacina>.

KUBÍČEK, Tomáš. Nerad se nudím – rozhovor s Jiřím Padevětem. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/nerad-se-nudim-rozhovor-s-jirim-padevetem>.

LIDMILA, Jan. Konference k sociálním inovacím v knihovnách. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/konference-k-socialnim-inovacim-v-knihovnach>.

LIDMILA, Jan a Jana NEJEZCHLEBOVÁ. 31. ročník časopisu *Duha* očima čtenářů. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/31-rocnik-casopisu-duha-ocima-ctenaru>.

LIDMILA, Jan a Michal ŠKOP. Postřehy z německých a belgických knihoven. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/postrehy-z-nemeckych-belgickych-knihoven>.

MACHÁČKOVÁ, Romana. Oči Brna nahlíží do příběhů první republiky. *Duha* [online]. 2018, **32**(1). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-nahlizeji-do-pribehu-prvni-republiky>.

MACHÁČKOVÁ, Romana. Oči Brna v letních měsících. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-v-letnich-mesicich>.

MACHÁČKOVÁ, Romana. Oči Brna v září. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-v-zari>.

MACHÁTOVÁ, Martina. Seminář IVIG 2018. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/seminar-ivig-2018>.

MACHKOVÁ, Zdenka. Projekt Cizojazyčná literatura. *Duha* [online]. 2018, **32**(5). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/projekt-cizojazycna-literatura-0>.

MAIXNEROVÁ, Lenka, Iva ZADRAŽILOVÁ a Klára MAŠKOVÁ. Knihovny.cz – library discovery platform in the Czech Republic. *EAHIL* 2018. 2018.

MANOUŠKOVÁ, Mária. MVŠkové reminiscence. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/mvskove-reminiscence>.

NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. 1918 – průkopníci veřejného knihovnictví: František Křesťan. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/1918-prukopnici-verejneho-knihovnictvi-frantisek-krestan>.

NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Chtěla jsem se více „občansky“ angažovat – rozhovor s Kristýnou Hrubanovou. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/chtela-jsem-se-vice-obcansky-angazovat-rozhovor-s-kristynou-hrubanovou>.

NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Rozhovor s ing. Jitkou Hladíkovou. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-ing-jitkou-hladikovou>.

PAULUSOVÁ, Alena. Jak se zapojit do portálu Knihovny.cz. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje* [online]. 2018, **28**(3). ISSN 0862-9366. Dostupný z WWW: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20180309.pdf.

PAVELKOVÁ, Jindra. Knihovny Finska. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/knihovny-finska>.

PAVELKOVÁ, Jindra a Martina SMOLOVÁ. Oči Brna v prosinci 2018 a lednu 2019. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-v-prosinci-2018-lednu-2019>.

PRACHAŘ, Tomáš a Soňa DRESSLEROVÁ. Právní poradna: Praktické problémy spojené s GDPR. *Duha* [online]. 2018, **32**(2). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/pravni-poradna-prakticke-problemy-spojene-s-gdpr>.

STOKLASOVÁ, Bohdana. Od portálu Jednotná informační brána k portálu Knihovny.cz. *U nás: Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje* [online]. 2018, **28**(3). ISSN 0862-9366. Dostupný z WWW: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20180307>.

STOKLASOVÁ, Bohdana. Portál Knihovny.cz v závěru roku 2017. *Sdružení knihoven České republiky v roce 2017* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 17–18. ISBN 978-80-86249-84-1. Dostupný z WWW: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/>

[Ro%20C4%8Denka/Rocenska%20SDRUK%202017%20LR%20DPS.pdf](http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/).

STOKLASOVÁ, Bohdana a Petr ŽABIČKA. Portál Knihovny.cz střídá Jednotnou informační bránu. *Informace – Zpravodaj Knihovny Akademie věd ČR* [online]. 2018, **3**. ISSN 1805-2800. Dostupný z WWW: https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/portal-knihovny-cz-strida-jednotnou-informacni-branu.

STOKLASOVÁ, Bohdana, Petr ŽABIČKA a Petra ŽABIČKOVÁ. Portál Knihovny.cz v roce 2018. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2018, **70**(4), s. 136–139. ISSN 0011-2321. Dostupný z WWW: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/1119>.

ŠINCLOVÁ, Soňa. Bohemistický seminář 2018. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/bohemisticky-seminar-2018>.

ŠINCLOVÁ, Soňa. Otokar Březina a jeho knihovna. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/otokar-brezina-jeho-knihovna>.

ŠKOP, Michal. Setkání EoD ve Stockholmu. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/setkani-eod-ve-stockholmu>.

ŠKOP, Michal. Setkání EoD ve Stockholmu: Special Focus: Library Systems and Platforms. *Duha* [online]. 2018, **32**(3). ISSN 0862-1985. Dostupný z WWW: <https://duha.mzk.cz/clanky/setkani-eod-ve-stockholmu>.

VESELÁ, Irena: Rajhrad u Brna – benediktinský klášter a jeho sbírka hudebnin (= 201 let Moravského zemského muzea a 99 let jeho hudebního oddělení, 5). *Harmonie: klasická hudba, jazz a world music*. 2018, **5**, s. 26–28. ISSN 1210-8081.

ZADRAŽILOVÁ, Iva. Rozhovor s PhDr. Evou S. Lesenkovou, Ph.D. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-phdr-evou-s-lesenkovou-phd>.

ŽABIČKA, Petr a Iva ZADRAŽILOVÁ. Knihovny.cz – kde jsme a jak to bude dál. In: *Knihovny současnosti 2018* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 373–376. ISBN 978-80-86249-86-5. Dostupný z WWW: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/KKS18/sbornik18/Knihovny_soucasnosti_2018.pdf.

ŽABIČKA, Petr. Ing. Martin Lhoták. *Duha* [online]. 2018, **32**(4). ISSN 1804-4255. Dostupný z WWW: <http://duha.mzk.cz/clanky/ing-martin-lhotak>.

Vystoupení na konferencích

Běhanová, Michaela

28. listopadu 2018, Bratislava
Malé osobnosti velkých dejín - velké osobnosti malých dejín V
Rudolf Wiesner: kontroverzní postava lokálních hudebních dějin

Dilhofová, Adéla

26. dubna 2018, Praha
Knihovnická dílna
Profesní vzdělávání, současné zkušenosti z výuky i zkoušek profesních kvalifikací

Dilhofová, Adéla

12. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Kurzy profesních kvalifikací pro knihovníky

Dilhofová, Adéla

13. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Modernizace obecních knihoven s využitím dotace Jihomoravského kraje

Dufka, Jiří

15. června 2018, Opava
Rosswald. Symposium k aristokratické kultuře 2. poloviny 18. století k výročí úmrtí hraběte Alberta Josefa Hodického z Hodic (1706-1778)
Vznik rodové knihovny a zřízení fideikomisu veselské větve Chorinských

Dufka, Jiří

21. listopadu 2018, Praha
Možnosti digitální prezentace kramářských tisků
Kramářské tisky. Evidence ilustrací a ilustrování evidence

Heilandová, Lucie

19. června 2018, Trenčín / Skalka u Trenčína
Symposium Ora et ars - Vzhlížeti ke hvězdám...
Zájem rajhradských benediktnů o pozorování hvězd

Heilandová, Lucie

4.-6. září 2018, Písek
42. celostátní seminář knihovníků muzeí a galerií
Představení projektu Brána moudrosti otevřená jako příklad způsobu zpřístupnění a ochrany kulturního dědictví benediktinského řádu v Čechách

Heilandová, Lucie

7. listopadu 2018, Brno
Symposium O přípravě barev, pigmentů a zlacení
Rukopisné a tištěné receptáře pro přípravu barev

Heilandová, Lucie

28.-29. listopadu 2018, Olomouc
Bibliotheca Antiqua 2018 - 27. ročník
Tištěná produkce moravikální provenience ve fondu rajhradské klášterní knihovny

Huječková, Martina

26.-27. dubna 2018, Praha
Knihovnická dílna
MC VRK

Huječková, Martina

28. listopadu 2018, Ostrava
Moravskoslezská vědecká knihovna Ostrava
Architektura knihoven, seminář, jako čestný host

Huječková, Martina

13. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
MC VRK

Huječková, Martina

13. června 2018, Zlín
Kulatý stůl + Krajský seminář profesionálních knihovníků Zlínského kraje
MC VRK

Huječková, Martina

28. června 2018, Zubří
Letní škola KISK FF MU Brno 2018
Celodenní program na téma Architektura knihoven (přednášky, diskusní panel, dílny)

Huječková, Martina

16. listopadu 2018, Praha
Konference MC VRK

Huječková, Martina

31. října 2018, Brno
Konference MC VRK

Hruška, Zdeněk

13. dubna 2018, Brno
Seminář digitalizace (nejen) pro krajské knihovny VII.
Datová CD/DVD v (Moravské zemské) knihovně a co s nimi

Hruška, Zdeněk

10. května 2018, Praha
Archives in Digital Age (AiDA)
Digital Preservation Costs

Hruška, Zdeněk

29. listopadu 2018, Praha
Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2018
CDArcha – systém na kooperativní
archivaci datových CD disků v knihovnách

Chlupová, Radka

10. prosince 2018, Brno
Workshop projektu INPROVE
Problematika rozsáhlých periodických titulů –
uchovávání povinného výtisku periodik

Chodějovská, Eva

15. listopadu 2018, Konopiště
Jaroslav Schaller a historická topografie
Česká a moravská města a místa 18. a počátku 19. století
v obrazech. Typologie „obrazových topografií“

Chodějovská Eva

16. listopadu 2018, Brno
LXVIII. medievistický pátek,
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
British historical cartography:
Peter Barber (British Library): The mapping of Britain
1025–1530 and the emergence of England +
Keith Lilley (Queens College, Belfast): Cartographic
connections: exploring the evolution of historic maps
using spatial analyses and GIS (úvodní slovo,
moderování, organizace)

Indrák, Michal

12. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Knihovny a vzdělávání. Závěry 22. semináře CASLIN 2017
Digitální knihovny v ČR a vývoj

Indrák, Michal

27. listopadu 2018, Praha
19. konference Archivy, knihovny, muzea
v digitálním světě 2018
Digitalizace výročních zpráv škol
v Moravské zemské knihovně v Brně

Kratochvílová, Monika

26.–27. dubna 2018, Praha
Knihovnická dílna
Úspěšné modernizace a rekonstrukce
knihoven v Jihomoravském kraji

Kratochvílová, Monika

17.–18. října 2018, Liberec
V. Workshop pro metodiky
Tři roky poskytování dotací pro knihovny
v Jihomoravském kraji
Prakticky a aktuálně z Metodického centra
pro výstavbu a rekonstrukci knihoven

Kratochvílová, Monika

20. listopadu 2018, Brno
Komunitní knihovna Jihomoravského kraje
Komunitní knihovna pulsujícím srdcem obce

Kravecová, Lenka

13. dubna 2018, Brno
Seminář digitalizace (nejen) pro krajské knihovny VII.
Poskytování digitálních kopií v knihovnách
a jejich ceny

Kubíček, Tomáš

19.–20. září 2018, Brno
Slovníky modernistů a paradigmata moderny
Hledání jazyka moderního románu

Machátová, Martina

20. února, 24. května, 18. září, 22. listopadu 2018, Brno
Kurz vědecké práce Akademie věd ČR
Moderní informační zdroje pro výzkum

Pacek, Miloš

12. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Nástroje pro katalogizaci starých map

Pavelková, Jindra

7. listopadu 2018, Brno
Symposium O přípravě barev, pigmentů a zlacení
Rukopis O přípravě barev, pigmentů a zlacení v kontextu
rukopisné sbírky Mikulovské Dietrichsteinské knihovny /
The Manuscript Pigment recipes in the context of the
collections from Dietrichstein library in Mikulov

Richtrová, Eva

16. dubna 2018, Praha
Konfiskované osudy (Ústav dějin umění Akademie věd ČR)
Konfiskace majetků benediktinského opatství v Broumově
(1945–1950)

Richtrová, Eva

30.–31. května 2018, České Budějovice
Československo v letech 1978–1985
Metoděj Antonín Jedlička a Petr Adolf Unger –
rajhradští benediktini ve službách StB

Šinclová, Soňa

15. září 2018, Jaroměřice nad Rokytnou
Mezinárodní symposium Otokar Březina 2018
Knihovna Otokara Březiny

Šinclová, Soňa

4. října 2018, Brno
Fantastika a mýtus v antropocénu
Symbol sfingy v české literatuře druhé
poloviny 19. století

Vašíček, David – Macháčková, Romana

11.–13. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Transmonitor Očí Brna

Žabička, Petr

11.–13. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Knihovny.cz – kde jsme a jak to bude dál

Žabička, Petr

11.–13. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Vytvoření nástrojů pro kooperativní
zpracování a bit-level ochranu obsahu
datových optických disků ve fondu
knihoven – projekt CDArcha

Žabička, Petr

11.–13. září 2018, Olomouc
Knihovny současnosti 2018
Nástroje pro katalogizaci starých map

Žabička, Petr

30.–31. října 2018, Plzeň
Bibliotheca Academica 2018
Portál Knihovny.cz

Vedení kvalifikačních prací

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

řešené

bakalářské práce
Klimentová Anežka: Haruki Murakami:
Afterdark – naratologická analýza
Sirotek, Adam: Topos nádraží
v české literatuře

diplové práce

Valešová, Markéta: Úloha prostoru
v psychologických románech (PdF UK)

disertační práce

Pavelková, Olga: Fikční světy antiutopické literatury (FF UK)

Soukupová, Klára: Autobiografie v kontextu teorie
pozicionality (FF UK)

Šinclová, Soňa: Postava Salome v proměně
prezentací (FF UPOL)

Ing. Petr Žabička**obhájené**

Fišer, Jakub: Mobilní aplikace pro iOS
implementující IIIF API (FI MU)

Členství v komisích**Ilona Bašistová**

člen pracovní skupiny pro
zpracování speciálních dokumentů
při Národní knihovně ČR

Mgr. Lenka Kravcová

člen Formátového výboru NDK
člen organizačního výboru Semináře
k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny

Mgr. Jiří Dufka

člen pracovní skupiny pro historické fondy
při Národní knihovně ČR
člen podkomise UNESCO pro kartografické dokumenty
člen pracovní skupina pro mapy v archivech
při Archivní správě MV ČR
člen vědecké rady Společnosti pro queer paměť

Mgr. Zdeněk Hruška

člen pracovní skupiny pro LTP
v rámci koncepce rozvoje knihoven ČR
člen organizačního výboru Semináře
k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny
člen pracovní skupiny pro zvukové dokumenty
Formátového výboru NDK

Mgr. Radka Chlupová

člen pracovní skupiny pro zpracování seriálů
při Národní knihovně ČR

Mgr. Eva Chodějovská, Ph.D.

člen redakční rady časopisu *Historická geografie* (Praha)
člen redakční rady časopisu *Z Českého ráje
a Podkrkonoší* (Jičín–Semily)
vědecký korespondent časopisu *Città e storia*
[Cities and History] (Řím, Itálie)
člen Komise pro historickou geografii (Praha)
předsedkyně Pracovní skupiny pro mapy v archivech
při Archivní správě Ministerstva vnitra

MgA. Michal Indrák, Ph.D.

člen komise VISK 7

člen organizačního výboru CASLIN

člen Formátového výboru NDK

člen pracovní skupiny:

Koncepce rozvoje knihoven 2017-2020 –

priorita Knihovny ve virtuálním prostředí

člen organizačního výboru Semináře

k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

předseda Nadace knihoven ČR

člen vědecké rady Filozofické fakulty

JČU v Českých Budějovicích

člen vědecké rady JČU v Českých Budějovicích

člen hodnotícího panelu RVVI – 06 – Humanities

člen oborové rady doktorského studia

Teorie literatury ÚČL a LV FF UK Praha

člen oborové rady doktorského studia

Dějiny novější české literatury FF JČU České Budějovice

člen oborové rady doktorského studia teorie

literatury KB FF UP Olomouc

člen Ediční rady Masarykovy univerzity

člen European Narratology Network

Mgr. et Ing. Romana Macháčková

člen podskupiny Kampaně v rámci Priority 6

člen poroty literární soutěže Skrytá paměť Moravy

PhDr. Martina Machátová

garant za PATLIB centrum za MZK

Mgr. Jitka Machová

člen pracovní skupiny pro historické

fondy při Národní knihovně ČR

Mgr. Josef Mikulášek

člen pracovní skupiny pro věcný popis

při Národní knihovně ČR

Mgr. et Mgr. Jana Peňázová

člen pracovní skupiny pro zpracování

speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

PhDr. Jindra Pavelková

člen pracovní skupiny pro historické fondy

při Národní knihovně ČR

člen komise VISK 6

člen pracovní skupiny SDRUK pro služby

Mgr. Ludmila Pohanková

člen pracovní skupiny pro Koncepci rozvoje knihoven,

priorita č. 3 – Budování knihovnických fondů a informačních zdrojů

Bc. Tomáš Prachař

člen komise VISK 1

člen komise VISK 8

Anna Sládková

člen pracovní skupiny pro zpracování

speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. Michal Škop

člen pracovní skupiny pro Koncepci rozvoje knihoven,

priorita č. 6 – Systém hodnocení a marketing veřejných

knihovnických a informačních služeb

Mgr. Eva Tauwinklová

člen komise VISK 5

člen pracovní skupiny pro jmenné zpracování knih

při Národní knihovně ČR

člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních

dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. Irena Veselá, Ph.D.

člen výboru České národní skupiny IAML, z. s.

člen pracovní skupiny pro věcný popis hudební

a zvukových dokumentů při Národní knihovně ČR

člen pracovní skupiny pro ochranu, digitalizaci

a zpřístupnění zvukových dokumentů

(Virtuální národní fonotéka)

Ing. Petr Žabička

člen komise VISK 3

člen Ústřední knihovnické rady

člen pracovních skupin pro řešení

koncepce rozvoje knihoven ČR

odborný garant VISK 8

Plnění výkonových ukazatelů za rok 2018

Poř.č.	úkol	MZK celkem		z toho jednotlivé knihovny			
		plán	plnění	MZK	RK	NK	AK
	Stav knihovního fondu (předešlý rok)		4 222 678	4 193 616	7 304	6 854	14 904
1	Celkový stav k 31.12. daného roku		4 236 898	4 208 438	7 278	7 018	14 164
	Z toho zpracováno v PC			2 312 956			
	1.1 Knihy			1 630 626			
	1.2 Zkompleťované seriály			506 018			
	1.3 Ostatní dokumenty (vč. Rkp)			175 763			
	1.3.1 Kartografické dokumenty			22 577			
	1.3.2 Hudebniny			98 126			
	1.3.3 AV dokumenty zvukové a obrazové			18 952			
	1.3.4 Elektronické dokumenty			21 299			
	1.3.5 Grafika			10 100			
	1.3.6 Normy			1 235			
	1.3.7 Patenty			0			
	1.3.8 Rukopisy			3 474			
2	Přírůstky knihovního fondu		37 031	36 637	160	234	
	2.1 Knihy			26 734	160	199	
	2.2 Zkompleťované seriály			7 462			
	2.3 Ostatní dokumenty			2 441		35	
	2.3.1 Kartografické dokumenty			930			
	2.3.2 Hudebniny			371			
	2.3.3 AV dokumenty zvukové			683			
	2.3.4 Elektronické dokumenty			405		35	
	2.3.5 Grafika			23			
	2.3.6 Normy						
	2.3.7 Patenty						
	2.3.8 Rukopisy			29			
3	Úbytky knihovního fondu		22 810	21 815	186	69	740
	3.1 Knihy			130	115	5	512
	3.2 Zkompleťované seriály			18 242			
	3.3 Ostatní dokumenty						
	3.3.1 Kartografické dokumenty						
	3.3.2 Hudebniny			1			
	3.3.3 AV dokumenty zvukové				70		225
	3.3.4 Elektronické dokumenty			2	1	64	3
	3.3.5 Grafika						
	3.3.6 Normy			3 440			
	3.3.7 Patenty						

4	Přírůstek podle způsobu nabytí	37 031	36 637	160	233
	4.1 Povinný výtisk		26 323		
	4.2 Nákup		6 081	160	233
	4.3 Dary		4 209		
	4.4 Výměna		25		
5	Počet titulů docházejících periodik	6 331	6 295	9	12
	5.1 ČR	6 183			
	5.2 zahraničí	148	122	9	12
6	Katalogizace knihovních jednotek				
	6.1 Jmenná katalogizace - děl	24 741			
	6.1.1 Z toho popsáno v Clusteru	5 563			
	6.1.2 Z toho popsáno v MZK01	3 066			
	6.1.3 Z toho převzato z Clusteru	7 148			
	6.1.4 Z toho popsáno v odb. periodik	556			
	6.1.5 Z toho popsáno v MZK03	8 408			
	6.2 Věcná katalogizace - děl	25 733			
	6.2.1 Z toho popsáno v Clusteru	8 507			
	6.2.2 Z toho popsáno v MZK01	3 167			
	6.2.3 Z toho převzato z Clusteru	5 651			
	6.2.4 Z toho popsáno v MZK03	8 408			
	6.3 Zrevidováno	14 642			
	6.4 Rekatalogizováno	5 653			
	6.5 Záznamy národních autorit	2 377			
	6.6 Analytický popis článků	608			
	6.7 Hudební incipity	89			
	6.8 Deduplikace bb záznamů	6 740			
	6.9 Doplnování věcných prvků do záznamů	29 280			
7	7.1 Retrokonverze fondu - tituly	39 770			
	7.1.1 Retrokonverze v MZK01	31 658			
	7.1.2 Retrokonverze v MZK03	8 112			
	7.2 Odesláno do Souborného katalogu	76 744			
8	Revize knihovního fondu	496 768			
	8.1 Řádná revize	254 629			
	8.2 Mimořádná revize	951			
	8.3 Revize fondu studoven	112 509			
	8.4 Číselná revize	128 679			
9	Počet adjustovaných svazků (adj. + čas.)	67 470			
10	Vazba a opravy knih (knihy, čas, ST)	5 243			
11	Restaurování RKP a ST	8			
12	Elektronické výpůjčky	5 682 825			
	12.A Počet zobrazených digitálních dokumentů	5 651 335			
	12.B E-výpůjčka	172			
	12.C Vstupy do databází	31 490			
13	Fyzické výpůjčky a prolongace	624 096			
	Fyzické výpůjčky úhrnem (protokolované i neprotokolované)	366 061			
13.A	13.A Výpůjčky protokolované přes Aleph	353 509			
	13.A.1 Mimo knihovnu	188 251			
	13.A.1.1 Knihy	184 860			
	13.A.1.2 Seriály	47			
	13.A.1.3 Ost. dok. vč. RKP a hud	3 344			
	13.B.1 Prezenční	165 258			

	13.B.1 Knihy	136 805
	13.B.2 Seriály	25 970
	13.B.3 Ost.dok.vč. RKP a hud.	2 483
13.B	13.B Výpůjčky neprotokolované (mimo Aleph)	12 552
	13.B.1 Seriály (včetně běžného ročníku) (OP+ZHR)	12 202
	13.B.2 Ost.dok.vč. RKP a hud.	350
13.C	13.C Prolongace	258 035
14	Meziknihovní výpůjční služba	9 736
	14.1 Půjčeno jiným knihovnám	7 105
	14.1.1 Vnitrostátně	6 878
	14.1.2 Mezinárodně	227
	14.2 Půjčeno z jiných knihoven	2 631
	14.2.1 Vnitrostátně	1 452
	14.2.2 Mezinárodně	1 179
15	Počet žádaných děl (protokolovaných přes ALEPH)	230 205
	z toho rezervací	25 845
	15.1 v knihovně	222 037
	15.2 v rámci MVS	8 168
	15.2.1 Z toho kladně vyřízených	7 105
16	Počet registrovaných čtenářů	19 504
	16.1 Z toho nově registrovaných	7 666
17	Počet návštěvníků knihovny	377 115
18	Počet studijních míst	798
	18.1 Z toho v tiché studovně	13
	18.2 Z toho v týmových studovnách	42
19	Počet PC pro čtenáře v síti	85
20	Virtuální návštěvy web. stránky	1 486 519
21	Informace	1 210
	21.1 Písemné a ústní registrované inf.	1 008
	21.2 Z toho řešerše	49
	21.3 Validace mojID	202
22	Počet knihovních jednotek ve volném výběru	103 314
	22.1 Počet absenčních knihovních jednotek celkem	71 868
	Počet knihovních jednotek v absenčním volném výběru	36 047
	Počet knihovních jednotek v Zahraničních knihovnách	35 821
	22.2 Počet prezenčních knihovních jednotek celkem	31 446
	Počet prezenčních knihovních jednotek v Zahraničních knihovnách	2 342
	Počet prezenčních knihovních jednotek ve studovnách	29 104
23	Metod. návštěvy a konzultace, praxe	61
	23.1 Z toho metodické návštěvy	14
	23.2 Z toho konzultace	22
	23.3 Z toho praxe	25
24	Počet titulů vydaných publikací	19
	24.1 Z toho uplatnitelné v RIV	10
	24.1 Z toho jako spolupracující instituce	0
	24.2 Z toho periodik	1

25	Kolektivní akce pro veřejnost celkem	331
	Počet účastníků celkem	93 207
	25.1 Přednášky, semináře, školení, besedy, promítání, diskuze, workshopy, vernisáže výstav	254
	25.1.1 Počet účastníků	91 488
	25.2 Exkurze	77
	25.2.1 Počet účastníků	1 719
26	Kolektivní akce pro odbornou veřejnost celkem	74
	Počet účastníků celkem	1 223
	26.1 Praktická školení a semináře	62
	26.1.1 Počet účastníků	967
	26.2 E-learningové kurzy	9
	26.2.1 Počet účastníků	211
	26.3 Rekvalifikační knihovnický kurz	3
	26.3.1 Počet účastníků	45
27	Výstavy	36
28	Digitalizace	
	28.1 Počet knihovních jednotek	13 360
	28.1.1 Z toho historického fondu přes EOD	20
	28.2 Počet digitalizovaných stran	2 757 253
	28.2.1 Z toho historického fondu přes EOD	2 078
	28.2.2 Z toho v NDK	2 737 440
	28.2.2.1 Z toho mapových listů	601
	28.3 Počet CD a DVD	271
	28.4 Počet zdigitalizovaných zvukových dokumentů	0
29	Neinvestiční výdaje (v tisících Kč)	155 854
	29.1 Nákup knih. fondu (včetně databází)	10 260
	29.2 Mzdy pracovníků včetně OON	71 861
30	Investiční prostředky (v tisících Kč)	9 295
31	Odpisy v (tisících Kč)	7 669
32	Vlastní příjmy (v tisících Kč)	8 553
	32.1 Pronájmy (vedlejší činnost)	1 711
	32.2 Hlavní činnost	6 417
33	Přepočtený stav pracovníků	171
	33.1 OON (v tisících Kč)	5 531
	33.2 Průměrná mzda v Kč	30 451
34	Finanční příspěvky pro MZK	155 762
	34.1 Příspěvek státu (v tisících Kč) - neinvestiční	141 289
	34.2 Příspěvek kraje (v tisících Kč) - neinvestiční	1 973
	34.3 Příspěvek města (v tisících Kč) - neinvestiční	30
	34.4 Příspěvek ostatních institucí (v tisících Kč) - neinvestiční	4 065
	34.5 Příspěvek ze zahraničí (v tisících Kč) - neinvestiční	123
	35.1 Příspěvek státu (v tisících Kč) - investiční	4 758
	35.2 Příspěvek kraje (v tisících Kč) - investiční	0
	35.3 Příspěvek města (v tisících Kč) - investiční	0
	35.4 Příspěvek ostatních institucí (v tisících Kč) - investiční	336
	35.5 Příspěvek ze zahraničí (v tisících Kč) - investiční	3 188

Organizační schéma ze dne 1. ledna 2018

